

SLOVENIJA
**SOODGOVOREN ZA
MILIJARDNO OŠKODOVANJE**

POGOVOR
**VLADA SODNIKOM
NE BO POPUSTILA**

DEMOKRACIJA

Zoran Janković
je pred volitvami
za ljubljanskega
župana naredil
časovni plan
projektov, ki naj
bi jih uresničil v
svojem mandatu.
Dejansko z vsemi
močno zamuja.

**PRAZNE
OBLJUBE**

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

INTERVJU

Chantal de Bourmont

Evropa ni vila s čarobno palčko

POLITIKA

**SDS predstavila
svoj program**

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparati
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ **vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedanja naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. julija 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno*
 ☐ 4 x letno (9 % popusta)
 ☐ 2 x letno (10 % popusta)
 ☐ 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec ☐ invalid
☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA

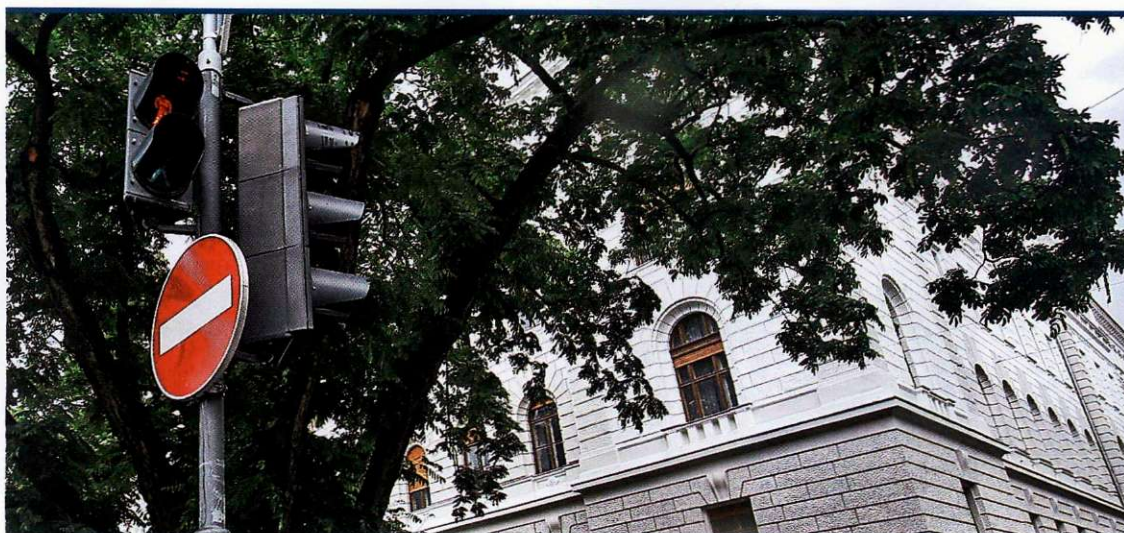
ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico
pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**
ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Sodniška rdeča luč

Metod Berlec, foto: Andreja Velušček

Pretekle dni je bilo slovensko notranjepolitično dogajanje nekoliko v senci tragedije, ki se je zgodila pri še nedokončani hidroelektrarni Blance. Pod jezom hidroelektrarne je ugasnilo življenje kar trinajst Sevničanov, ki so se skupaj z drugimi odpravili na »zadnji spust po Savi«, pri čemer niso bili ustrezno opremljeni in so se nesametno spustili čez jez hidroelektrarne, kjer so jim močni vodni tokovi vzeli življenje. Narava je še enkrat pokazala, da se z njo ni igrati in da je treba spoštovati navodila in pravila, ki so v takih primerih nujo potrebna.

Po aretaciji predsednika uprave SCT Ivana Zidarja in višjega državnega tožilca Boštjana Penka se je razvnela polemika, ali je bila njuna aretacija res potrebna, ali sta policija in tožilstvo presegla svoja pooblastila in podobno, zelo malo pa o tem, da se je tožilec srečeval z osumljencem, kar je škandalozno. Do aretacije so bili predvsem kritični v vrstah opozicije. Oglasil se je celo eden glavnih piscev jugoslovanskega komunističnega kazenskega zakonika Ljubo Bavcon. Generalna državna tožilca Barbara Brezigar se je branila, da je bilo pridržanje zakonito. Bolj neposreden je bil notranji minister Dragutin Mate in bil zaradi tega deležen številnih kritik. Podobno kot Brezigarjeva je zatrdil, da so policisti ravnali v skladu z zakonom. Opozoril pa je, da je sporno, da je o predlogu policije za hišno preiskavo odločal preiskovalni sodnik, ki je »v tesni prijateljski povezavi« s Penkom. Policija je namreč 24. junija dobila klic državljana, ki se mu je zdelo nenavadno, da se tožilec iz posebne skupine tožilcev srečuje z nekom, ki je osumljen več kaznivih dejanj. Zaradi potrditve resnih sumov, da gre lahko pri tem za kaznivo dejanje, je policija 26. junija na vrhovno državno tožilstvo poslala pisno odredbo za izvedbo ukrepov tajnega opazovanja, snemanja in fotografiranja. Vrhovno državno tožilstvo je 27. junija izdalo odredbo za tajno opazovanje, snemanje in fotografiranje. 29. junija je prišlo do vnovičnega

srečanja med Penkom in Zidarjem, policija jima je tedaj odvzela prostost in ju pridržala. Pri tem je zasegla fotokopije dokumentov iz policijske, tožilske in sodne dokumentacije. Zaradi možnosti pridobivanja dodatnih dokazov so dežurnemu preiskovalnemu sodniku Andreju Baragi v Ljubljani podali pisni predlog za hišno preiskavo. Slednji je predlog zavrnil, kar je bilo po mnenju Mateja »skrajno nenavadno in sporno«. O predlogu za hišno preiskavo je odločal preiskovalni sodnik, ki je po ministrovih besedah v »tesni prijateljski povezavi« s Penkom. Dežurni preiskovalni sodnik in Penko naj bi se zasebno družila, skupaj hodila na izlete in dopust. Zato bi bilo logično, da bi se dežurni preiskovalni sodnik sam izločil iz postopka, saj je bilo s tem oteženo zbiranje dokazov. Paradoksalno ob tem je, da gre za sodnika, ki je predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani in ga je na to mesto imenoval pravosodni minister Lovro Šturm. Precej nenavadno luč na sodnika Barago pa meče neka obrobna zadeva, ki sem ji bil v njegovem primeru večkrat sam priča. Že pred meseci mi je »padel« v oči, ker sem ga pri ljubljanski sodni palači večkrat videl iti čez prehod za pešce kar pri rdeči luči. Ob tem sem se vprašal, kakšen sodnik neki je to, da krši enega temeljnih prometnih predpisov. Zato morda niti ne preseneča, da sodna veja oblasti ne uživa ugleda v javnosti, pa čeprav precej sodnikov prav gotovo dela dobro.

Slovenija je v tem trenutku v nenavadnem položaju. Organi pregona (policija, tožilstvo, različni državni uradi) so v primerih spornega lastninjenja in organiziranega gospodarskega kriminala končno začeli delovati učinkoviteje. Ustavlja pa se na sodiščih, saj sodniki stavkajo. Pomenljivo je, da dobrih sedemdeset odstotkov sodnikov stavka prav v času, ko je treba začeti ali nadaljevati odločno akcijo pregona gospodarskega kriminala. Zdi se, da nekaterim res ni v interesu, da bi sankcionirali velike lopovščine in njihove botre, ampak bi še naprej lovili in obsojali samo kurje tatove. ■

Slovenija se je znašla v nenavadnem položaju. Organi pregona so v primerih spornega lastninjenja in organiziranega gospodarskega kriminala končno začeli delovati učinkoviteje, ustavlja pa se na sodiščih, saj sodniki stavkajo.

UVODNE STRANI

- 9 Ko padejo politične maske
10 **Pogledi:** Vladavina aneksov
11 **Kolumna:** Slovenija v Evropi

POLITIKA

- 12 Slovenija na pravi poti
16 Penkova bitka za interpretacijo
17 Plačna reforma prinaša koristi
20 Past slovenskega zaprtega kroga

SLOVENIJA

- 22 Povzročili za milijardo oškodovanj
25 Jankovičeve neizpolnjene obljube
28 Pokrajina bi bila rešitev za JV Slovenijo
30 Ali kamnolomi ogrožajo pitno vodo
32 Srečali so se Slovenci z vsega sveta

TUJINA

- 34 Novodobni faraon ob Nilu
36 **Globus:** Konec kadilskega raja v Nemčiji
37 **Tuji tisk:** Košček judovske zgodovine

INTERVJU

- 38 Chantal de Bourmont

DOMOZNANSTVO

- 42 Slovenci in prva svetovna vojna
44 Prvi stalni naseljenci Evrope
46 **Osebnosti:** Franc Ferdinand
50 **Naši kraji:** Ankaran
54 Tisoč glasbenikov na Bledu

OGLEDALO

- 56 **Film:** Bob Dylan: 7 obrazov
58 **Avtomobilizem:** Volkswagen multivan
60 **Zdravje:** Smo čedalje bolj zdravi
62 **Šport:** Zmaga Špancev in nogometa
64 **Črna kronika:** Zadnji spust po Savi
66 **Rumeno:** Naši zvezdniki o dopustu
68 **TV Kuloar:** Spomini na evroligo
74 Nekdanji kmetijski minister se vrača

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: Chantal de Bourmont

Vsako predsedstvo EU mora delovati konkretno in nevtrarno in tako bo v prihodnjih šestih mesecih delovala tudi Francija. Pristopna pogajanja se bodo v tem času nadaljevala, dogovorjeno je tudi odprtje dveh novih poglavij v pogajanjih.

12 Slovenija na pravi poti

Predsednik Slovenske demokratske stranke (SDS) in premier Janez Janša je na predstavitvi strankinega programa Slovenija na pravi poti 2008–2012 poudaril pomen dolgoročne gospodarske rasti in pravične delitve ustvarjenega.

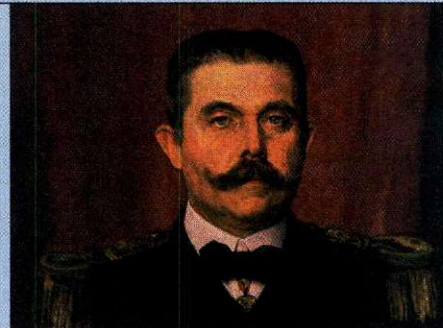

22 Za milijardo oškodovanj

Prodaje deležev pred letom 2004 so bile nepregledne, negospodarne in niso bile javne. Deleži so se prodajali »pod mizo«, zaradi česar je prišlo do oškodovanja državnega premoženja.

46 Povod za svetovno vojno

Eno najbolj znanih imen habsburške vladarske hiše je bil nedvomno Franc Ferdinand. Nadvojvoda in avstrijski prestolonaslednik sicer ni nikoli sedel na avstro-ogrskega prestol, kljub temu pa se je njegovo ime za večno zapisalo v svetovno zgodovino.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Buenos Dias, fotomontaža

I FEEL
SLOVENIA

Čutim vznemirjenje.

Foto: Janez Skok

*Na zemljevidu sveta se odpira nov cvet, se čuti
svež veter, prijetno vznemirja in vabi k odkrivanju
prvinskega ... Vse to je naša dežela vedno bila.
Z novo znamko Slovenije zdaj to glasno
sporočamo svetu. Slovenijo **čutim**.*

Pahljača odrešitve

Aleksander Škorc

Videl sem obraz. Odbijajoč, brutalen, sovraštva poln. Le kje sem že videl to spako? sem se vprašal. Je to čuvar peklenskih vrat na dopustu ali gre za reklamnega agenta te institucije? Ne eno ne drugo, kajti po natančni analizi se je dalo ugotoviti neverjetno podobnost med obrazom in določenim organom. Zunanjim delom velikega reproduktivnega organa, verjetno v lasti kakšne proizvajalke mleka s kraških obronkov, ki sliši na ime Šeka, če smo natančni. Razumete? Kot če bi bil omenjeni obraz zelo dolgo prilepljen na tisti organ ... In potem mi je postalo jasno (kdaj mi pa še ni?). To je vendar tov. P... (nadaljevanje imena neprimereno za objavo) iz lutkovnega gledališča! Se še spomnite tistega režimskega humorista, ki je vulgarno zmerjal vse po vrsti s samim sabo na čelu? Le kaj se mu je zgodilo, sem se zadovoljno vprašal in prižgal svečo v čast očetu, ker zmore tako jasno popisati človeške obraze z okvarjeno vsebino njih lastnikov. Me je pa užalostilo, ker omenjeni tov. P. še vedno straši naokoli.

Očitno brezupno. Kaj bi storili vi, če bi imeli brezmejno moč? Bi za današnjo stopnjo evolucije manj primerne osebkke preprosto uničili? Mikavno, a neprimerno in prepovedano. Konec koncev smo vsi sinovi istega očeta. In kaj bi se sploh dalo storiti?

Moder človek bi v svoji vsemogočnosti odšel tja, kjer se ljudje še poznajo med sabo, poiskal bi dekle popolnega poštenja, iz božanske luči stkano ljubezen bi položil nanjo in njen blagoslov bi postal srčna želja slehernega dekleta in matere daleč naokoli. Njena stroga pravičnost in nedosegljiva moralnost pa bi vzbujala strah in spoštovanje fantov in očetov, tudi zato, ker bi vedeli in po potrebi čutili, kako močan in neusmiljen zna biti srd tistega, ki stoji za njo in jo podpira. Tako bi se božanska luč preko modreca, njegove čudovite izbranke in njenih družic širila na njihove otroke in otrok otroke. Kot pahljača. In ko bi se božanski par končno na poti domov še poslednjič ozrl, bi videl, da je svet zaradi njunega dela za spoznanje boljši. Tako bi to šlo.

Ogromno bleščeče ljubezni je potrebno za osvoboditev ljudi iz okovov lastne počrne sebičnosti in tako malo je tistih, ki jo zmorejo širiti. Kdor pa zmore, to stori prek žensk. Ne zato, ker bi bile boljše, pač pa zato, ker so zanesljivejše, odgovornejše, za ljubezen dovzetnejše, in še posebno zato, ker zmorejo, četudi včasih le na kratko, iskreno ljubiti svoje otroke.

H-umor

»Potegujem se za politično funkcijo, kandidiram za poslanca v državni zbor, kot predsednik stranke se potegujem za mandat za sestavo vlade, ne pa za funkcijo papeža.«

(Predsednik SD Borut Bahor se brani po razkritju v naši reviji, da ima poleg zunajzazonske partnerice Tanje še neko blondinko.)

»Verjetno se pripravljajo, da bodo vstopili v to društvo.«

(Predsednik SNS Zmago pl. Jelinčič komentira napoved, da bo njegov nekdanji politični sopotnik Saš(k)o Peče s svojo Lipo na volitvah sodeloval z Društvom brezposelnih Slovenije.)

»To morate vprašati vedeževalko.«

(Predsednik SDS Janez Janša je odgovoril na vprašanje, katera predvolilna obljuba bo odločilna za morebitno zmago SDS na jesenskih volitvah.)

»Spektakularnosti zmagovitega gola se čez pet let ne bo nihče več spomnil, medtem ko bodo dogovori, doseženi v času slovenskega predsedovanja, sooblikovali naše življenje še dolgo v prihodnost.«

(Direktor vladnega urada za komuniciranje Anže Logar je prepričan, da je slovensko predsedovanje EU učinkovitejše kot pa morebiten nastop Slovenije na evropskem nogometnem prvenstvu. Pa še prav ima!)

»Bliže smo volitvam, več je junakov.«

(Poslanec LDS Aleš Gulič se sprašuje, koliko junakov bo ostalo po parlamentarnih volitvah.)

»Če bi morala izbirati, bi bila tudi precej bolj navdušena nad seboj kot nad Janezom Janšo.«

(Playboyeva zajčica Nina Osenar meni, da so intervjuji z njo precej bolj zanimivi kot intervjuji s predsednikom vlade.)

»Ne morem nič reči, videti bi bilo kot osebno maščevanje.«

(Nekdanji tožilec Boštjan Penko se ne želi izrekati o direktorju kriminalistične policije Aleksandru Jevšku, razen tega, da je bil neposredno udeležen pri njegovi aretaciji.)

»Sedanja politika v Sloveniji, kot jo pelje Janez Janša, ni bila nikdar v naših mislih, ko smo v nekem prijetnem tovariškem druženju z Dnevnikom pripravljali podlage za bodočo slovensko politiko.«

(Nekdanji vplivni finančnik Niko Kavčič ugotavlja, da mu je sedanji slovenski premier ušel izpod nadzora.)

»Janša politične krize rešuje z vojnami.«

(Kolumnistu Vladu Miheljaku ni težko ugotoviti, da je premier Janez Janša po izobrazbi obramboslovec.)

Z Demokracijo na počitnice!

Želite prejemati revijo na svoj počitniški naslov?
Pokličite 01/24 47 200 in revijo vam bomo brez dodatnih stroškov poslali, kamor koli želite!

Mulčar parkiran na jezeru

Z Dolenjega Jezera pri Cerknici je prišla informacija, da je tako imenovani mulčar že od aprila parkiran pri Retju na Cerkniškem jezeru. Lastnik omenjenega stroja naj bi bil Notranjski regijski park, ki ga vodi nekdanji cerkniški župan Valentin Schein iz vrst Liberalne demokracije Slovenije (LDS). Po podatkih naj bi Notranjski regijski park pridobil veliko sredstev tudi iz evropskih skladov. Več kot očitno je, da organizacija s svojo lastnino ravna precej neodgovorno. Notranjski regijski park je institucija, ki naj bi se ukvarja z varovanjem občutljive flore in favne Cerkniškega jezera. Njihovo ravnanje, ki ni edino protislovno, je vzbudilo dvom o njihovih resnih namenih, saj se za tovrstno organizacijo nikakor ne spodobi, da tako neodgovorno pusti stroj, vreden več ti-

Stroj, vreden več tisoč evrov, pozabljen sredi poplavnega območja

soč evrov, sredi poplavnega območja Cerkniškega jezera. Njihovo dejanje je neopravičljivo, saj bi lahko v primeru narasle vode prišlo do prave okoljske katastrofe, če bi iz mulčarja izteklo gorivo. Nad ravnanjem vodstva Notranjskega regijskega parka so ogorčeni tudi vaščani. Hvala bogu za zdaj še ni prišlo do negativnih posledic, vendar bi bilo vsekakor primerno, da stroj, ki nikakor ne spada v to okolje, pristojna organizacija čim prej odstrani. M. M.

Kramar odhaja

Marjan Kramar, predsednik uprave Nove Ljubljanske banke (NLB), je v začetku tega tedna izjavil, da v naslednjem mandatu ne bo več vodil banke, zato bodo nadzorniki iskali novega predsednika uprave. Nadzorniki bi morali Kramarju šest mesecev pred potekom mandata povedati, ali ga bodo v naslednjem mandatu podprli ali ne. Kramarju mandat poteče 31. januarja 2009, novico o njegovem odhodu pa je po skupščini delničarjev javnosti pravzaprav razkril finančni minister Andrej Bajuk. Pri tem nismo izvedeli, kakšno bi bilo ravnanje nadzornikov. Povsem mogoče je, da se je Kramar sam umaknil s tega položaja, saj je bilo v javnosti večkrat slišati namige o njegovi skorajšnji zamenjavi. NLB posluje uspešno, vendar pa senco na to meče dejstvo, da je banka pod

Predsednik uprave NLB Kramar odhaja.

Kramarjevim vodstvom izdatno podpirala nekatere menedžerske odkupe in s tem posameznike, ki so »pod mizo« prevzemali posamezna podjetja. V. K.

Politične zlorabe psihiatrije

Da je komunistični totalitarni režim kot posebno sredstvo represije proti »razrednim sovražnikom« izrabljala tudi psihiatrijo, ni nobena skrivnost, saj so znani primeri, da so posebej določeni režimski psihiatri s pomočjo izmišljenih diagnoz mnogim (politično neprimernim) posameznikom tako rekoč uničili kariero in s tem življenje. Omenjena praksa se očitno nadaljuje tudi v samostojni Sloveniji. Na to opozarja

zdravnik Tomislav Ceglar, ki zaradi (namerno?) napačno postavljene diagnoze ni dobil službe, čeprav je kasnejši pregled v zasebni zdravstveni ustanovi pokazal, da je duševno povsem zdrav. Razlog naj bi bila »napačna« politična usmeritev, saj je član SDS. Zaradi politične zlorabe psihiatrije se je pred mesecem in pol odločil za stavko pred parlamentom, napoveduje pa tudi gladovno stavko, če bodo pristojni ignorirali

Modrost tedna

»/Predsednik SD Borut/ Pahor je /v zvezi s svojim alternativnim programom/ okoli sebe zbral okorele gradualiste in antiliberalce, ki s svojo preteklostjo posebej nasprotje vsega tistega, kar pred letošnjimi volitvami prodajajo volivcem.«

(Ekonomist Stanislav Kovač)

»Nekdanji varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek je ob obisku predsednika Busha zapisal, da ta »sodi v Haag«. Z njegovo izjavo se strinjam, a lahko podobno zapišemo, da tudi mnogi nekdanji slovenski politiki, številni narodni heroji in ne nazadnje že omenjeni Josip Broz Tito sodijo v Haag. Najmanj toliko kot predsednik Bush. Pa se številni nekdanji (totalitarni) politiki nemoteno sprehajajo med nami in vlečejo visoke pokojnine.«

(Teolog mag. Božo Rustja)

Afo rizmi

- » Kateri poklic si bo izbral Semolič, če bo na volitvah zmagala levica?
- » Potrč se ne bi smel sklicevati na demokracijo, več let je bil komunist kot demokrat.
- » Največje priznanje je dobil Tito od Stalina, »on je vse nasprotnike pobil«.
- » Odkar na volitvah ni več črne skrinjice, ne volim z užitkom.

Žarko Petan

njegova opozorila. Kot še opozarja Ceglar, je pri nas t. i. politična psihiatrija tabu, o katerem se v javnosti ne govori, prav tako tudi zakonodaja, med drugim nedavno sprejeti zakon o duševnem zdravlju, ne preprečuje tovrstnih zlorab. Je pa znano, da je med sedanjimi politično angažiranimi psihiatri najbolj izpostavljen strokovni direktor ljubljanske psihiatrične klinike Slavko Ziherl, ki je tudi podpredsednik LDS. G. B.

Pokrajine še pred volitvami?

V ponedeljek, 7. julija, so se predstavniki koalicijskih strank na skupnem sestanku dogovorili o nadaljevanju postopka sprejemanja pokrajinske zakonodaje. Slednja naj bi bila tako sprejeta še pred jesenskimi parlamentarnimi volitvami.

Kot je na koalicijskem vrhu napovedal premier Janez Janša, bo vlada pripravila vse potrebno za oblikovanje predlogov, ki bodo omogočili nadaljevanje pokrajinske zakonodaje, dokončne odločitve pa so v rokah državnega zbora. Vlada bo v kratkem pripravila predlog zakona o ustanovitvi pokrajin, s katerim se določajo njihova območja, sedeži in imena, je napovedal vodja poslanske skupine SLS Jakob Presečnik. Slednji tudi meni, da bi moral biti pokrajinski zemljevid takšen, kot je bil predmet referendumu, s tem da bi se predvidena Osrednjeslovenska pokrajina razdelila na dva dela, in sicer na južni in severni del, pri čemer bi se južni del imenoval Notranjsko-dolenjska pokrajina. Primorska bi ostala še

Koalicija bo vztrajala pri pokrajinski zakonodaji.

naprej razdeljena na dve pokrajini, ker je severni del na referendumu izrazil jasno voljo za samostojno pokrajino. Po vložitvi predloga zakona v parlamentarni postopek bodo po napovedih premierja Janeza Janše svoje mnenje povedale še občine, saj je državni zbor zavezan k temu, da pred dokončno odločitvijo pridobi njihovo mnenje. Pokrajinsko zakonodajo naj bi državni zbor sprejel na izredni seji, minimalni rok za pridobitev mnenja občin pa je, kot je pojasnil Presečnik, 30 dni. O konkretnih rokih koalicija ni razpravljala.

Podpore pokrajinski zakonodaji pa je odrekla DeSUS. Kot je pojasnil njen predsednik Karl Erjavec, za DeSUS pokrajine niso programska prioriteta. Pri tem je spomnil, da je stranka umaknila svojo podporo, ko ni bilo več širšega soglasja v državnem zboru. S tem se bo stranka pri glasovanju pridružila opozicijskim poslancem, ki bodo glasovali proti predlagani pokrajinski zakonodaji.

Proti pokrajinski zakonodaji naj bi glasovali tudi poslanci Zaresa, po besedah Gregorja Golobiča zato, ker gre pri tem predvsem za političen prestiž, zakonodaja pa je po njegovem mnenju pomanjkljiva in neusklajena.

Kakor koli že, napovedi opozicijskih strank in DeSUS kažejo, da koaliciji najverjetneje ne bo uspelo dobiti dvetretjinske večine za uzakonitev pokrajin, bržkone tudi zato ne, ker tranzicijska levica pred volitvami ne bo dopustila, da bi pokrajine uzakonila sedanja vladajoča koalicija. G. B.

0 privilegijih funkcionarjev

Ministrstvo za pravosodje je nedavno izdalo zbornik dokumentov o privilegijih političnih in državnih funkcionarjev v Sloveniji v obdobju socializma. Zbornik, ki sta ga uredili Marta Milena Kerčič in Neža Stres, predstavlja zbirko 63 pisnih dokumentov, ki govorijo o pojavu privilegijev v času vladavine komunističnega režima, uživali pa so jih državni in partijski funkcionarji, nemalokrat tudi njihovi svojci. Med privilegiji zbornik obravnava stanovanjske in zdravstvene privilegije, preskrbo z živili ter izbranimi pijačami, razne storitve, dodeljevanje dragocene stanovanjske opreme in umetnin iz Federalnega zbirnega centra, izjemne pokojnine, organiziranje lova itd. Objava omenjenih dokumentov kaže, da so že od začetka vladavine komunistične partije, ki se je razglasila za »avantgardo delavskega razreda«, njeni funkcionarji uživali status privilegirane kaste v primerjavi z »navadnimi smrtniki«. Objava dokumentov pojasnjuje tudi mnoga, v času tranzicije storjena politična dejanja nekaterih sedanjih strank, ki izhajajo iz nekdanih družbenopolitičnih organizacij. Ne nazadnje bi k omenjenim dokumentom spadali tudi sezname Mačkovih izbrancev, ki smo jih pred meseci objavili v Demokraciji. G. B.

Predstavitve zbornika dokumentov

Simič odstopil

Ivan Simič, generalni direktor Davčne uprave RS (Durs), je pretekli teden podal odstopno izjavo z mesta direktorja. Vodenje ustanove je prevzel v začetku leta 2006. Kot razlog za odstop je navedel, da je Durs v zelo dobrem stanju in zelo dobra ustanova ter dodal, da je najbolje oditi, ko si na vrhu. Na položaju bo ostal, dokler ga ne razreši vlada. Vrača se v podjetje Simič & partnerji. Kdo naj bi ga nasledil, Simič ni želel uganiti, saj je to v pristojnosti ministrstva za finance. Dejal je še, da je o svoji odločitvi govoril s finančnim ministrom Andrejem Bajukom, in poudaril, da je z ministrom zelo dobro sodeloval. Brez njega in državnega sekretarja Andreja Šircija vseh sprememb na davčni upravi ne bi bilo. »Bajuk je prvi finančni minister, ki si je upal dovoliti takšne spremembe, kot sva jih predlagala s Šircijem,« je pojasnil Simič. Na ministrstvu so dejali, da njegovo odločitev obžalujejo, a jo bodo spoštovali. »Davčna uprava je v tem času dosegla velik napredek na področju poenostavitve davčnih postopkov in učinkovitosti, prav tako je postala veliko prijaznejša do državljanov,« so zapisali. Ministrstvo bo vladi predlagalo Simičevo razrešitev in imenovanje vršilca dolžnosti. V. K.

*Ivan Simič,
generalni
direktor Dursa*

Ko padejo maske

Gašper Blažič, foto: arhiv Demokracije

Razveljavljena rzsodba Zgodba o sodnem sporu med ministrom za pravosodje Lovrom Šturmom in nekdanjim predsednikom ljubljanskega okrožnega sodišča Alešem Zalarjem se nadaljuje. Na zadnji junijski dan je Vrhovno sodišče RS ministrstvu za pravosodje poslalo odločbo, s katero je razveljavilo rzsodbo upravnega sodišča, po kateri naj bi bil minister za pravosodje pri imenovanju predsednika Okrožnega sodišča v Ljubljani ravnal nezakonito in diskriminatorno do nekdanjega predsednika tega sodišča Aleša Zalarja. Kot je minister Šturm v torek, 1. julija, pojasnil na tiskovni konferenci, je zadeva vrnjena upravnemu sodišču v vnovično odločanje. Minister Šturm je še pojasnil navedbe vrhovnega sodišča, da upravno sodišče ni ravnalo pravilno, ker je uporabilo zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja vključno z novelo zakona. Slednja je bila uveljavljena 17. julija 2007, sporna odločba pa je bila izdana že 30. junija 2007. Prav tako je zmotno uporabilo materialnopravne določbe glede dokazovanja dejstev, iz katerih naj bi izhajala domneva diskriminacije pri izbiri, saj ni navedlo dokazanih dejstev, iz katerih naj bi izhajala ta domneva, in je v tem delu pavšalno povzelo tožnikove navedbe. Minister je dodal, da so vsi očitki in pozivi k njegovemu odstopu zaradi razveljavljene rzsodbe upravnega sodišča sedaj brezpredmetni.

Naskakuje ministrski stolček? Ministra Šturma je že podprl vodja poslanske skupine NSi Jožef Horvat. Po njegovih besedah je minister spet dokazal, da je resnično strokovnjak in pravi politik, dejal pa je še, da so v NSi ministra podprli, ko je napovedal revizijo postopka, v katerem je upravno sodišče novembra lani ugotovilo, da je Šturm ravnal nezakonito, ko je za predsednika ljubljanskega okrožnega sodišča imenoval Andreja Barago, in tako posegel v pravico Aleša Zalarja do enakega obravnavanja. Medtem pa je Aleš Zalar, predsednik odbora za pravosodje v LDS, že napovedal, da bo vložil ustavno pritožbo zoper sklep vrhovnega sodišča, saj naj bi bila odločba vrhovnega sodišča po njegovem mnenju nezakonita. Pri tem se Zalar sklicuje tudi na odločbo ustavnega sodišča z dne 12. junija, češ da ni pritožb v upravnem sporu. Pri tem je samozavestno dejal, da je Šturm na koncu svojega ministrovanja doživel popoln fiasko in da niti Šturm niti Gregor Virant pa tudi ne vlada niso našli rešitve za odpravo sodnih zaostankov, zato je po njegovem mnenju čas za zamenjave in »drugačno pravosodno politiko«. Glede na izrečene besede ni dvoma, da si Zalar v primeru zmage tranzicijske levice na jesenskih volitvah in vstopa LDS v vladno koalicijo obeta vzpon na funkcijo, ki jo sedaj zaseda Lovro Šturm.

Spodrsrljaj Potrča in Beblerjeve Čeprav se zgodba o sodnem sporu med ministrom Šturmom in nekdanjim sodnikom Zalarjem z rzsodbo vrhovnega sodišča še ni končala, pa je že jasno, da se je tranzicijska levica s svojimi zahtevami po Šturmovem odstopu po lanski odločbi upravnega sodišča prenačlila in zato močno opekla, saj

Vrhovno sodišče je v sporu med Zalarjem in Šturmom dalo prav slednjemu.

Tranzicijska levica se je s svojimi zahtevami po Šturmovem odstopu po lanski odločbi upravnega sodišča prenačlila.

je odločbo imela za pravnomočno, čeprav to v resnici ni bila. Tako sta poslanca SD Miran Potrč in Darja Lavtižar Bebler takoj po odločbi upravnega sodišča (konec novembra lani) zahtevala Šturmov odstop, s tem pa pokazala, da ne poznata mehanizmov pravne države. Kasneje so se njunim zahtevam pridružili še drugi politiki tranzicijske levice pa tudi »strokovna« javnost. V kampanjo proti Šturmju so se vključili tudi mediji, še zlasti Pop TV, ki je iz zornega kota opozicije razlagala sodbu upravnega sodišča, pri tem pa omenjeni primer še izdatno vrednotila in komentirala. Zanimivo pa je, da je prav Pop TV konec novembra lani izpostavila, da Zalar zavrača politično angažiranost v LDS, s čimer je hotel poudariti svojo politično neodvisnost. Seveda ne za dolgo, saj je nekaj mesecev kasneje postal predsednik odbora za pravosodje v LDS, nato pa še predsednik mestnega odbora LDS v Ljubljani. To pa pomeni, da se v prihodnje ne bo mogel več sklicevati na ministrov napad na neodvisnost sodstva. Zato so vprašljive tudi Zalarjeve napovedi, ki jih je izrekel lani novembra, da bo o domnevni Šturmovi diskriminaciji odkrito govoril v tujini. Prav gotovo pa ta primer postavlja pod vprašaj razumevanje načel in mehanizmov pravne države v SD in tranzicijski levici nasploh. **D**

Vladavina aneksov

Gašper Blažič

Smo pravna država? Vprašanje je retorično, saj moramo ločevati formalno opredelitev od dejanskega stanja.

Kako je v praksi videti izigravanje pravne države, dokazuje zaporedje dogodkov v zadnjem času. Poglejmo primer: v nedeljo, 29. junija, policija pripre gradbenega barona Ivana Zidarja, slednji pa se že dva dni kasneje prikaže pri odprtju šentviškega avtocestnega predora, ki bi moral biti zgrajen že pred dvema letoma in mu je v času graditve ves čas naraščala cena. Še isti dan odpade del protipožarnega ometa, zaradi česar je predor v smeri proti Gorenjski nekaj časa zaprt za ves promet, SCT pa s prstom pokaže na britanskega podizvajalca. Zadeva močno spominja na dogajanje v zvezi s trojanskim predorom, ki je po odprtju veljal za enega najvarnejših v Evropi, spomladi letos pa so morali zaradi zdrsane površine v njem močno omejiti hitrost (očitno so bili na delu trojanski konji). V glavni vlogi se znova pojavi SCT z Ivanom Zidarjem na čelu. Ni treba dvakrat ugibati, iz čigavega žepa so šla sredstva za sanacijo.

Toda pustimo gradbene posle in pogledjmo na področje, ki s cestami vsaj na prvi pogled nima nič skupnega, to je nakup oklepnikov 6x6. Javna skrivnost je, da je bila pogodba o nakupu omenjenih oklepnikov »okrašena« s številnimi aneksi. Obrambni minister Karl Erjavec je aprila letos tako razkril, da jih je bilo od leta 1995 do danes podpisanih kar 25. »Zdi se, da so vsakokrat, ko je podjetje (Sistemska tehnika) zašlo v težave, podpisali nov aneks,« je dejal minister Erjavec. To pa tudi pomeni, da je šlo za zgrešen posel države, sklenjen v času vladanja LDS, pri čemer spet ni treba ugibati, kdo je bil pri tem najbolj oškodovan. Sledila je ustanovitev t. i. Cviklove komisije, ki je poskušala dvigniti dimno zaveso med javnostjo in dejstvi o nakupu oklepnikov 6x6. Ker manever ni uspel, se je poslanec Milan M. Cvikl razglasil za žrtev. Podobnost med tem dejanjem in podpisovanjem aneksov ni naključna.

Ali torej lahko verjamemo solzam, ki jih je prejšnji teden potočil sedaj že nekdanji tožilec Boštjan Penko? So to solze obupa nad pravno državo? Če so res, potem moramo jokati predvsem davkoplačevalci, ki smo zaradi vladavine aneksov za graditev avtocest in nakup oklepnikov iz svojega žepa dali precej več, kot bi, če bi pravna država delovala. Da voznikov (z avtorjem tega zapisa vred), ki s(m)o zaradi kolon ob prometnih konicah izgubljali čas in živce, ter prebivalcev severnega dela Ljubljane, ki so morali še dodatni dve leti dihati zrak, zastrupljen z izpušnimi plini zaradi stoječih avtomobilskih kolon, niti ne omenjamo. Upajmo, da bodo sedaj vsaj slednji lahko bolj sproščeno zadihali.

Zavidljivi uspehi

Petra Janša

Slovensko predsedovanje ni bilo tako pod soji žarometov, kot je francosko, bilo pa je vsebinsko uspešno.

Za državo novinko, ki je kot prva članica izza nekdanje železne zaves in tudi kot prva slovanska država vodila Svet EU, je bilo predsedovanje po eni strani velik strokovno-tehnični in organizacijski zalogaj, po drugi pa enkratna, zavidljiva priložnost, da pokažemo Evropi in svetu, kaj smo, kaj imamo in kaj znamo. Nedvomno pa je šlo za enkratni zgodovinski dogodek.

Tri leta priprav, 2.720 javnih uslužbencev, 153 zunanjih strokovnih sodelavcev, 158 uradnih dogodkov, organiziranih v Sloveniji, na katerih je sodelovalo 15.000 udeležencev, od tega 25 na ministrski ali najvišji ravni, je le nekaj števil, ki pričajo o zahtevnosti projekta. Logistično in organizacijsko je bilo predsedovanje »za zgled« drugim, tudi po zaslugi kongresnega centra na Brdu, ki zaradi bližine letališča ni povzročal prometnih kolapsov v času dogodkov.

Veliko je bilo te dni že napisanega o vsebinskih dosežkih slovenskega predsedovanja. Naj ponovim nekatere bistvene: zagon prenovljene lizbonske strategije, potrditev prostega pretoka znanja kot pete svoboščine EU, napredek na področju kmetijstva, ki se prilagaja novim okoliščinam v svetu, dogovor o rokih sprejemanja podnebno-energetskega zakonodajnega svežnja in temeljnih načelih za delitev bremen, utrditev evropske prihodnosti držav Zahodnega Balkana in ustanovitev Evro-sredozemske univerze. Grenak priokus ob doseženih vsebinskih uspehih je pustila le zavrnitev referendumu o ratifikaciji lizbonske pogodbe na Irskem, kar je znova odprlo pomembna vprašanja o prihodnosti evropskega sobivanja.

Sicer pa je, če povzamem besede predsednika evropske komisije Joséja Manuela Barrosa, slovensko predsedovanje zaznamovala »politična in intelektualna poštenost«. Tako je država dobro opravila vlogo posrednika, kar je omogočilo, da je EU v prvi polovici leta pomembno napredovala na ključnih prednostnih področjih. Ali kot je zapisal britanski Financial Times, Slovenija si je ob predaji predsedovanja EU Franciji prislužila pohvale za svoj »mirni profesionalizem v turbulentni fazi razvoja EU«. Tudi premier Janez Janša je prepričan, da je Slovenija kot predsedujoča dosegla, kar je pričakovala, obžaloval je le, da predsedovanje ni bil tak nacionalni projekt, kot sta bila vstop v EU in zvezo Nato, saj je opozicija volilno kampanjo sprožila že na njegovem začetku. A vendar je predsedovanje EU Slovenijo umestilo v evropski in svetovni prostor, kar državi pred tem ni uspelo.

Slovenija v Evropi

Dr. Ljubo Sirc

Smemo biti zadovoljni. Slovenski predstavniki, posebno premier Janez Janša in zunanji minister Dimitrij Rupel, so svojo vlogo pri predsedovanju Evropski uniji opravili, kolikor je bilo mogoče, dobro. Bolje je niso mogli, ker si Evropejci nismo na jasnem, kaj bi bila najboljša rešitev za naše skupno življenje. Irski »ne« na referendumu o tem je najboljši dokaz, da je tako.

Dejali bi, da izidi, odklonilni do bolj strumne organizacije, ne kažejo na to, da bi bile evropske razsežnosti nesprejemljive. Poudarjajo pa, da včasih načrti sedanjih evropskih oblastnikov prehitevajo, kar se zdi Evropejcem primerno. Doseženo je, da je evropsko sodelovanje kar najmanj omejeno, toda zdi se, da evropska publika ni pripravljena sprejeti centralizacije evropskih pristojnosti na evropski ravni.

Kar zadeva gospodarstvo, tako stanje ni nezadovoljivo. Za uspešno gospodarjenje je pač glavno, da imamo skupen evropski pravni okvir, tako da je jasno, katerih pravil se morajo podjetja držati, ko tekmujejo prek nekdanjih notranjih meja. Taka pravila so potrebna, tudi ko gre za mednarodne investicije.

Pri nas se je v tej zvezi pojavilo vprašanje »nacionalnega interesa«, ki nikakor ni zanemarljivo. Ni mogoče preprosto pozabiti na vprašanje, kdo so lastniki podjetij na nacionalni ravni. Vendarle prav tako ne moremo preprosto odklanjati vlaganja tujega kapitala. Ta problem je zaradi tranzicije pritegnil še več pozornosti, kot bi je sicer. Očitno je, da tranzicija zahteva prenos lastnine na posameznike ali njihove združbe, toda jasno je, da odkupa obstoječih podjetij ni mogoče omejiti na domače interesente. Če bi to storili, bi bila nevarnost, da pridejo podjetja v nepravne roke. Če je petdeset let smela imeti kapital v lasti le država, je dodelitev kapitala posameznikom v veliki meri umetna. Najboljše možnosti imajo dosedanji menedžerji, ki pa niso nujno najboljša izbira.

V rednih razmerah je podjetnik podjetnik, če kapital sam zasluži s tem, da posluje z dobičkom. To pomeni, da začne iz malega, izbere pravo proizvodno metodo in izdelke, po katerih je povpraševanje. Tudi pred komunizmom je bil govor o tem, naj bi kapital postopoma prišel v domače roke, toda tudi takrat je bila edina metoda dobiček.

Omenili smo pravo proizvodno metodo kot del podjetniške odločitve. To pomeni, da ni dovolj imeti finančni kapital, temveč mora podjetnik pozna-

ti tudi tehniko in organizacijo. Po tem sodeč lahko »nacionalni interes« spodbujamo le, če omogočimo domačim ljudem, ki so za to sposobni, da se razvijejo. Evropska unija ne dovoljuje omejevanja tujih vlaganj. Podobno ne omejuje preseljevanja delovne sile, kar postaja čedalje večji problem. Videti je, da bo v tem pogledu potrebna evropska ureditev, o kateri si pa še nismo na jasnem. Gre za to, da želijo tudi v Evropi narodne enote ostati to, kar so.

Po drugi strani bi morala Evropa nastopati pri reševanju vprašanj, ki zahtevajo skupni nastop. Žal pri tem naletimo na protislovja. Nafta je prva, ki pride človeku na misel. V bistvu bi problem energije kot druga gospodarska vprašanja moral reševati trg, toda posledica naftne energije je domnevno spreminjanje klime. Povrh tega imajo dobavitelji nafte skupinsko monopolno moč, ki jo lahko uporabijo tudi v politične namene. Takoj nam pride na misel Putinova Rusija (in Rusija Medvedjeva). Usklajeno nastopanje Evrope je tukaj skoraj nujno in evropska organiziranost več kot do ravni sodelovanja posameznih držav močno koristna. Še več: tako preprečevanje atmosferskih sprememb kot obramba pred političnim pritiskom ne zahteva samo sodelovanja med Evropejci, temveč

pripravljenost evropske organizacije, da se poveže z Združenimi državami Amerike.

Končno verski fanatizem z Vzhoda. Za časa fašizma in komunizma so verske skupnosti kazale veliko strpnost, tako da smo skoraj ostrmeli, ko se je kot islamski ekstrem pokazala verska napadalnost. Pokazala se je celo kot nov razlog za evropsko (-ameriško) obrambno organiziranost. Mogoče je sicer uporabiti še organizacijo iz časov nacizma

in komunizma, vendar kažejo današnji ekstremisti večjo odpornost. Iraški Sadam Husein je bil vojaško hitro poražen, vendar še danes ne vemo, ali bodo Iranci sprejeli demokratični red in ravnanje, kakor so to po porazu storili Nemci, Italijani in Japonci.

Slovenec in Sloveniji je koristilo, da smo se v tem času znašli na vrhu evropske organizacije. **D**

Slovenec in Sloveniji je koristilo, da smo se v tem času znašli na vrhu evropske organizacije – Evropske unije in jo tudi uspešno vodili.

SLOVENIJA NA PRAVI POTI

Program 2008 - 2012

Slovenija na pravi poti

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Predsednik Slovenske demokratske stranke (SDS) in premier Janez Janša je na predstavitvi strankinega programa Slovenija na pravi poti 2008–2012 poudaril pomen dolgoročne gospodarske rasti in pravične delitve ustvarjenega.

Programske poudarke s posameznih področjih so predstavili predsedniki odborov strokovnega sveta SDS. V uvodu je predsednik stranke Janša dejal, da imamo za sabo 17 let uspešnega razvoja, pred nami pa so številne priložnosti. »Sedaj vemo, da smo sposobni voditi EU,« je zatrdil in dodal, da »imamo novo samozavest in pogum«. Po Janše-

vih besedah lahko že v času naše generacije dosežemo ključni cilj, blaginjo za vse. Ob tem je poudaril, da smo vsi poklicani, da oblikujemo prihodnost. Slovenci smo kot svobodni posamezniki in kot narod soodgovorni za reševanje globalnih problemov, je prepričan predsednik SDS. Opozoril je, da so največja grožnja človeštvu podnebne spremembe,

in pojasnil, da SDS postavlja v ospredje tisto, kar združuje. Po njegovih besedah sta temeljni točki programa vlaganje v ljudi in ohranitev zdravega okolja. Poudaril je tudi pomen dolgoročne gospodarske rasti za blaginjo in izpostavil pravično delitev ustvarjenega kot temelja povezanosti in solidarne družbe. Zatrdil je, da so vladne davčne reforme

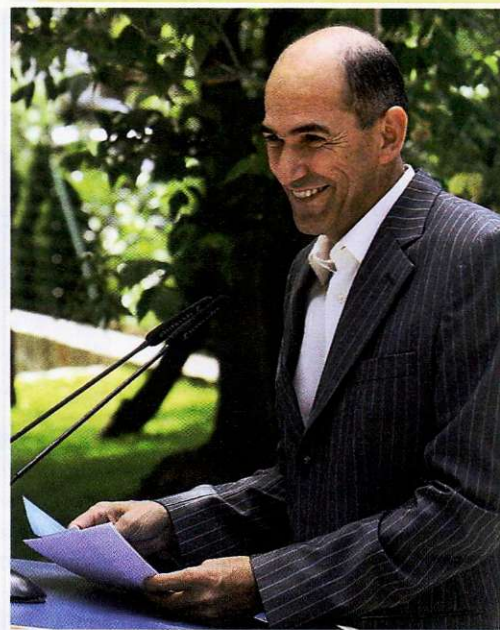
najbolj razbremenile najbolj produktivne in inovativne.

Javna uprava, gospodarstvo

Minister za javno upravo in predsednik odbora za pravosodje strokovnega sveta SDS Gregor Virant je na predstavitvi dejal, da bodo na področju političnega sistema predlagali ustavno spremembo, s katero bi s koncem tekočega man-

Skupinska fotografija s predstavitve programa Slovenija na pravi poti

Janez Janša je poudaril pomen dolgoročne gospodarske rasti in pravične delitve ustvarjenega.

Po besedah ministra Viranta bodo odpravili državni svet kot nepotrebno institucijo.

data odpravili državni svet kot nepotrebno institucijo. Na področju javne uprave minister želi slediti načelu, ki ga je ta vlada učinkovito izvajala že v tem mandatu, in sicer, da mora biti uprava kvaliteten in učinkovit servis za državljane in podjetja. Tako je slovenska uprava po evropskih meritvah na drugem mestu, SDS pa je po Virantovih besedah porok, da se bodo nadaljevali in izpeljali vsi projekti za odpravo birokratskih ovir za leto 2008–2009, ki jih je vlada že spre-

jela. V tem mandatu so vzpostavili tudi enotni plačni sistem v javnem sektorju, ki je po Virantovih besedah pregleden in pravičen, v nadaljevanju pa je njihov cilj povečevati plače v tistem delu, ki je odvisen od uspešnosti. Prav tako bodo na področju pravosodja, ne da bi kakor koli okrnili neodvisnost sodnikov in sodišč, vzpostavili nov sistem učinkovitosti in odgovornosti sodne oblasti, je poudaril Virant. Tako bo mandat predsednika vsakega sodišča vezan na uspešnost, je zatrdil minister Virant in dodal, da bo tudi mandat predsednika vrhovnega sodišča vezan na uspešnost in da bo moral poročati DZ o stanju sodne ►

Janez Janša: »Slovenci smo kot svobodni posamezniki in kot narod soodgovorni za reševanje globalnih problemov.«

Minister Vizjak obljublja, da bo do konca leta 2010 vsak državljan in podjetje na podeželju imel možnost povezovanja v širokopasovno omrežje.

► veje oblasti. Nekaj prednostnih nalog programa za prihodnost na področju pravosodja je Virantovi predstavitvi dodal Vinko Gorenak. Tako želijo v sistem vodenja in odgovornosti vpeljati bistveno višjo stopnjo informatizacije naših sodišč, in sicer spletne elektronske storitve sodišč, sistem za elektronsko vlaganje, uporabo video konferenčnih sistemov, delo na daljavo in pravosodne portale. To bo za državljane pomenilo možnost 24-urnega vpogleda v zemljiško knjigo in sodni register kot tudi možnost 24-urnega vlaganja izvršb, tožb in pritožb. Gorenak je navedel, da nekatere resne analize kažejo, da lahko tonsko snemanje obravnav do 50 odstotkov skrajša čas za glavno obravnavo in to je tisto, kar želijo v stranki doseči.

Minister za gospodarstvo in predsednik odbora za gospodarstvo strokovnega sveta SDS Andrej Vizjak je poudaril, da je temelj blaginje gospodarska rast in trajnosti razvoj, zato bodo nadaljevali z ustvarjanjem ugodnega okolja za visoko dolgoročno gospodarsko rast. To bodo dosegli s pospeševanjem tehnološko inovativnega gospodarstva ob spoštovanju visokih standardov varovanja okolja in zagotavljanju prožne varnosti zaposlenih. Poudaril je, da bo imel do konca leta 2010 vsak državljan in tudi sleher-

Minister Mate na področju notranjih zadev napoveduje nadaljevanje odkrivanja ter pregon vseh oblik gospodarskega kriminala in korupcije.

Ministrica Mazej Kukovičeva je zagotovila enako dostopnost do vseh javnozdravstvenih storitev ne glede na socialni položaj in kraj bivanja.

Poslanec SDS Zvonko Černač je predstavil predlog za zeleno davčno reformo za zavarovanje okolja.

Anton Štihec je do konca leta 2010 napovedal vzpostavitev pokrajin za možnost enakomernega razvoja.

V programu SDS je poudarek na pomenu dolgoročne gospodarske rasti za blaginjo in pravično delitev ustvarjenega kot temelja povezane in solidarne družbe.

no podjetje na podeželju možnost povezovanja v širokopasovno omrežje. Vizjak je napovedal tudi povečanje dohodkov iz turizma, in sicer leta 2012 naj bi ti predstavljali kar 10 odstotkov BDP.

Predsednik odbora za finance strokovnega sveta SDS Peter Groznik se je zavzel za nadaljnje zmanjševanje davčnih obremenitev in zmanjševanje javne porabe z racionalizacijo javnega sektorja. »V letih gospodarske rasti bo proračun brez primanjkljaja,« je pojasnil in dodal, da bodo prestrukturirali proračun, saj ga ne bodo več načrtovali le po stroškovnih

postavkah, temveč projektno in po razvojnih prioritetah, ki lahko segajo prek ministrstev in direktoriatov, zaradi česar bo mogoče lažje uresničevati zastavljene cilje.

Varnost in zunanja politika

Notranji minister in predsednik odbora za notranje zadeve strokovnega sveta SDS Dragutin Matej je napovedal, da bodo na področju notranjih zadev nadaljevali z odkrivanjem in pregonom vseh oblik gospodarskega kriminala in korupcije, preučili možnost ustanovitve finančne policije, vzpostavili kontaktni center za anonimne

prijave koruptivnih dejanj, na področju varnosti v prometu pa bodo uvedli brezplačno šolo varne vožnje za vse nove voznike.

Franci Žnidaršič, državni sekretar na ministrstvu za obrambo in predsednik odbora strokovnega sveta SDS za obrambo, je predstavil prioritete na tem področju. Poudaril je, da izzivi in različne vrste ogrožanj v svetu zahtevajo stalno nadgrajevanje in racionalizacijo zmogljivosti države pri zagotavljanju višje stopnje varnosti, zato bodo na področju obrambe dopolnili profesionalne enote in poveljstva

Slovenske vojske, okrepili njeno pogodbeno rezervo ter izboljšali zmogljivosti sistema zaščite in reševanja za delovanje pri nesrečah, uredili pa bodo tudi status prostovoljnega gasilca.

Zunanji minister ter predsednik odbora za zunanje in evropske zadeve strokovnega sveta SDS Dimitrij Rupel je izpostavil, da želijo v stranki »voditi odgovorno, mirno in premišljeno zunanjo politiko, ki bo omogočala uresničevanje slovenskih nacionalnih interesov v mednarodni skupnosti in hkrati zagotavljala slovenski prispevek pri reševanju globalnih izzivov«. Glede mejnega vprašanja s Hrvaško je napovedal, da bodo le-to pospešeno reševali v letu 2009. Slovenska diplomacija naj bi intenzivno »odpirala vrata in okna priljubljenosti« za slovensko državljanstvo.

Za celostni razvoj človeka

Ministrica za zdravje in predsednica odbora za zdravje strokovnega sveta SDS Zofija Mazej Kukovič je napovedala, da bodo odpravili čakalne vrste in skrajšali čakalne dobe na primerljivo raven ter uvedli možnost naročanja k zdravniku prek interneta. Uvedli bi kulturo spoštovanja pacientovega časa, kontrolo kvalitete zdravljenja in čim hitrejšo pot do diagnoze. »Zagotovili bomo enako dostopnost do vseh javnozdravstvenih storitev ne glede na socialni položaj in kraj bivanja,« je še dodala. Ministrica je poudarila razvoj zdravljenja na domu za starejše, s čimer bi izenačili njihove pravice z oskrbovanci v domovih starejših. Zatrnila je tudi, da bodo klinike in bolnišnice gradili bistveno hitreje, ceneje in pregledneje.

Predsednik DZ in predsednik odbora za delo, družino in socialne zadeve strokovnega sveta SDS France Cukjati je dejal, da bodo pozornost namenjali spoštovanju socialnega dialoga in usklajevanju med kapitalom in delom, kjer je v ospredju človek. Napovedal je tudi organiziranje dolgotrajne nege za vse pomoči potrebne in uvedbo finančnih subvencij socialno šibkim mladim družinam. Odločno se bodo bojevali tudi proti vsem oblikam socialnega izključevanja tako starejših ljudi

kot invalidov, še naprej bodo za gotavljali pravičen sistem usklajevanja pokojnin.

Minister za šolstvo ter predsednik odbora za šolstvo in šport strokovnega sveta SDS Milan Zver je predstavil prioritete na področju znanosti, šolstva, športa in mladine. Dejal je, da bo to področje po novem združeno, in poudaril, da bodo podprli znanstvenoraziskovalne projekte, ki imajo neposredne učinke v gospodarstvu, zagotovili bodo prostor v vrtcih za vse otroke, stare od tri do šest let, ter razvijali model odprte šole z večjo vključenostjo staršev in okolja. Napovedal je ustanovitev štipendijskega sklada za deficitarne poklice. Končati pa je treba tudi projekt nordijskega centra Planica.

Minister za kulturo in predsednik odbora za kulturo strokovnega sveta SDS Vasko Simoniti je predstavil tri glavne prioritete na področju kulture, pri čemer bo izhodišče letošnji v parlamentu sprejeti nacionalni program za kulturo. Tako naj bi izboljšali razmere za delovanje kulturnih društev in njihovih zvez ter z večjimi vzpodbudami ustvarjalnosti zvišali doseženo raven ljubiteljskih kulturnih dejavnosti. Poleg tega bi na področju visoko profesionalne kulture povečali sredstva za programe, predvsem študijske in delovne štipendije. Dokončali bodo tudi začete investicije in prednostno obnovili nekatere institucije nacionalnega pomena.

Kmetijska in prometna politika

Poslanec SDS ter predsednik odbora za okolje in prostor strokovnega sveta SDS Zvonko Černač je na predstavitvi programa dejal, da je zdravo in čisto življenjsko okolje vrednota, ki jo je treba varovati, še posebej v čedalje hitrejšem razvoju. Iz tega sledi tudi glavna prioriteta na tem področju, to je izdelava celovite strategije prilagajanja podnebnim spremembam. »Varovali bomo prostor, odpravili nepotrebna soglasja ter bistveno skrajšali postopke prostorskega planiranja in pridobivanja gradbenih dovoljenj. Zavarovali bomo vodne vire, zemljo in okolje. Oblikovali bomo predlog za zeleno davčno reformo, s katero bi vzpodbujali

rabo obnovljivih virov energije in preprečevali negativne vplive na okolje,« je dejal Černač in napovedal najmanj podvojitve graditve neprofitnih stanovanj.

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Iztok Jarc je najprej dejal, da se je končala faza vključevanja v skupno kmetijsko politiko. Za stabilno prihodnost in več razpoložljivega dohodka morata slovensko kmetijsko in gozdarstvo postati bolj konkurenčna, zato bodo povečali stopnjo samopreskrbe in ustvarili razmere za nadaljnji razvoj teh sektorjev, vključno z dostopnostjo cen hrane. Jarc je poudaril še trajnostno upravljanje z naravnimi viri na omenjenem sektorju, vlada pa je za to že sprejela sektorsko strategijo za prilagajanje podnebnim spremembam.

Državni sekretar na ministrstvu za promet in predsednik odbora za promet v strokovnem svetu SDS Peter Verlič je na področju prometa napovedal modernizacijo železniških koridorjev, postavitev protihrupnih ograj ob železniških progah, zavarovanje doslej nezavarovanih železniških prehodov, znižanje cen prevozov v javnem avtobusnem prometu in dokončno vzpostavitev enotne vozovnice za celotno državo.

Regionalni in trajnostni razvoj

Predsednik odbora za regionalni razvoj strokovnega sveta SDS Anton Štihec je najprej predstavil dve glavni prioriteti regionalnega razvoja Slovenije in poudaril, da bi do konca leta 2010 vzpostavili pokrajine in prek njih enake izhodiščne možnosti za enakomeren razvoj. Druga prioriteta pa je po njegovo ohranjanje poseljenosti na celotnem območju Republike Slovenije.

Kot zadnji je program predstavil minister brez listnice Žiga Turk, odgovoren za usklajevanje in spremljanje izvajanja Strategije razvoja Slovenije. Dejal je, da je ta vlada pokazala, da se razvojne reforme splašajo, tudi Služba vlade za razvoj je po njegovo utemeljila svoj obstoj s tem, da je prevzela množico nalog interdisciplinarne narave. Obljubil je, da bodo nadaljevali s koordinacijo in opozoril na številne točke prejšnjih

Alternativni vladni program SD

Socialni demokrati so v soboto na konferenci SD, poimenovani »Skupaj proti vrhu!«, sprejeli alternativni vladni program za obdobje 2008–2012 z naslovom Odgovornost za spremembe. Kot je na konferenci dejal njen predsednik Vlado Dimovski, je program več kot leto dni pripravljalo 300 strokovnjakov. V predstavitvi programa članicam in članom konference je nekdanji guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari dejal, da je cilj stranke uravnotežen in sonaraven razvoj z upoštevanjem okolja in ljudi. Zavzel se je za hitrejši umik države iz gospodarstva, modernizacijo javnih služb, kot so zdravstvo, šolstvo in kultura, ter za večjo učinkovitost in profesionalnost državne uprave. Po njegovih besedah bi se morala država umakniti iz aktivnega upravljanja podjetij, ki imajo zasebne solastnike in delujejo na trgu, ter samo skrbeti za premoženje in z njim umno gospodariti. Prepričan je tudi, da Slovenija nima strateških odločitev na področju prometa, energetike in telekomunikacij. Glede prometa meni, da bi se morali zgledovati po Nizozemski, v energetiki se je zavzel za samopreskrbo Slovenije, glede telekomunikacij pa meni, da bi bilo najustreznejše partnerstvo med zasebnim in državnim sektorjem.

Konferenca SD v Cankarjevem domu

Program NSi gradi na treh področjih

NSi bo gradila na treh področjih slovenske prihodnosti: na vrednotah, varnosti in človekovem dostojanstvu, je na sobotni tiskovni konferenci po programskem posvetu stranke dejal minister za pravosodje Lovro Šturm. Predsednik NSi Andrej Bajuk pa je dejal, da je stranka dokazala, da je zmožna prevzeti tudi odgovornost za vodenje države.

Po Šturmovih besedah je politika brez vrednot prazna, NSi pa je stranka vrednot in sodelovanja. Usmerjena je v prihodnost in zato predstavlja zagotovilo za varno in stabilno prihodnost Slovenije. Temelji na družinskih vrednotah in domoljubju, stavi pa tudi na spodbujanje solidarnosti in odgovornosti v družbi ter na povezovanje pozitivnih energij za še hitrejši gospodarski razvoj, je poudaril Šturm. »Vse, kar je dobro za Slovenijo, je dobro tudi za NSi,« je dejal. Ministrica za visoko šolstvo Mojca Kucler Dolinar je izpostavila pomen družine. Spomnila je na obisk sociologa slovenskega rodu Thomasa Luckmana v Sloveniji, ki trdi, da je temeljna celica vsake družbe prav družina.

Sobotna tiskovna konferenca NSi

govornikov, ki terjajo sinergično delovanje številnih ministrstev. Služba vlade za razvoj se bo v prihodnje preoblikovala v ministrstvo za trajnostni razvoj, ki bo spremljalo izvajanje Strate-

gije razvoja Slovenije in skrbelo za koherenco med razvojnimi in trajnostnimi vidiki razvoja, neposredno pa bo spremljalo tudi uresničevanje ključnih nacionalnih razvojnih projektov. ■

Penkova bitka za interpretacijo

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Aretacija gradbenega barona Ivana Zidarja in sedaj že nekdanjega višjega državnega tožilca Boštjana Penka je sprožila številke politične odzive, kar pomeni, da bo predvsem aretacija Boštjana Penka imela tudi politične posledice.

Glede zadeve Zidar-Penko je tranzicijski levici zdaj uspelo zmagati v bitki za interpretacijo, saj po Delovi anketi skoraj 57 odstotkov vprašanih meni, da je bila akcija proti Zidarju in Penku politično motivirana in vodena, medtem ko nasprotno meni malo manj kot 25 odstotkov vprašanih. To kaže, da je Boštjanu Penku (s čustvenim nastopom na tiskovni konferenci) uspelo prepričati večino javnosti, da je postal žrtev osebne maščevanja generalne državne tožilke Barbare Brezigar. Slednja je namreč pred časom predlagala njegov umik iz skupine tožilcev za pregon organiziranega kriminala.

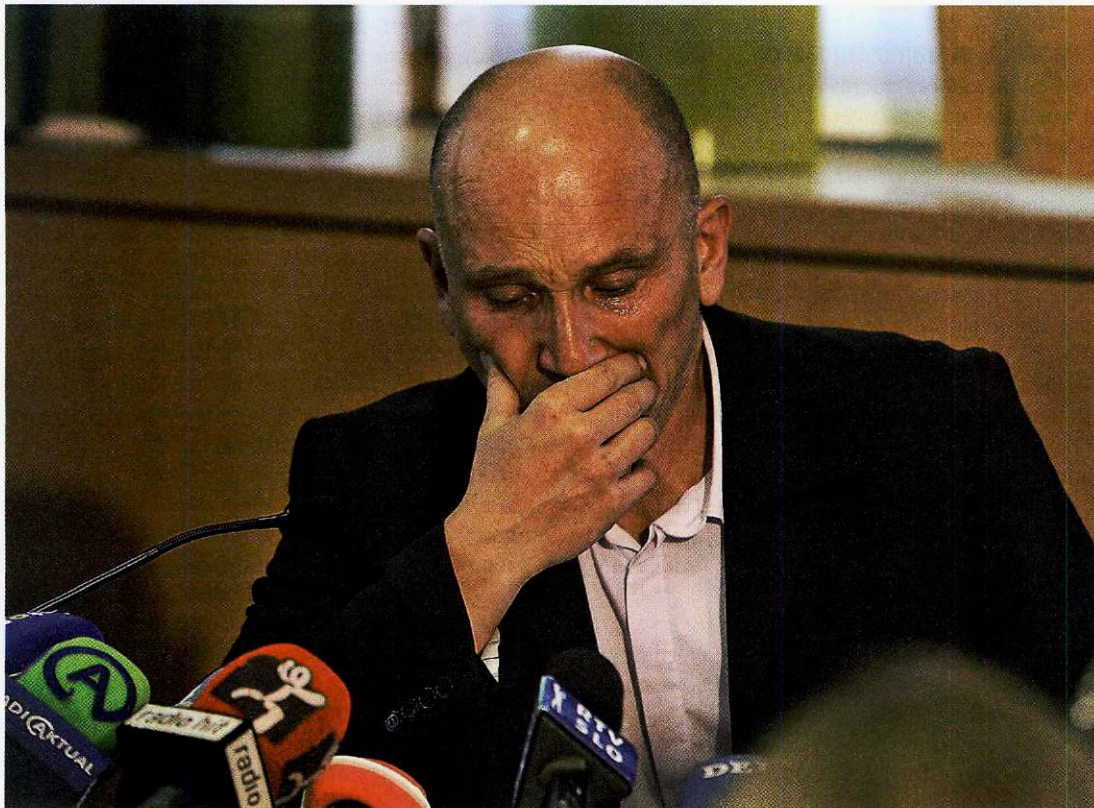
Ne gre za maščevanje Kot je v pogovoru za tednik Reporter v zvezi z domnevnim mašče-

vanjem pojasnila Brezigarjeva, Penkov odpoklic iz skupine za pregon organiziranega kriminala temelji na pregledu njegovega dveletnega dela, opravljajo pa ga vrhovni državni tožilci. Penkova obtožba glede osebne maščevanja Barbare Brezigar temelji predvsem na dejstvu, da mu je Barbara Brezigar že pred dvema letoma izrekla opomin zaradi neprimerne obnašanja v enem od gostinskih lokalov, nato mu je v letošnjem letu odvzela primer Orion, vrhunec pa naj bi bila njegova aretacija. Slednja naj bi bila politično motivirana, za njo pa naj bi stala tudi vladajoča politična opcija, na kar je Penko opomnil v intervjuju za Mladino. Omenjeno tezo je objavila večina medijev, posredno pa sta jo podprla tudi profesorja prava Marko Bošnjak in Ljubo Bavcon.

Le malo ljudi pa se je vprašalo, zakaj si je Ivan Zidar, ki ga zagovarja že nekaj odvetnikov, za zagovornika želel izbrati Boštjana Penka, čeprav slednji sploh še ni nastopil odvetniške službe, ker je bil uradno še vedno tožilec. Razlog za to je jasen: samo Penko je imel lahko kot tožilec dostop do ključnih dokumentov. Poleg tega ni mogoče prezreti Penkove navzočnosti na konferenci SD o gospodarskem kriminalu, zaradi česar se je kasneje pojavila celo govorica, naj bi Penko kandidiral za poslanca na listi SD na jesenskih volitvah.

Pristranski sodnik? Po nekaterih namigih naj bi bil Boštjan Penko v tesnem prijateljskem odnosu z dežurnim preiskovalnim sodnikom Andrejem Barago, ki prejšnjo nedeljo ni odredil hišne

preiskave pri Penku. Zanimivo je, da je Baraga konec lanskega leta z blagoslovom pravosodnega ministra Lovra Šturma postal predsednik ljubljanskega okrožnega sodišča, potem ko je za to funkcijo neuspešno kandidiral Aleš Zalar (več o tem na str. 9). Na povezanost Penka in Barage je v petek, 4. julija, na tiskovni konferenci opozoril notranji minister Dragutin Mate, ki je dejal, da se dežurni preiskovalni sodnik in Penko zasebno družita, skupaj hodita na izlete in dopust, zato bi bilo prav, da bi se dežurni preiskovalni sodnik sam izločil iz postopka. Na to izjavo se je odzval Andrej Baraga in zavrnil trditve, naj bi bil prijatelj z Boštjanom Penkom, dejal pa je tudi, da je »nedopustno in zaskrbljujoče, da minister za notranje zadeve ocenjuje postopek sodnika in pri tem sugerira, kako bi moral sodnik postopati, in namiguje na domnevne osebne povezave in sodnikovo nepristranskost«. Odzvalo se je tudi vrhovno sodišče, ki meni, da se z navajanjem neresničnih podatkov »zgolj diskreditira sodnikova odločitev, s katero minister ni zadovoljen«. Hitro se je oglasila tudi opozicija. Predsednik Zaresa Gregor Golobič je dejal, da je notranji minister diskvalificiral preiskovalnega sodnika. Darja Lavtižar Bebler (SD) pa je menila, da bi morala tako Šturm kot Mate zaradi svojih izjav v resni pravni državi odstopiti. Bržkone pa so zadnje napetosti med izvršno in sodno vejo oblasti povezane s sporom glede sodniških plač in stavko sodnikov, kar je pred jesenskimi volitvami voda na mlin opoziciji. **D**

Nekdanji tožilec Boštjan Penko, ki se je minuli ponedeljek zjokal na tiskovni konferenci, je očitno prepričal javnost.

Plačna reforma prinaša koristi

Vida Kocjan, foto: Andreja Velušček

Minister za javno upravo Gregor Virant je prepričan, da plačna reforma ne prinaša koristi samo zaposlenim v javni upravi, ampak tudi davkoplačevalcem. Kritičen je do sodniške stavke. Meni, da je treba izboljšati učinkovitost sodstva.

Gregor Virant se je rodil leta 1969 v Ljubljani. Študiral je na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer je tudi promoviral v doktorja pravnih znanosti. Študijsko se je izpopolnjeval na Glasgow Caledonian University. Je habilitirani univerzitetni učitelj na Fakulteti za upravo Univerze v Ljubljani. V letih 1995–1999 je bil svetovalec Ustavnega sodišča RS. Od junija 2000 do avgusta 2004 je bil državni sekretar za javno upravo. Bil je član Državne volilne komisije, član uradniškega sveta iz vrst strokovne javnosti, predstavnik Slovenije v odboru OECD za javno

upravo (do avgusta 2004) in član evropske koordinacije generalnih direktorjev, pristojnih za področje javne uprave (od junija 2000 do avgusta 2004). Je avtor številnih strokovnih in znanstvenih člankov s področja ustavnega in upravnega prava ter javne uprave in avtor univerzitetnega učbenika Pravna ureditev javne uprave. Aktivno govori angleško in francosko. Velja za zelo uspešnega ministra, ki je na področju javne uprave izvedel številne projekte, s katerim je olajšal življenje državljanov in državljanek, javno upravo in s tem njene uslužbenke pa približal ljudem.

Konec preteklega tedna ste se sešli s predstavniki reprezentativnih sindikatov javnega sektorja, da bi jim predstavili stavkovne zahteve sodnikov in vladni predlog rešitve nastalega položaja. Kaj je bil namen sestanka?

S sindikati javnega sektorja smo več let partnersko gradili nov enoten in pregleden plačni sistem. Zaradi partnerskega odnosa in medsebojnega zaupanja nam je na koncu uspelo podpisati vse kolektivne pogodbe in dosegli smo socialni mir v javnem sektorju. Glede na ta partnerski pristop se mi je zdelo primerno,

da jim predstavim nastalo zagato v zvezi s sodniškimi plačili.

Kakšna so razmišljanja predstavnikov sindikatov glede sodniških zahtev?

Niso se želeli izrecno opredeliti. Razumem jih, saj se jim ni bilo treba opredeliti. Lahko samo logično sklepam, da obstoječa plačna razmerja podpirajo, ker so kolektivne pogodbe podpisali potem, ko so bile sodniške in druge funkcionske plače že določene z zakonom. Funkcionske plače so bile gotovo orientacija pri pogajanjih o plačah javnih uslužbencev. ►

► **Sodniki so začeli stavkati, vi pa ste dejali, da s tem izpričujejo svojevrsten cinizem. Zakaj tako ostro?**

Cinično je to, da stavka pomeni delo v okviru pričakovanih rezultatov. Mar to ne pomeni, da so ti pričakovani rezultati daleč pod polnim izkoristkom kadrovskih potencialov? Si predstavljate, da bi v neki tovarni delavci napovedali stavko, stavkali pa bi tako, da bi delali po normi?

Še en vaš stavek je naletel na ostro kritiko vodstva stavkovnega odbora sodnikov, ta pa je: Če stavkaš tako, da delaš po normi, potem je ta norma prenizka. Sodniki so planili, da gre za intelektualno delo, ki ne more biti normirano. Še vedno vztrajate pri tej misli?

Menim, da je treba v sodstvu preiti na sistem merjenja rezultatov sodišča, znotraj posameznega sodišča pa mora predsednik prevzeti odgovornost za doseganje rezultatov. Pri ocenjevanju delovne uspešnosti sodnika bi moral imeti predsednik večji vpliv. Ocenjevanje in nagrajevanje delovne uspešnosti je eno najpomembnejših orodij za vodenje organizacije. V sodstvo je treba vnesti bistveno več menedžerske logike. Sodstvo je po svoji naravi storitvena dejavnost in bi lahko iz gospodarstva prevzelo številne dobre prakse.

Kaj lahko sodniki pričakujejo, kako se bo vse skupaj končalo?

Vlada ne bo popustila. Reševanje nastalega zapleta in na splošno delovanje pravosodja bo pomembna tema volilne tekme in eden največjih izzivov prihodnjega mandata. Vzpostaviti je treba nov koncept učinkovitega in odgovornega sodstva, ne da bi pri tem kakor koli posegli v neodvisnost sodnika pri sojenju.

Javnost sodniški stavki ni naklonjena, vam gre to na roko?

Po mojih političnih izkušnjah prevladujoče mnenje javnosti odraža zdravorazumsko razmišljanje. Potez sicer ne vlečem glede na javnomnenjske ankete, je pa takšno javno mnenje zame ena od potrditev, da pravilno razmišljam.

Nova plačna reforma za javni sektor je nedvomno velik uspeh te vlade in vas osebno, vesolja

pri tem niste skrivali. Kaj to pomeni za javne uslužbence?

Prinaša koristi za davkoplačevalce in javne uslužbence. V javnem sektorju smo z reformo dobili urejen, enoten in pregleden plačni sistem, ki onemogoča ali vsaj bistveno otežuje samostojne »eskapade« posameznih plačnih skupin. Osnovna plačna razmerja med zdravnikom, učiteljem, inšpektorjem, medicinsko sestro, dramskim igralcem itd. morajo biti namreč dogovorjena med vlado in vsemi ali vsaj veliko večino sindikatov.

Za javne uslužbence pa prinaša odpravo plačnih krivic. Plače se bodo v javnem sektorju povišale za 13 odstotkov v štirih obrokih, pri čemer bo ta rast za nekatere podcenjene skupine (zaposlene v kulturi, medicinske sestre ...) višja, za nekatere, ki so že sedaj ustrezno plačani, pa minimalna. Ta rast v naslednjih letih je tudi logična posledica zadrževanja plač v javnem sektorju od leta 2002, od leta torej, ko so se pogajanja začela.

Predstavniki Skupnosti socialnih zavodov Slovenije pravijo, da reforma plačnega sistema v javnem sektorju ni dovolj premišljena in da so se pri tem pogajali le sindikati in država, ne pa tudi delodajalci. Kako je v resnici s tem?

Delodajalec v javnem sektorju je vlada. V pogajanja so bili vključeni vsi vladni resorji, ki imajo »na skrbi« javni sektor: šolstvo, zdravstvo, sociala, kultura, visoko šolstvo, znanost ... Seveda pa v pogajanja niso bili vključeni vsi direktorji javnih zavodov, saj jih je več kot tisoč.

Nekateri tudi opozarjajo, da se bodo jeseni zaradi višjih plač zvišale cene nekaterih storitev, na primer oskrbnin v domovih za starejše in v posebnih socialno-varstvenih zavodih. Bo res tako? Kje bodo denar za višje plače jemali v javnih zavodih?

Nobenega dviga cen storitev ne bo, to so predvolilne manipulacije. Denar za odpravo plačnih nesorazmerij je zagotovljen, zbiral se je več let in pravočasno bo prenesen vsem proračunskim uporabnikom.

Popravljen plačni sistem so prek aneksa h kolektivni pogodbi dočakali tudi zaposleni na RTV Slovenija. Pri podpisu vodstva in predstavnikov sindikatov ste bili navzoči, zaradi česar so navzoči izrazili zadovoljstvo. Kako bodo usklajene njihove plače, ali je bil aneks potreben in kaj to pomeni v primerjavi s plačami drugih v javnem sektorju?

Javni zavod RTV Slovenija je bil eden najtrših orehov plačne reforme. V tej instituciji je vladal precejšen kaos pri sistemu delovnih mest in pri plačah. Doseženi sporazum med vodstvom in sindikati je odličen temelj za ureditev teh vprašanj in za popravilo plačnih razmerij. Nekatere plače na RTV Slovenija so neverjetno nizke in se bodo na podlagi podpisane pogodbe popravile z isto dinamiko, kot velja za druge v javnem sektorju: v štirih obrokih do marca 2010.

Da ne bova govorila samo o plačah. V tem mandatu ste opravili številne druge naloge s področja

javne uprave in dosegli velikan-ske premike na vseh ravneh. Na kaj ste najbolj ponosni oziroma kaj štejete za največje dosežke svojega mandata?

Najbolj sem ponosen na približevanje javne uprave strankam in na poenostavljanje postopkov za državljanke in podjetja. V tem mandatu smo sistematično »čistili« predpise in odstranjevali birokratske ovire, poleg tega smo preprečevali nastajanje novih. Danes lahko podpis pri prodaji avtomobila overite pri upravni enoti namesto pri notar-

ju, kar vas stane vsaj petkrat manj. Student, ki študira v Ljubljani, stalno prebivališče pa ima prijavljeno v Murski Soboti, lahko naroči novo osebno izkaznico v Ljubljani, prej se je moral za to voziti v Mursko Soboto. Odpravili smo avtomobil-ske nalepke, dohodninsko napoved, čakanje pred okenci. Veliko poenostavitev je bilo izvedenih za podjetja. Odpravili smo dovoljenja za nekaj deset dejavnosti in s tem olajšali podjetnikom »papirologijo«. Češnja na torti odpravljanja administrativnih ovir pa je projekt VEM, ki omogoča, da podjetniki uredijo vse potrebno za zagon s. p. ali gospodarske družbe na enem mestu, v eni uri, zastoj in brez izpolnjevanja obrazcev.

Kako se obnese delo na upravnih enotah ob sobotah in v podaljšanim delavniku? O tem se v zadnjem času ne govori več veliko.

Ne govori se, ker se je novost prijala in je postala nekaj samoumevnega. Stranke so to sprejele z veseljem, na letni ravni ob sobo-

tah pride po storitve od 50.000 in 60.000 državljanov, zaposleni pa ne negodujejo. Novi plačni sistem jim prinaša tudi desetodstotni dodatek za sobotne ure. Sobotno delo je pomembno tudi kot simbolična gesta: javna uprava se s tem prilagaja potrebam uporabnika in sporoča, da je kakovosten servis državljanom in podjetjem.

Predsedovanje Slovenije Svetu EU je mimo. Kakšni so vaši občutki ob tem in kaj je bila naloga vašega ministrstva v tem 6-mesečnem obdobju?

Predsedovanje je bila sijajna izkušnja, ki je dvignila našo prepoznavnost in samozavest. Naše ministrstvo je imelo največ dela v fazi priprav, saj smo bili odgovorni za pripravo kadrovskega načrta. Med predsedovanjem je bil »moj« najpomembnejši dosje odprava administrativnih ovir. Ta projekt namreč teče tudi na evropski ravni. Aprila smo na Bledu organizirali konferenco, na kateri so predstavniki malih in srednjih podjetij iz vse Evrope podali svoje predloge za poenostavitev, debirokratizacijo evropskih predpisov. Te predloge sem izročil podpredsedniku evropske komisije g. Verheugnu.

SDS je predstavila strankin program za prihodnja štiri leta. Ob predstavitvi ste dejali, da boste v naslednjem mandatu predlagali ustavno spremembo, s katero bi odpravili državni svet. Zakaj takšna odločitev?

Državni svet je nepotrebna institucija, ki slovenski demokraciji ne prinaša nobene dodane vrednosti. Odprava bi prinesla tudi prihranek proračunskega denarja. Slovenija kot razmeroma majhna država mora svoje primerjalne prednosti graditi na enostavnosti sistema upravljanja javnih zadev.

Omenili ste tudi, da boste vzpostavili nov sistem učinkovitosti in odgovornosti sodne oblasti. Kako lahko to storite?

Moj predlog je zelo konkreten. Načrtovati in meriti je treba uspešnost vseh sodišč. Mandat predsednikov sodišč mora biti odvisen od doseganja pričakovanih rezultatov. Predsednika, ki ne dosega ustreznih rezultatov, je treba zamenjati. Predsednik vrhovnega sodišča pa

bi moral vsako leto poročati državnemu zboru o rezultatih dela sodne veje oblasti in tudi njegov mandat bi moral biti vezan na uspešnost. Na ta način bi prek sistema vodenja zagotavljali učinkovitost sodne veje oblasti in njeno odgovornost parlamentu kot predstavniškemu organu ljudstva. To pa v ničemer ne bi vplivalo na postulat, da morata biti sodišče in sodnik povsem neodvisna pri odločanju o konkretnih zadevah. Po mojem prepričanju je uvedba menedžerske logike in dobrega sistema kadrovskega upravljanja oziroma ravnanja z ljudmi pri delu edino pravo zdravilo za slovensko sodstvo.

Ali razmišljate tudi o odpravi trajnega sodniškega mandata glede na to, da ste dejali, da bo mandat predsednika sodišča vezan na uspešnost?

Trajni mandat pravzaprav ni nič posebnega, delovno razmerje za nedoločen čas imajo praviloma tudi zdravniki, učitelji in drugi zaposleni v javnem sektorju. Zamenljivi morajo biti predsedniki kot menedžerji sodišč. Seveda pa mora sistem omogočati, da se sodnik, ki ne dosega pričakovanih rezultatov ali krši delovne obveznosti, odpusti. To pa omogoča že sedanja zakonodaja.

Kako pa bo z ministrstvom za javno upravo v prihodnjem mandatu? Sprašujem zato, ker je stranka za področje šolstva, znanosti in športa predlagala združitve ministrstev. Kaj pa javna uprava?

Ministrstvo za javno upravo je nastalo z združitvijo več vladnih služb in direktoriatov, zato njegov nastanek ni povzročil povečanja števila zaposlenih. Prav nasprotno, število smo celo zmanjšali. Ministrstvo se je prijelo, ima svoj imidž in rezultate. Seveda vsaka vlada prilagodi organizacijo ministrstev svojim prioritetam, svojemu programu. Če bo imela SDS odločilno besedo tudi po volitvah (in verjamem, da bo tako), bo ministrstvo o(b)stalo.

Mandat se počasi izteka, septembra bodo volitve. Ali boste kandidirali za poslanca, in če boste, kje?

O tem vprašanju se zadnje čase veliko pogovarjam z družino in prijatelji. Odločitev bom sprejel v naslednjih dneh. ■

V znamenju dialoga

Minuli konec tedna je na Goriškem potekal poletni del Drage mladih, ki se navezuje na medkulturni dialog.

Osemnajsta Draga mladih je potekala pod geslom »Malo čez«.

Organizator letošnje Drage mladih je Svetovni slovenski kongres, soorganizatorji pa so še center Rotunda iz Kopra, društvo MOSP iz Trsta, Katoliška mladina iz Koroške, Zveza Slovencev na Madžarskem, Združenje ženevskih Slovencev, društvo SKAM, Koroška dijaška zveza in letos prvič tudi zavod Socialna akademija. Draga mladih se je začela v četrtek, 3. julija, v dvorani Mestne občine Nova Gorica, kjer so zbrane nagovorili minister za kulturo Vasko Simoniti, novogoriški župan Mirko Brulc in predsednica slovenske konference Svetovnega slovenskega kongresa Simona Drenik, predstavila pa se je tudi plesna skupina društva MOSP iz Trsta. Osrednja dogodka poletnega dela Drage mladih sta bili okrogli mizi v novogoriškem dijaškem domu in v kulturnem domu Lojzeta Bratuža v Gorici. Na prvi okrogli mizi so dr. Lucija Čok, dr. Jelka Pirkovič in dr. Ernest Ženko na splošno govorili o medkulturnem dialogu, na drugi pa sta o stereotipih in predsodkih govorili Veronika Krainz, ki se v Avstriji ukvarja z azilno politiko, in prof. Luigia Negro, kulturna delavka iz Režije. Negrova je govorila o svoji izkušnji z zapostavljanjem prebivalcev Režije – zanje se je položaj izboljšal šele po potresu leta 1976, ko so mnogi dobili delo v domačem okolju zaradi popravila poškodovanih hiš, kar je nekoliko ustavilo izseljevanje. Veronika Krainz pa je bila kritična do avstrijske azilne politike, saj sta azilantom v Avstriji onemogočena zaposlitev in študij.

Udeleženci Drage mladih so se v okviru spremljevalnega programa udeležili tudi ekskurzije v Gorico in sprejema pri goriškem županu Etoru Romoliju, obiskali pa so tudi festival narodnozabavne glasbe v Števerjanu. Na sprejemu pri števerjanskem županu Hadrijanu Corsiju (Korsiču) pa so v nedeljo, 6. junija, sprejeli deklaracijo, v kateri so med drugim zapisali, da je »kulturna raznolikost bogastvo vsake družbe, da je sposobnost sprejemanja različnosti znak zrelosti lastne identitete, da jezik oblikuje mišljenje in identiteto posameznika ter da je temelj narodne identitete, da je bistvo medkulturnega dialoga v potrditvi lastne identitete ob spoštovanju drugega«. Jesenski del Drage mladih bo v soboto, 6. septembra, na Opčinah pri Trstu, kjer bodo Aleksander Studen-Kirschner, dr. Vesna Mikolič in dr. Edi Kovač govorili o vzpostavitvi dialoga brez odpovedovanja lastni identiteti. G. B.

Past zaprtega kroga

Dr. Boštjan M. Turk, foto: arhiv Demokracije

Slovenci smo na poti do samih sebe podobni enemu od motov nepozabnega Zupanovega romana Menuet za kitaro na petindvajset strel, ki govori o razmerju med potjo in ciljem. »Pomembna je pot, ne cilj, cilj se izmika kot zahajajoče sonce.« In drugi, Nejc Zaplotnik, alpinist, ki je skupaj z Andrejem Štremfljem postavljaj standarde ne samo evropskega, temveč svetovnega alpinizma, je v svoji nepozabni knjigi *Pot* zapisal: »Kdor doseže cilj, bo ostal prazen, ko ga bo dosegel, kdor pa najde pot, bo cilj vedno nosil v sebi.« To so velika besedila, velika, ker odsevajo duha dobe, v kateri so nastala, bolje, v kateri so bile njihove besede izrečene.

Zupan je iskal pot, najverjetneje že zaradi sebe samega. Pot je bila tista osvoboditev, ki mu je pomagala preživeti nesmisel med kolizijo intelektualca na eni in družbene socialistične stvarnosti na drugi strani. Drugo so besede prerano umrlega Nejca Zaplotnika, ki je kot Vitomil Zupan osvobajal slovensko misel oz. idejo o pripadnosti prestižnemu klubu ljudi, ki tvorijo »slovensko celo«, jugoslovanskih, predmodernih in totalitarno zapetih vzorcev.

Kaj nam torej danes pomeni misel na pot, ki da mora biti pred ciljem? Novo vprašanje: Če so velikani slovenskega duha v času, ko ta še ni bil organiziran v tako dovršene forme, kot je danes, razmišljali lahko zgolj o poti – cilj je bil za oni čas preveč utopičen –, ni mar nujno sedaj, da začnemo razmišljati o cilju, se pravi o naravi, konkretnih vsebinah in notranji zakonitosti slovenske države in pustimo pot v nemar? To bi bil edini metodološki pristop, ki bi ga objektivna situacija dopuščala, če pa ta princip že uporabimo, bomo ostrmeli pred rezultati, ki nam jih bo ponudil. Slovenija je resda dosegla skrajno povnanjen, formalni cilj, ki se je pred tednom dni spektakularno sklenil s koncem predsedovanja Evropski zvezi. S formalnega stališča gre za briljanten uspeh in vsaj na prvi pogled kaže na državo, ki naj bi kar pokala od notranjega zdravja. Če pa ta cilj pogledamo podrobneje, bomo videli, da je prišel zgolj po inerciji. Predsedovali smo zato, ker smo bili za to tudi koledarsko »predestinirani«. Slovenija je bila preprosto na vrsti za to vlogo. Tudi osamosvojitve pred sedemnajstimi leti ni brez bremen naključij. Res da je bila v domovini enotna volja po odcepitvi in svobodi, a če bi se mednarodne okoliščine ne sestavile nam v prid (razpad nekdanje SZ) in bi ne imeli nekaj genialnih posameznikov, ki so znali pripraviti program, zagotoviti politično voljo in biti neomahljivi v vsakem trenutku (tak je bil Jože Pučnik), bi z osamosvojitvijo ne bilo nič. Kam je tako ustvarjena država napredovala v svojem notranjem ustroju, koliko je notranja dinamika razvoja sledila zunanji, pa so vprašanja, na katera bo odgovor zelo lakoničen, to je – malo ali nič. Lahko bi celo malo bolj zaostreno rekli, da se notranji razvoj države preprosto ni spre-

minjal, kot se ni spreminjala podoba sveta za človeka v srednjem veku. Ta je bil ujet v krožno nihanje znotraj zaprtega kroga, ki ga je določal sončni vzhod na eni in zahod na drugi strani. Ker ni bilo novih spoznanj, odkritij ali tehnološkega napredka, so stotletja minevala, kot bi stopicala na mestu.

Srednji vek postsocialistične stagnacije Nekaj takega se utegne potrditi tudi za RS. Poglejmo podrobneje. Najbolj je stopicanje na mestu značilno za najbolj žgočo panogo v državi – za gospodarstvo oz. njegovo privatizacijo. Na tem področju od razdelitve certifikatov ni bilo narejenega ničesar. Še danes smo ujetniki Markovičeve zakonodaje, nekaj gospodarstva je privatiziranega na skrajno vprašljiv način (t. i. tajkuni), drugo še čaka srečne formule, ki se bo znala izogniti Scili, da nas pokupijo tujci, in Karibdi, da postanemo žrtev domačih pogoltnožev. Stvar je še toliko bolj nesmiselna, ker je tudi za ta problem obstajala rešitev. Namreč: če bi zagotovili omejen odkup delnic oz. lastništva podjetij pred prihodom na borzo, hkrati pa preprečili, da bi se ti lastniški

Preimenovanje kulture v popkulturo kaže, da je nekdanjim oblastnikom stagnacija družbe največja vrednota.

deleži prodajali naprej oz. postali predmet špekulacije, bi našli zlato formulo. Solidne banke iz tujine (npr. Société générale) bi dale posojilo v vrednosti npr. 100.000 tedanjih nemških mark, kar bi bila najvišja vsota, ki bi jo posameznik lahko dobil za nakup deleža v podjetju. Ta vsota bi bila neprenosljiva in neodtujljiva približno 20 let. V podjetjih bi se demokratsko oblikoval sloj lastnikov, ki bi imeli interes naloženi denar čim bolj plemenititi. Seveda za to ni bilo volje, ker to ni bil ustrezen koncept: koncept je še vedno oni kot iz konca osemdesetih let, ki omogoča najširšo manipulacijo nekdanje partijske elite z državnim premoženjem. Zgodba stopicanja na mestu se tako v gospodarstvu kaže kot neke vrste reforma z odloženim pogojem, namreč: gospodarstvo bomo že privatizirali, vendar le na način, da nam bo ta privatizacija omogočila neizmeren osebni profit.

Škodljivost Gabrovega osnovnošolskega koncepta Stagnacijo pa odkrijemo tudi na drugih, prav tako pomembnih

O avtorju

Dr. Boštjan M. Turk je diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani, doktoriral pa na pariški Sorboni. V Parizu pri založbi Téqui prav sedaj izhaja monografija, posvečena vplivom neolatinske filozofske renesanse na moderno francosko poetiko. Francosko književnost 17. in 20. stoletja uči na Filozofski fakulteti v Ljubljani, predaval pa je tudi v tujini kot gostujoči profesor ali kot vabljeni predavatelj. Bil je ustanovni član Mladih krščanskih demokratov novembra 1989, predsednik SKD Ljubljana med letoma 1994 in 1997 in podpredsednik Svetovnega slovenskega kongresa. Od leta 2001 do 2002 je bil vodja strateškega sveta SKD+SLS. Od začetka je dejaven kot analitik in publicist, objavlja v veliki večini slovenskih tiskanih medijev.

področjih. Vzemimo npr. šolstvo. Gabrov koncept osnovnošolskega pouka, ki se mu nekoliko bolj ohlapno reče tudi devetletka, je ena največjih nacionalnih katastrof, ki so nas doletele po socializmu. Koncept osnovne šole se je spremenil tako, da ne uči več mladih, kako znanje osvajati in ga potem analitično uporabljati, temveč postavlja pred učence ogromne količine učnega materiala, ki ga pač morajo absolvirati. Ne navaja pa jih na rabo metodologije, ki bi jim to znanje tudi osmislila za daljši čas. Tako je zato, ker se je Gabrov (el-deesov) koncept šole želel v širokem loku izogniti možnosti, da bi vzgojil razmišljajočega državljan. Na dolgi rok pa to pohablja konkurenčnost slovenskega učenca v primerjavi z njegovimi evropskimi kolegi. Da to drži, opazamo prav tisti, ki se ukvarjamo z mladino na začetni stopnji visokošolskega študija. S kolegi namreč začuden razbiramo, da so pisni izdelki študentov v strašno nevarnem odstotku nereflektirani, kažejo nezainteresiranost za snov, da se uganiti, da so naučeni na pamet, brez globlje motivacije. V natančni meri pa odražajo namen Gabrove osnovne šole: učence zasititi z materialom, da jim bo zmanjkalo volje za poglobljen študij. Hkrati je to mogoče sproti preverjati pri njihovih vrstnikih iz tujine, ki slovenske visokošolske klopi žulijo po mednarodnih študijskih izmenjavah, kakršna je npr. izmenjava Erasmus. Stvari se lotevajo drugače, zato so uspešnejši.

Slovenci stopicamo na mestu tudi glede še ene, morda najpomembnejše vrednote, svobode. Če je gospodarstvo relativna, šolstvo pa že bolj absolutna vrednota, je svoboda absolut vseh vrednot. Pri tem ne mislimo na elementarno svobodo, kakršna je kršena v klasičnih totalitarnih sistemih. V mislih imamo bolj prefinjene oblike svobode, ki pa so nujni atribut državljan iz postmoderne dobe visokih informacijskih tehnologij. Gre za svobodo informacije oz. za svobodnost državljan v odnosu do njene pretočnosti; se pravi, informacije v slovenski družbi so danes optimalno pretočne, javnosti lahko posredujem tisto, za kar menim, da je bistveno, in o bistvenem se lahko v javnih občilih poučim. Odgovor je žal negativen. V dvajsetih letih ni bil narejen noben korak naprej v informacijskem osvobajanju, mediji, predvsem tiskani, so še danes polje manipulacije in pristranosti. Če pogledamo največje časopisno-založniško hišo pri nas, Delo, te anomalije očitno izstopijo. Delo noče in ne more organizirati kritičnega diskurza na temo slovenske zdajšnjosti. Vsak tak diskurz je izkrivljen, kajti drugačen niti ne more biti. Uredništva znotraj edicij sama poskrbijo, da se angažirajo avtorji in koncepti, ki so vnaprej predvidljivi v eni sami bistveni točki. To je obramba anahronističnega instituta nekdanje socialistične države, njenih simbolov in predstavnikov. Drugo je za

nameček, je popkultura, kot je Delo zanimivo naslovlilo svojo nekdan kulturno stran. To je precedenčni korak v najbolj nevarno smer. Kaže, da je nekdanjim oblastnikom, sedaj klanovski eliti stagnacija družbe in manipulacije okrog tega največja vrednota. Ta je tako bistvene pomembnosti, da so tudi najpomembnejši identitetni parametri nacije, za katere bi moralo Delo kot vseslovenski časopis skrbeti *ad primum*, čisto postranskega pomena: so »pop«, kot popcorn ali popkultura.

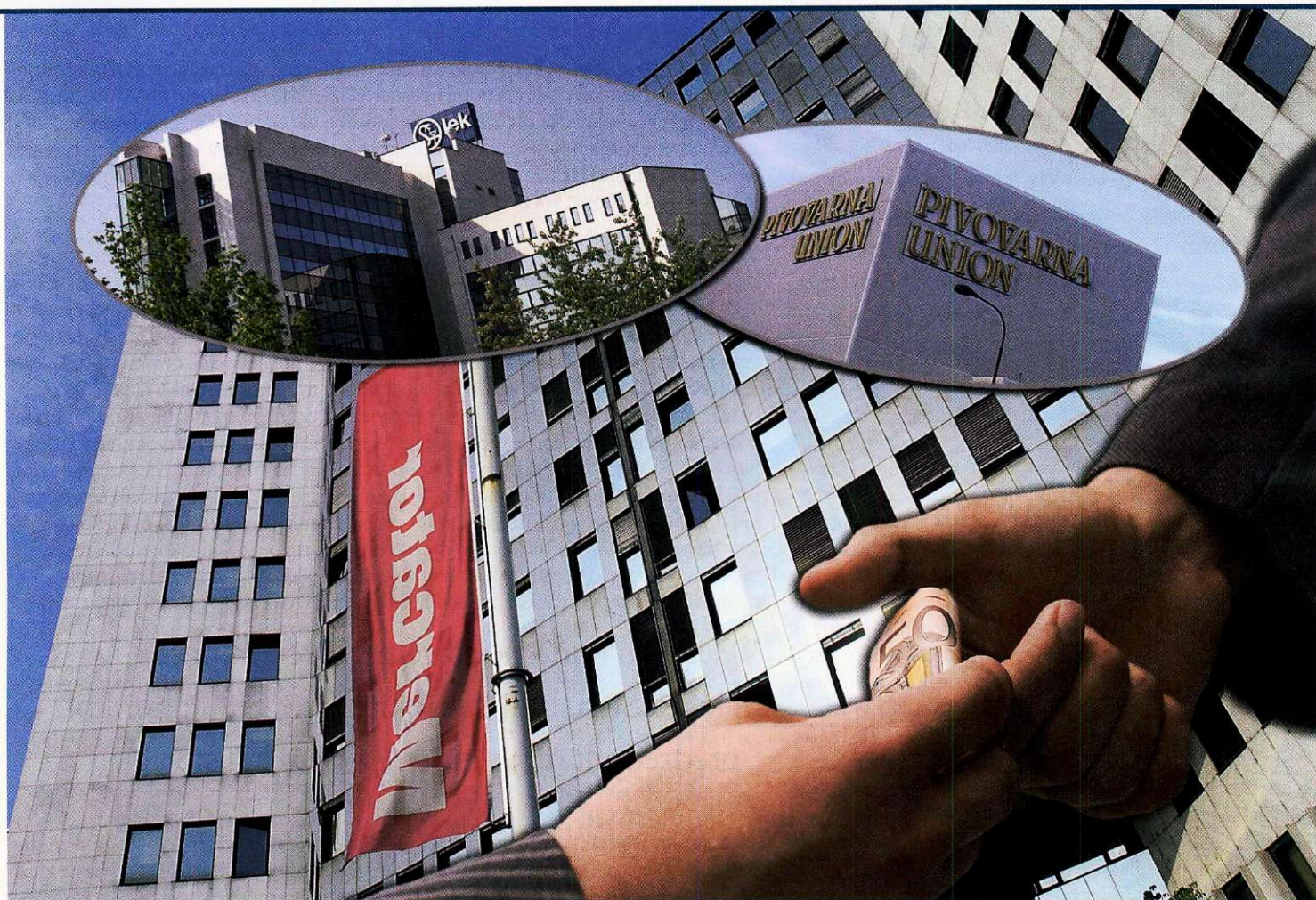
Skušnjave po kontinuiteti načina vladanja Če bo potovanje v zaprtem krogu še najprej naš poglavitni kompas, potem bomo to anomalijo zanimivo odkrivali na prav vseh mestih, ki določajo superstrukturo slovenske družbe. Graditev avtocestnega križa npr. je toliko precenjena, toliko denarja je šlo v nič, da lahko v resnici govorimo o novem zaprtem krogu. Zaprti krog je pravosodje oz. celota nedelujoče pravne države, to je zdravstvo, ki se ne more znebiti bremen minule miselnosti, in tako naprej. To oceno bi težje uporabljali le za resorje, ki so se sprostili v zadnjem mandatu, npr. za notranje zadeve in policijo. Temeljno vprašanje na tej točki je vprašanje o razvojnih parametrih Slovenije. Katere so tiste skupine, ki bodo to tavanje na mestu razbremenile in državi poiskale oprijemljiveše notranje cilje? Pri tem je pritrdilni odgovor nekoliko nerodnejši kot negativni, težko je namreč nekomu kar nenadoma pripisati toliko in toliko kompetenc na področju liberalizacije slovenske države in družbe, za kar v korenini gre. Lažje je ugotoviti, kdo na to ni pripravljen, komu so liberalni ekonomski, vzgojno-izobraževalni, medijski in podobni mehanizmi tuji. Odgovor na to pravzaprav ni težak: nasprotno,

Delovali bodo po starem vzorcu in prvi človek Socialnih demokratov Borut Pahor kot predsednik nima moči, da bi tu kaj storil.

je enoumno logičen: ti mehanizmi so tuji političnim silam, ki jih prepoznamo znotraj tranzicijske levice. Tavanje na mestu je hkrati njihov edini način preživetja. Ker ne znajo ustvarjati novega, so primorani le črpati iz starega. Najmočnejši politični predstavnik tranzicijske levice so prav t. i. Socialni demokrati. Okrog Pahorja so se sedaj zbrali obrazi kot Mitja Gaspari, ki je bil viceguverner jugoslovanske, socialistične Narodne banke, zakonca Tekavčič, ki ju poznamo iz afere Slovenska investicijska banka, Tone Rop, ki je kot finančni minister dopuščal tranzicijske anomalije, še posebej članici svojega kabineta Nini Plavšak, odgovorni za pripravo in politično uskladitev zakona o menedžerskih prevzemih. In tako naprej, po starem, vse do Janeza Kocijančiča, ki tudi pričakuje v prvih vrstah. Jasno je, da nastop takšne ekipe pomeni le nadaljevanje stagnacije, kar je zelo bistro videl tudi Pahor, ko je dejal, da bodo skušnjave delovati po starem vzorcu silovite. Prevedeno v nediplomatski jezik politične analitike to pomeni, da bodo delovali po starem vzorcu in da Borut Pahor kot predsednik nima moči, da bi tu kaj storil.

Slovenija bo še dolgo hodila do same sebe. Nemara spet čez alpinistične vrvi ali kar romaneskno fantazijo.

Povzročili za milijardo oškodovanj

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Prodaje deležev pred letom 2004 so bile nepregledne, negospodarne in niso bile javne, zaradi česar je prišlo do oškodovanja državnega premoženja. Komisija je ugotovila, da so se z nastopom te vlade stvari obrnile na bolje.

Država je prek Kada in Soda v obdobju 1994–2005, to je večinoma v času prejšnjih vlad, prodala deleže v skupno več kot 2.000 gospodarskih družbah. Glavnina kapitalskih deležev ni bila prodana javno, kar je onemogočilo udeležbo konkurenčnih kupcev in s tem doseganje optimalne prodajne cene. Med tistimi, ki naj bi bili odgovorni za sporne prodaje, sta bila največkrat izpostavljena poslanca SD, nekdanj pa poslanca LDS, Milan M. Cvikel in Anton Rop, obogateli pa so predvsem člani Kučanovega Foruma 21 in člani SD. Ugotovljena škoda presega milijardo evrov, kar pomeni,

da je nekdo za toliko bogatejši, davkoplačevalci in upokojenci pa toliko revnejši.

Izhodišče za nadzornike To je ugotovila parlamentarna preiskovalna komisija o prodajah deležev Kapitalske družbe (Kad) in Slovenske odškodninske družbe (Sod) v 83 družbah. Poročilo komisije, ki jo je v drugem delu vodil poslanec Branko Marinič (nasledil je Polonco Dobrajc), je parlament potrdil v začetku julija, vladi in nadzornim institucijam pa med drugim naložil, da ga upoštevajo in na njegovi podlagi ustrezno ukrepajo. Parlament je vladi tudi predlagal, da kot ustanoviteljica Kada in Soda

vodi politiko, načrtano na začetku mandata, ki omogoča optimalno vodenje naložb, ter da v vodstvene in nadzorne organe Agencije za trg vrednostnih papirjev in Urada za varstvo konkurence imenuje politično neobremenjene in mednarodno priznane strokovnjake. Nejasen način prodaj je imel po besedah predsednika komisije Branka Mariniča (SDS) podlago v praksi in predpisih, ki jih je uvedla in uzakonila dolgoletna vladajoča garnitura LDS in SD. Da je bilo poslovanje Kada in Soda v obravnavanem obdobju slabo, je Marinič podkrepil s poslovnimi rezultati obeh družb. Sod je po njegovih besedah še leta 2004

izkazovala bilančni primanjkljaj, po menjavi vodstva aprila 2005 pa je ob koncu leta 2007 že imela bilančni presežek. Tudi Kad je po njegovih besedah vrednost sredstev v primerjalnem obdobju povečala za 87 odstotkov.

Del opozicije pobegnil Obravnava poročila preiskovalne komisije je minila v odsotnosti poslank in poslancev Zaresa in SD, glasovanje o poročilu pa tudi brez poslancev LDS. Poslanska skupina Zaresa bi bila pripravljena sodelovati, če bi komisija zaradi novih dejstev zaslišala tudi prvega moža Pivovarne Laško Boška Šrota in nekdanjo državno sekretarko na ministrstvu za gospodar-

stvo Andrijano Starina Kosem. O tem predlogu je odločal tudi DZ, a ga je zavrnil s 36 glasovi proti, medtem ko se je zanj opredelilo 6 poslancev. V poslanski skupini SD so se za obstrukcijo odločili, ker menijo, da je poročilo komisije samo politični pamflet, namenjen predvolilnem obračunavanju z opozicijo, delo komisije pa nestrokovno, površno, neko- rektno in nekonsistentno. Odso- tnost poslancev Zaresa in SD je zbudila predlagatelje izredne seje DZ, skupino koalicijskih poslan- cev. Kot so poudarjali, akterji, ki so bili v obdobju 1994–2005 naj- bolj odgovorni za nepregledne prodaje, na ta način bežijo pred odgovornostjo, ker se bojijo od- prte razprave.

Koalicija enotna v oceni

Delu in ugotovitvam preisko- valne komisije so pritrdili v vseh koalicijskih poslanskih skupi- nah. Ivan Jelen (DeSUS) meni, da ugotovitve iz poročila tel- meljijo na dokazih, ki pričajo o nepravilnosti delovanja Kada in Soda v obravnavanem obdobju. Srečko Hvauc (SDS) je pouda- ril, da je poročilo preiskovalne komisije odraz nekega obdobja, nekkih razmer. Obstrukcijo po- slancev Zaresa in SD je označil kot obupen poskus, da se ugo- tovitve komisije pometejo pod preprogo oziroma da se o njih čim manj razpravlja. Ciril Tes- ten (NSi) je zavrnil ponavlja- joče se očitke opozicije, da je bil Mercator najbolj evidenten primer netransparentne pro- daje državnega premoženja. Kot pravi Testen, v tem prime-

ru državno premoženje ni bilo oškodovano, saj je bil Mercator prodan po tržni ceni. Tudi iz- jave premierja Janše, da je bila prodaja Mercatorja napaka, v NSi po njegovih besedah ne ra- zumejo kot nezakonite prodaje po prenizki ceni. V SLS (v nje- nem imenu je nastopil pokojni Kristijan Janc) so spomnili, da je bila glavna kapitalskih de- ležev v obravnavanem obdobju prodana nejavno, takšen način prodaje pa je imel podlago celo v predpisih. Razlog za to je bil, da je imel nekdo od tega pre- moženjsko korist.

Posamezni primeri V nadalje- vanju bomo predstavili primere prodaj posameznih strateških na- ložb, v katerih je parlamentarna preiskovalna komisija ugotovila oškodovanje premoženja. Kot prvo je navedla Lek Ljubljana.

Lek Ljubljana Lek je bil 30. ju- nija 2002 po ocenah analitikov najboljša družba na Ljubljan- ski borzi. Rast prodaje skupine Lek je bila v prvi polovici tega leta 23-odstotna. Konec januar- ja 2002 je ameriška Agencija za hrano in zdravila odobrila ta- kojšnjo prodajo Lekovih tablet, ki vsebujejo bromokriptin, zdra- vilo za zdravljenje Parkinsonove bolezni, na ameriškem trgu. 1. julija 2002 je agencija družbi Lek odobrila še takojšnjo prodajo li- sinoprila, zdravila za zdravljenje zvišanega krvnega tlaka. V tem času se je Lek pripravljala na pro- dajo amoksiklava v ZDA in pre- stal inšpekcijo ameriške agencije. Kad je imela v lasti 16,4 odstot-

Parlamentarna preiskovalna komisija je svoje delo dobro opravila.

Martin M. Cviki in Anton Rop sta soodgovorna za nepregledno lastninjenje.

ka, SOD pa 10,2 odstotka Leka, družbe, ki je nosila zlata jajca. 29. avgusta 2002 je Novartis objavil namero za odkup vseh delnic Leka. O prodaji oziroma prevzemu Leka sta se pred tem intenzivno dogovarjali upravi Leka in Novartisa, Metod Drago- nja in Franz Stumpf. Lek je nato na skupščini spremenil statut in sestavo nadzornega sveta. Tako j

po tem je stekel prevzemni po- stopek Novartisa. Čez nekaj dni, 5. septembra 2002, je Dragonja obvestil delničarje (v internem glasilu) o pobudi, da se Lek ka- pitalsko poveže z Novartisom. Na- vedel je razlog, da je to posledica skrbne ocene možnosti za dose- ganje strateških usmeritev in ci- ljev družbe v prihodnjih 10 letih. 28. novembra 2002 je Novartis ►

Podlaga za menedžerske odkupe

Komisija je ugotovila, da so se z nastopom te vlade stvari okrog prodaje državnih deležev spremenile na bolje. Branko Marinič, predsednik komisije, je dejal, da o tem pričajo tudi podatki o poslovanju Soda in Kada. Medtem ko je Sod še leta 2004 imela primanjkljaj, je po nasto- pu novega vodstva ustvarjala presežke. Tudi Kad je z menjavo vodstva vrednost sredstev povečala za 87 odstotkov. V zvezi s prodajo Mer- catorja je Marinič zatrdil, da je bil ta Istrabenzu in Pivovarni Laško prodan po tržni ceni. Nasprotno pa je mogoče ugotoviti pri drugih prodajah v preteklosti, kjer ni bila iztržena primerna prevzemna pre- mija. Srečko Hvauc, poslanec in član komisije, pa je dejal, da se je z nepreglednimi prodajami v preteklosti ustvarila tudi podlaga za me- nedžerske prevzeme. V parlamentu potrjeno poročilo preiskovalne komisije bo zdaj izhodišče za ukrepanje odgovornih institucij.

Kako so potekale prodaje?

1. Sod je izvedla 48 prodaj na neposreden način, 25 prodaj je bilo iz- vedenih z nejavnim zbiranjem ponudb, 1 prodaja je bila izvedena z javnim povabilom. Po subjektivni oceni oziroma po osebnih ali političnih kriterijih oziroma pod mizo so bili prodani deleži družb: Comet Zreče, Delo Ljubljana, DZS Ljubljana, Eto! Škofja vas, Gorenje Velenje, Intereruoap Koper, Kolinska Ljubljana, Lek Ljubljana, Pivovarna Laško, Pivovarna Union, Sava Kranj, Dnevnik, Salonit Anhovo, SCT, Ceste mostovi (CM) Celje, Autocommerce Ljubljana.
2. Kad je prodala 52 deležev v družbah na direkten, to je nepo- sreden način, 9 deležev z nejavnim zbiranjem ponudb in le 2 z javnim povabilom. Javnih ponudb, ki so jih podali zainteresirani kupci, je bilo 15.

Milan Kučan, boter tranzicije

Kad prodajala deleže po politični liniji.

► objavil javno ponudbo za odkup vseh delnic Leka po 95 tisoč tolarjev, pozneje pa so to ponudbo zvišali na 105 tisoč tolarjev za delnico. Londonska podružnica japonske cenitvene hiše Nomura, ki sta jo najeli Kad in Sod, je v cenitvenem poročilu 15. oktobra 2002 ocenila, da znaša povprečna cena s prevzemno premijo 142 tisoč za delnico Leka. Kad in Sod sta tako delnice Leka prodali z veliko izgubo. Pri tem v komisiji dajejo za zgled novomeško Krko, ki se samostojno zelo uspešno razvija, Lek pa temu ne sledi.

Autocommerce Kad in Sod sta imeli v lasti 25,14 odstotka družbe Autocommerce. Luka Koper je 3. julija 2002 na Sod poslala ponudbo za odkup delnic, pod katero je bil podpisan Bruno Korelič, glavni direktor. Sod je nato 30. januarja 2003 sklenila z Luko Koper pogodbo o prodaji in nakupu delnic po ceni 3.788 tolarjev, Kad pa je svoj delež 4. novembra 2004 (takoj po volitvah) prodala po 6.800 tolarjev za delnico. V nobenem primeru pa niso objavili javnega povabila za zbiranje ponudb, amapko so delnice prodali »pod mizo«. Kad je takoj po volitvah delež Autocommerce prodala Infond Holdingu, ki je danes v lasti Boška Šrota. Autocommerce je nato počasi prešel v lastništvo družbe Protej Ljubljana, ki je v lasti vodilnih menedžerjev Autocommerce (pod vodstvom Hermana Rigelnika). Izkazalo se je, da sta bila Luka Koper in Infond Holding le parikiški delnic Autocommerce.

PRODAJA LASTNIŠKIH DELEŽEV SODA V SLOVENSKIH PODJETJIH:

Leto	Število prodaj
1995	21
1996	64
1997	115
1998	97
1999	165
2000	361
2001	96
2002	84
2003	47
2004	43
2005	37

Pivovarna Union Sod in Kad sta imeli v Pivovarni Laško (26. oktobra 2001) 22,45-odstotni lastniški delež, delež belgijskega Interbrea pa je bil 24,43-odstoten. Takratni predsednik

Sod do 2005 prodajala »pod mizo«.

države Milan Kučan je že v letu 1999 predlagal direktorjema Pivovarne laško in Uniona Tonetu Turnšku in Mitji Lavriču, naj se Pivovarna Laško in Union povežeta in združita v holding. O tem so potekali resni pogovori tudi med vodstvi obeh pivovarn. Izid je znan, potekal pa je po scenariju, ki ga je zastavil Kučan s sodelavci. Sod je svoj delež prodala direktno, Kad pa z nejavnim zbiranjem ponudb, kar je zaprti tip

PRODAJA LASTNIŠKI DELEŽEV KADA V SLOVENSKIH PODJETJIH:

Leto	Število prodaj
1995	29
1996	161
1997	118
1998	129
1999	141
2000	320
2001	102
2002	59
2003	50
2004	56
2005	36

Pripis: Preiskovalna komisija je ugotovila, da so bile pravne podlage, zakonodaja torej, za razpolaganje in upravljanje s portfeljem obeh družb (Kad in Sod) prav v obdobju 1995–2005 zelo skope in nedorečene, predvsem pa niso težile k doseganju najvišjih prodajnih cen in s tem k optimalni donosnosti obeh družb.

prodaje. Kupci so bili Laščani, čeprav je bil Interbrew pripravljen za delnico Uniona plačati kar 29 tisoč tolarjev več, kar bi zneslo 119 tisoč tolarjev za delnico (prodana je bila po 90 tisoč tolarjev). Razliko v ceni, za kolikor smo bili oškodovani davkoplačevalci, so opravičevali z nacionalnim interesom, priljubljeno frazo takratnih politikov in direktorjev, zbranih okrog takratnega predsednika države Milana Kučana, in kasnejših članov Foruma 2.1. Danes je Pivovarna Laško v večinski lasti Boška Šrota, do nedavnega člana SD. ■

Pregledane prodaje podjetij

Preiskovalna komisija je pregledovala prodajo kapitalskih deležev Kada in Soda v naslednjih gospodarskih družbah:

Sava, Kranj, Tovarna sladkorja Ormož, Gorenje Velenje, Delo Ljubljana, Autocommerce, Mercator, BTC Ljubljana, CM Celje, Color Medvode, Dolenjska banka Novo mesto, Dom - Smreka Maribor, Emona - Krmila Ljubljana, Etol Škofja vas, Gorenjski tisk Kranj, Hoteli Palace Portorož, Integral Jesenice, Intertrade ITS Ljubljana, Intes Maribor, Jata Ljubljana, Jata - Reja Ljubljana, Kovintrade Celje, Kras Sežana, Kruh - Pecivo Maribor, Lek Ljubljana, LIV Postojna, Pivovarna Union Ljubljana, Radenska Radenci, Rudis Trbovlje, Saturnus Ljubljana, Toplice Dobrna, ZRC Trbovlje, PPC Gorenjski sejem Kranj, STC Celje, Fructal Ajdovščina, Gruda Ljubljana, Gradis SPO Ljubljana, Agrokombinat

Maribor, Alpetour, potovalna agencija, Dana Mirna, DZS Ljubljana, Gradis GP Ljubljana, GP Grosuplje, KEMA Puconci, Kompas hoteli Bled, Kolinska Ljubljana, Melamin, Sijaj Hrastnik, Svilanit, Zdravilišče Moravci, Ingrad Koncern Celje, Hotel Lev, HTP Gorenjka Kranjska Gora, Alpinium Bohinj, Hotel Jelovica Bled, Ljutomerčan Ljutomer, Mineral, Fotona Ljubljana, Hotel Creina Kranj, Gradis Teo Ljubljana, Titan Kamnik, Hotel Turist, Murka Lesce, Metalka trgovina, Hotel Kompas Bohinj, Hotel Grad Podvin, Holding Delamaris Izola, Jasna Kranjska Gora, Grand hotel Toplice, STT Trbovlje, Hoteli Slovenj Gradec, Salonit Anhovo - holding, Termo Škofja Loka, SCT, CP Novo mesto, HTP Belvedere Izola, Comet Zreče, Intereuropa Koper, Kompas hoteli Kranjska Gora, Kompas MTS Ljubljana, RTV Kravec, Terme 3000, Vipa holding, Živila Kranj.

Predvolilne obljube letijo v nebo

Damjan Popič, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

V tretjem letu županovanja Zorana Jankoviča lahko že primerjamo njegove velikopotezne in drzne predvolilne obljube z njihovo realizacijo. Ljubljanski župan je nekatere roke zamudil, za nekatere pa je že jasno, da jih bo.

Leto 2006 je bilo za Zorana Jankoviča zelo uspešno. Na županskih volitvah je zmagal z več kot 60 odstotki prejetih glasov, prav tako pa je več kot 40 odstotkov sedežev v mestnem svetu zasedla njegova lista. Z obljubami o novi, nadstrankarski oziroma kar nestranskski politiki je potrkal na srca Ljubljančanov, ki jim je obljubil »Ljubljano z nasmehom«. Danes pa, ko teče tretje leto njegovega županovanja, je nasmeh Ljubljane in njenih prebivalcev bolj kisel, saj velikopoteznim načrtom in obljubam iz predvolilnega programa ni sledilo ažurno izpolnjevanje teh obljub, poleg tega pa so bili volivci »nagrajeni« tudi z nekaj javnimi ekscesi svojega župana.

Afera za začetek Na prvo afero v Jankovičevem županskem man-

datu Ljubljančanom ni bilo treba čakati dolgo. Vanjo sta se zapletla kar dva župana – Jankovič in njegova predhodnica Danica Simšič. Javnost je naprej razburila novica, da je Simšičeva Gratelu, podjetju, ki v Ljubljani gradi optično omrežje, prepoceni in v sumljivih okoliščinah oddala služnostno pravico za izvajanje del. Jankovič je dela Gratel sicer ustavil, vendar pa se je ob tem domislil še prikladnega načina, kako napolniti luknjo v mestni proračunski blagajni, ki je nastala po spremenjeni davčni zakonodaji

leta 2006 in je začela veljati prav z nastopom njegovega županskega mandata. S spremembo davčne zakonodaje je bila Ljubljana ob 60 milijonov evrov, zaradi česar je Jankovič prvič javno ostro nastopil proti vladi Janeza Janše, češ da slednji nima samo nekaj proti njemu, ampak kar proti prestolnici. Ker je torej Ljubljana ostala brez dela proračunskih sredstev in ker je imel Jankovič Gratel dobesedno v pesti, je uvedel politiko donacij, ki je med njegovim županovanjem postala redna praksa. Gratel je torej mestnemu prora-

čunu »poklonil« 500 tisoč evrov, hkrati pa je izpuhtela spornost glede pridobitve posla tega podjetja. Poleg Gratel so ljubljansko blagajno pomagali polniti še TriGranit, eden od izvajalcev projekta ljubljanskega potniškega centra, ter izvajalci projekta Šumi obnove ljubljanskega gradu, ki so mestnemu proračunu primaknili več kot milijon evrov.

Seveda se ob tem poraja vprašanje, ali ne gre za odkrito izsiljevanje investitorjev, hkrati pa za medsebojno umivanje rok, pri katerem imajo na koncu koristi tako

Poleg Gratel so ljubljansko blagajno pomagali polniti še TriGranit, eden od izvajalcev projekta ljubljanskega Potniškega centra, in izvajalci projekta Šumi.

Iz nekdanje tovarne Rog naj bi zrasel Center sodobnih umetnosti. Vprašanje je kdaj.

Obnova Kolizeja je že leta na mrtvi točki in ni videti, da se bo kaj premaknilo.

Čeprov bi moral biti del Cukrarne zaradi cestnih del porušen, stavba še vedno stoji in čaka na boljše čase.

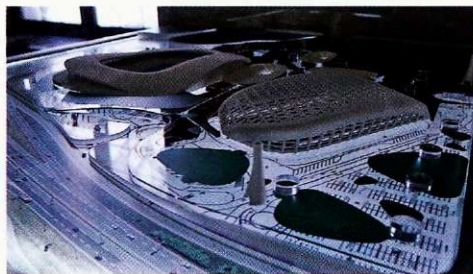
► mestna občina Ljubljana (MOL) kot tudi investitorji, ki »naključno« zmagajo na razpisih. Mnenja o tem so različna, predsednik računskega sodišča Igor Šoltes pa pravi, da donacija na noben način ne sme biti pogoj, da neko podjetje zмага na javnem razpisu, kar pa je težko dokazati, četudi vse kaže na to. Protikorupcijska komisija, ki jo vodi Drago Kos, bi – če bi to hotela – lahko ukrepala, problem pa je, da se do sedaj nobeno od podjetij, ki se je potegovalo na javnih razpisih, na izid razpisa ni pritožilo. Očitno so v MOL pravila igre jasna: kdor si lahko privoščiti »donacijo« in je dovolj blizu Jankoviću, lahko zмага na razpisu, drugi pač ne.

Hrustanje obljub Najodmevnejša obljuba, za katero je že dolgo jasno, da jo je Janković prelomil, je bila seveda ta, da bo do leta 2008 Ljubljana dobila nov stadion, in sicer v Stožicah. Ta velikopotezna in samozavestna obljuba, ki je Jankoviću prinesla marsikateri glas na volitvah, se je že leto kasneje izkazala le za obljubo, saj se je predvideni datum zgraditve stadiona in spremljajočih objektov, med drugim trgovskega centra, pomaknil globoko v leto 2010. Čeprav je Janković s tem prelomil eno največjih obljub iz predvolilnega programa, ga to ni ustavilo, da ne bi s široko kretnjo odgnal vseh očitkov in krivde pripisal zamudi pri pridobivanju lokacijskega dovoljenja za nov športni kompleks in spremljajoče objekte. Če pustimo ob strani dejstvo, da bi moral Janković tovrstne zaplete upoštevati prej, preden je Ljubljančanom projekt sploh obljubil, je sporno tudi dejstvo, da je zamuda pri izdaji lokacijskega dovoljenja skupno le okoli 9 mesecev, kar pa še vedno ne opraviči celotne zamude pri graditvi kompleksa.

Poleg zamud so se v javnosti porodila tudi vprašanja o drznosti projekta glede na to, da se je Joc Pečecnik, lastnik ljubljanskega Nogometnega kluba Interblock, v skladu s spomeniškim varstvom odločil obnoviti bežigrski stadion (in s tem izpolniti Jankovićevo predvolilno obljubo za leto 2010), in glede na to, da Ljubljana le stežka premore dovolj nogometa, da bi lahko učinkovito izkoristila oba športna objekta. Janković je na očitke odgovoril z besedami, da nogomet ni edina športna panoga, ki se bo selila v Stožice, in da ne more kar tako prelomiti obljube, ki jo je leta 2006 dal svojim volivcem. Drugi gradbeni projekt, ki si ga je zadal Janković, pa je graditev muslimanske

Prebivalci Stare Ljubljane so protestirali proti zaprtju mestnega jedra.

Obljuba, ki je Jankoviću prinesla skoraj preroško funkcijo: novi stadion.

Načrtovani projekti, ki bodo krasili Bavarski dvor

verske ustanove oziroma džamije. Zanj je predvidenih okoli 12.500 kvadratnih metrov zemljišča ob Parmovi ulici. Polovica tega zemljišča je v lasti družbe Energoplan, ki naj bi zemljišče po županovih besedah kupovala za Islamsko skupnost v Sloveniji, zanj pa naj bi zahtevala samo vrednost nakupa in stroške financiranja. Polovica zemljišča, okoli 6.300 kvadratnih metrov, je še vedno v lasti MOL. Po besedah tajnika Islamske skupnosti v Sloveniji Nevzeta Poriča čakajo najprej ponudbo za odkup zemljišča. »Ko bomo postali dejanski lastniki zemljišča, na katerem je predvidena džamija, bo vse lažje in enostavnejše,« je dejal. Na vprašanje, kdaj naj bi objekt začeli graditi, je odgovoril, da »bi tudi v Islamski skupnosti radi to vedeli«. »Ne moremo odgovoriti na to vprašanje, ker to ni odvisno od Islamske skupnosti, temveč od MOL.« Pred volitvami je Zoran Janković napovedal, da bo graditev verskega objekta omogočil do leta 2008, vendar je zdaj že jasno, da se bo graditev začela v letu 2009, vprašanje pa je, kdaj bo projekt končan.

Krepko zamuja tudi projekt reševanja vstopa v mestno jedro, tako imenovani Južni trg, v okviru katerega MOL med drugim načrtuje graditev parkirnih hiš pod mestno tržnico in Kongresnim trgom – parkirna hiša pod Kongresnim trgom je načrtovana za leto 2010, vendar se lahko nadajamo vsaj enoletne zamude, parkirna hiša pod tržnico pa bo še bolj zamujala, čeprav bi morala biti po Jankovičevih predvolilnih obljubah končana že letos.

Spomeniki razpadajo Žalostna usoda se piše tudi številnim zgradbam v središču mesta, ki še vedno razpadajo in so neizkoriščene. Najslabše jo je odnesel Kolizej, ki je še vedno pod spomeniškim varstvom, predlog MOL za ureditev tega kulturnega spomenika pa predvideva rušenje in vnovično graditev sodobnega kulturnega centra, kar pa seveda ni v skladu z zahtevami spomeniškega varstva, ki bedi nad objektom. Urbanistični svet in društvo arhitektov zato vztrajata, da se predpisi spoštujejo in da se pripravi nov natečaj, ki ne bi temeljil samo na željah lastnika Kolizeja, temveč bi upošteval tudi pravno podlago. Žalostne podobe se še vedno ni znebila stavba nekdanje tovarne Rog, ki je doslej doživela le en »premik«, in sicer premik njenih začasnih

prebivalcev, ki so v njej bivali brez dovoljenja. Župan Janković jih je letos marca nenapovedano obiskal in bistroumno ugotovil, da nekaj deset posameznikov ni spoštovalo dogovora z MOL, ki je predvideval, da prebivalci tam ostanejo do začetka gradbenih del na projektu Center sodobnih umetnosti, čeprav do podpisa kakršne koli pogodbe nikoli ni prišlo. Pomenljivo je tudi dejstvo, da je MOL začasnim obiskovalcem celodnevno bivanje v prostorih tovarne Rog prepovedala iz »varnostnih« razlogov; v Ljubljani omet očitno odpada samo ponoči.

Neklimatizirani avtobusi še vedno stojijo v gneči, LPP pa posluje z izgubo.

Ljubljanska Cukrarna, ki prav tako razpada že dolgo vrsto let, še vedno ni doživela prenove niti delnega rušenja, ki ga je predvolilni program Zorana Jankovića predvidel za urejanje Njegoševe ceste. Po pravnomočni odločbi iz leta 2004 je objekt ostal v mestni lasti, ni pa bila določena njegova namembnost. V svojem programu je Janković Cukrarno deloma predvidel za rušenje, iz preostalega dela objekta pa naj bi nastala mestna negovalna bolnišnica za prebivalce Ljubljane; dela naj bi bila končana v letu 2010. Glede na to, da se Jankoviću izteka čas tudi za rušenje dela Cukrarne, obljubljen za leto 2008, se je seveda smotrno vprašati o datumski usodi bolnišnice, zlasti če bo

prihajalo do večjih zapletov s spomeniškim varstvom.

Prometna ureditev Prometni ureditvi je Janković v svojem programu namenil precej prostora, vendar do sedaj ni prišlo do večjih sprememb, razen v samem središču mesta, ki ga je župan zaprl za promet, s čimer je izzval demonstracije prebivalcev Stare Ljubljane. Projekt zaprtja mestnega jedra je bil izveden v predvidenem časovnem roku, proge avtobusov Ljubljanskega potniškega prometa (LPP) prerazporejene, to pa je skupaj s prav tako pravočasno izpeljano postavitvijo mostu čez Gradaščico celoten inventar prenove prometne infrastrukture. V prihodnosti se obetajo številna gradbena dela na mestnih vpadnicah, ki bodo končno dočakale širitev. Glede na to, da je v Ljubljani več kot 100.000 dnevnih migracij, se poraja vprašanje, ali ni bolj smiselno posodobiti infrastrukturo javnega prometa (kar je prav tako ena od Jankovićevih predvolilnih obljub). Janković je ob neki priložnosti precej cinično dejal, da klimatiziran avtobus nič ne pripomore k boljši situaciji, če stoji v gneči, vendar je prometni položaj danes tak, da neklimatizirani avtobusi še vedno stojijo v gneči, LPP pa še vedno posluje z izgubo in potrebuje obilo subvencij za normalno poslovanje; na začetku tega leta mu jih je MOL namenil 2,8 milijona evrov. Glede na to, da večino finančne izgube LPP in tudi dnevnih migracij pridela primestni promet, bi bila sprotne vlaganja v javni prevoz vsekakor na mestu.

Programski projekt Emonika, ki predvideva zgraditev ljubljanskega potniškega centra in naj bi se ujemal z zgraditvijo severnih mestnih vrat na Bavarskem dvo-

Rakova jelša – rakasta rana Ljubljane

Zoran Janković je v svoj predvolilni boj vključil tudi obljube o ureditvi problematičnega naselja Rakova jelša, v kateri je bilo včasih zelo veliko nelegalnih gradenj ter zelo slabe vodovodne in kanalizacijske razmere. Danes je slika precej drugačna, vendar na žalost samo na področju legalnosti gradenj. Mestna občina Ljubljana je močno pritisnila na prebivalce tega območja, da so začeli urejati potrebna dovoljenja, tako da danes ostajajo le še trije lastniki nepremičnin, ki še niso sprožili postopka za pridobitev dovoljenj. Takšnih, ki še vedno nimajo urejenih sanitarnih razmer, pa je seveda veliko več.

OPIS	STANJE NA DAN 03.06.2008
Gradbeno dovoljenje	268
Vloga za gradbeno dovoljenje	81
Izdano potrdilo za uporabno dovoljenje	19
Vloge za uporabno dovoljenje	13
Projekt v izdelavi	57
V delu	80
Ni začel postopka	3
Nedosegljiv	2
Neznan lastnik	1
Ni upoštevan	1

Rakova jelša – spomenik neurejenosti slovenske prestolnice

ru, naj bi bil glede na predvolilni program končan leta 2010. Glede na širokopoteznost projekta in dejstvo, da je treba ljubljanske železniške tire prej še poglobiti, česar se zaveda tudi MOL, bo časovno ta projekt zelo težko uresničljiv, zlasti še, ker vladna analiza o poglobitvi tirov še vedno ni končana.

Socialna politika Socialna politika je v programu ljubljanskega župana odigrala pomembno vlogo, saj je župan obljubil dom starejših občanov, študentsko naselje na Vojkovi cesti, Ljubljana pa naj bi do leta 2010 dobila tudi 3.000 novih stanovanj. Datumi večjih gradbenih projektov so sumljivo zgoščeni okrog leta novih županskih volitev, do zdaj pa Ljubljana ni dobila kakšne večje izboljšave na področju socialnega skrbstva, nasprotno: marca letos je starše majhnih otrok presenetila županova odločitev,

da podraži vrtce, in to kar za 14,6 odstotka. Dvig cen je Janković upravičeval z usklajevanjem z dejanskimi stroški. Vrtci se županu še vedno ne zdijo predragi, dokaz za to pa je, da je vanje vključenih kar 80 odstotkov otrok.

Zoranu Jankoviću je torej uspelo prelomiti že kar nekaj obljub, čeprav je glavnina projektov načrtovana šele za prihodnja leta. Glede na to, da se za nekatere že vnaprej ve, da ne bodo uresničeni, se Jankoviću napoveduje še težak boj za vnovično izvolitev. Poslanec Dimitrij Kovačič (SDS) je do dosedanjega dela ljubljanskega župana zelo kritičen, saj pravi, da »Janković s svojo intenzivno medijsko navzočnostjo in stalnimi napovedmi, kaj vse bo naredil ali bomo naredili, ustvarja v javnosti skupaj z nekritičnimi mediji vtis velike dinamike in dogajanja, dejansko pa za vsem tem ni ničesar narejenega«.

Jankovičeva dikcija

Zoran Janković se je v zadnjem času »izkazal« s precej nekonvencionalnim vedenjem za župana. Potem ko je Ljubljancem odkrito pozval k bojkotu referendumu o pokrajinah, je tudi zapustil sejo, na kateri so vladni in lokalni predstavniki predstavljali projekt pokrajin, in sicer z obrazložitvijo, ker na seji ni premierja Janeza Janše. Postopek je ponovil še na razpravi o usodi Botaničnega vrta oziroma njegovega financiranja, saj se mu je znova zdelo, da ni navzočih pristojnih predstavnikov vlade.

Bela krajina zaostaja, dnevna migracija zaposlenih je prevelika.

Pokrajina bi bila rešitev

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Gospodarsko stanje na Dolenjskem in v Beli krajini je dobro, število brezposelnih je najnižje v samostojni Sloveniji, kljub temu obstajajo velike razlike med obema območjema.

V zadnjem času območje Dolenjske in Bele krajine, ki naj bi skladno s pokrajinsko zakonodajo tvorilo Dolenjsko-belokranjsko pokrajino, zaznamuje pomanjkanje kadrov. Zato v Beli krajini že zaposlujejo delavce iz drugih držav, med drugim iz Bolgarije.

Premalo delavcev Razlog za pomanjkanje delavcev je tudi v večjih potrebah po njih. Glede na poročila zavoda za zaposlovanje, območne enote Novo mesto, so povečane potrebe po delavcih, večja zaposlenost in nižja brezposelnost v letu 2007 ugodno zaznamovale dolenjski in belokranjski trg dela. Razlika med ponudbo registriranih brezposelnih delavcev in povpraševanjem delodajalcev se je ob zmanjševanju števila brezposelnih povečevala. Delodajalci so največ povpraševali po delavcih brez izobrazbe, obdelovalci kovin, gradbincih, mizarjih, električarjih, voznikih avtomobila-

nikih, prodajalcih, kuharjih, natakarjih, šiviljah, ključavničarjih, avtomehaničarjih, strojnih tehnikih, gradbenih tehnikih, kemijskih in farmacevtskih tehnikih, vzgojiteljih, profesorjih, inženirjih strojništva in gradbeništva, ekonomistih in zdravnikih.

Neskladje še vedno veliko Povpraševanje na tem območju je tako

presegalo domače kadrovske vire. V območni enoti zavoda ugotavljajo, da se je povečalo povpraševanje po tuji delovni sili, predvsem po delavcih iz nekdanje Jugoslavije, in to zaradi poznavanja jezika in kulture. Temu primerno se je na območju znižala stopnja brezposelnosti, in sicer s 7,3 na 6 odstotkov, medtem ko se je stopnja brezposelnosti v Sloveniji v

Gonilna sila območja je še vedno Novo mesto.

letu 2007 znižala z 8,6 na 7,3 odstotka. Ker pa je znotraj območja občutno neskladje na trgu dela, omenimo še podatek, da se je brezposelnost v Beli krajini gibala okoli 8,5 odstotka, na območju Novega mesta in Trebnjega pa je bila okoli 5-odstotna. Kljub temu strokovnjaki ugotavljajo, da so se neskladja na trgu dela zmanjšala. Ob tem ni zanemarljivo, da obstaja tudi velika dnevna migracija zaposlenih znotraj območja, ki bi bila še večja, če prebivalcev pri tem ne bi omejevali redki oziroma neusklajeni javni prevozi na delo in z dela.

Na slabšem ženske Decembra 2007 je bilo registriranih 3.077 brezposelnih delavcev, kar je za slabih 16 odstotkov manj kot konec leta 2006 in hkrati najmanj v času samostojne Slovenije. Najbolj se je število brezposelnih zmanjšalo na območju Novega mesta (za dobrih 20 odstotkov) in v Metliki (za 16,4 odstotka), občutno pa tudi v Trebnjem (za 11,6) in v Črnomlju (za 9,1 odstotka). Med registriranimi brezposelnimi osebami so poleg delavcev brez poklica prevladovali pomožne šivilje, konfeksionarji, tekstilji, prodajalci, ekonomski tehniki, gimnazijski maturanti in ekonomisti. Prevladoval je delež žensk (52,5 odstotka), v Trebnjem in Črnomlju (56,5), v Novem mestu in Metliki je bilo med brezposelnimi okoli 50 odstotkov žensk. Pri tem izstopa delež dolgotrajno brezposelnih, teh je bilo 58 odstotkov, med njimi so prevladovali starejši. Tako je bilo ob koncu leta 56 odstotkov vseh brezposelnih starejših od 40 let in 34 odstotkov starejših od 50 let. Neugodna je tudi starostna in izobrazbena struktura brezposelnih oseb, visok je delež težje zaposljivih oseb, stalno aktualna pa je problematika zaposlovanja Romov, katerih delež se je povečal na okoli 25 odstotkov, kar pomeni, da je brezposelna četrтина Romov.

Bistveno več tujcev V letu 2007 je bilo na območju Dolenjske in Bele krajine izdanih 1.706 dovoljenj za zaposlitev tujcev, od tega 110 dovoljenj za prvo zaposlitev tujca v Sloveniji, 1.268

Stopnja registrirane brezposelnosti – po občinah (v odstotkih)

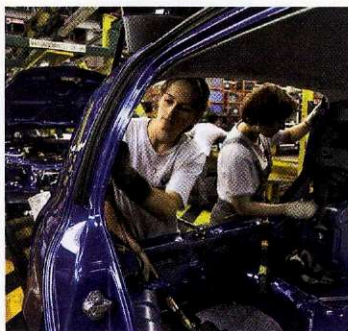
OBČINA	DEC. 2006	DEC. 2007
Črnomelj	10,2	8,8
Dolenjske Toplice	3,9	3,3
Metlika	9,6	8,0
Mirna peč	5,6	3,9
Mokronog – Trebnje	-	3,8
Novo mesto	6,9	4,3
Semič	11,9	11,2
Straža	-	5,0
Šentjernej	6,6	5,5
Šentrupert	-	3,7
Škocjan	7,7	6,8

Opomba: Občine, pri katerih je v letu 2006 črtica, so bile ustanovljene pozneje.

*Paradni konji regije:
Krka, Revoz in Trimo*

dovoljenj pa za zaposlitev brez kontrole trga dela. Osebnih delovnih dovoljenj je bilo v istem obdobju izdanih 277, od tega za nedoločen čas 61, kar so pridobili tujci, ki so pridobili stalno prebivališče v Sloveniji. Skupno je bilo izdanih 2.364 delovnih dovoljenj za tujce, kar pomeni, da se je njihovo število v primerjavi z letom 2006, ko jih je bilo izdanih 1.048, povečalo za 125 odstotkov. Delodajalci so zaposlovali predvsem tuje gradbene delavce (zidarje, tesarje, železokrivce), obdelovalce kovin, monterje, inštalaterje in osebe s poklici v cestnem prometu.

Za konec Vsemu temu na rob povejmo, da se tudi število prejemnikov denarnega nadomestila iz leta v leto zmanjšuje; ob koncu leta 2007 ga je prejelo le 725 oseb, kar je vsekakor posledica boljšega gospodarskega stanja na območju. Res pa je tudi, da to območje ni enakomerno razvito, na slabšem je Bela krajina, kjer so plače bistveno nižje od plač v občinah na Dolenjskem, kar je tudi razlog, da se predvsem izobraženi ljudje v precejšnjem številu vozijo na delo v Novo mesto pa tudi v druge slovenske kraje. V tem delu Slovenije čutijo večje pomanjkanje industrije pa tudi tujih vlaganj. Primanjkuje tudi programov, v katerih bi se zaposlili visoko izobraženi kadri. Pri tem so nekateri tudi zelo kritični do razvoja turizma, saj ima Bela

V gradbeništvu zaposlujejo tujce.

Bembič naj odstopi

Poslanca Franc Pukšič in Jožef Jerovšek

Poslanca SDS France Pukšič in Jožef Jerovšek sta vnovič opozorila na zavajajoče podatke o številu vračil za vlaganja v telekomunikacije. »Minister za gospodarstvo Andrej Vizjak je od generalnega državnega pravobranilca dobil lažne podatke, da je rešenih 90 odstotkov zadev. Ocene namreč kažejo, da jih je rešenih le približno 20 odstotkov,« je poudaril Pukšič.

Po navedbah javnega pravobranilstva, ki ga vodi Lucijan Bembič, je bilo do 7. maja letos prejeto v delo 38.529 zahtevkov fizičnih oseb in lokalnih skupnosti. Rešenih je 35.681 zadev, v delu pa jih je še 2.848. Medtem ko je za fizične osebe večina rešena, je pri lokalnih skupnostih slika drugačna. Od 1.678 prejetih v delo je rešenih le 847. »To je le polovica, pomembno pa je opozoriti, da je lahko za eno zadevo lokalne skupnosti 10.000 zahtevkov. S statistiko ljudje ne dobijo tistega, zaradi česar je ta koalicija sprejela zakon in zagotovila denar,« je izpostavil Pukšič. Jerovšek in Pukšič sta začudena tudi nad tem, da so v nekaterih delih Slovenije zahtevki popolnoma rešeni, v nekaterih krajih pa ni rešen skoraj nobeden. V glavnem so nerešeni izjemno veliki zahtevki lokalnih skupnosti, je navedel Jerovšek. Generalni državni pravobranilec Lucijan Bembič torej zavaja javnost. »To je zavajanje oz. laž,« sta izpostavila Jerovšek in Pukšič. Slednji zato od Bembiča pričakuje, da bo sprejel kakšen ukrep. Edino logično bi bilo, da bi ugotovil, da se ne čuti dovolj sposobnega, da bi zadevo speljal do konca. Bembič po Pukšičevih navedbah odgovornost za to zvrča na lokalne skupnosti in Telekom. »Vendar ni tako, saj državni pravobranilci naredijo poravnavo. Ko je ta podpisana, lokalna skupnost sredstva porazdeli, Sod pa izplača,« je povzel Pukšič. Jerovšek je tudi opozoril, da državno pravobranilstvo ni izkoristilo možnosti, da zaposliti nove ljudi. Ministrstvo za pravosodje ga je pozvalo, naj pripravi razpis za nova delovna mesta, a tam s postopki zavlačujejo. »Gre za načrtno zavlačevanje,« je dejal Jerovšek.

**SDS zgrožena nad
lažnimi podatki
o številu izplačil
za vlaganja v
telekomunikacije.**

krajina velike naravne danosti, a so premalo izkoriščene. Da turizem še ni zaživel, kaže tudi podatek, da je bil lani v Črnomlju razpisan študij za turizem, vendar se

je nanj prijavilo le 12 kandidatov, kar je bilo premalo, da bi študij uvedli. Razlog za navedeno je tudi v slabih cestnih povezavah, a to je že druga zgodba. **D**

Ali kamnolomi ogrožajo pitno vodo

Maruša Mihelčič, foto: arhiv Demokracije

Kamnolomi Brezovica, Vrčice in Topli vrh po mnenju nekaterih predstavljajo resno grožnjo okolju in prebivalcem Bele krajine, ker naj bi negativno vplivali na vodne vire, iz katerih naj bi se preskrbovalo celotno območje.

Glede varstva pitne vode in vodnih virov v Beli krajini je vodja poslanske skupine SNS Zmagor pl. Jelinčič pred tedni na ministrstvo za okolje in prostor (MOP) naslovil poslansko vprašanje, v katerem ministra Janeza Podobnika sprašuje, kaj bo storil za zavarovanje vodnih virov na ob-

močju Vrčic in Srednje vasi, na katerem bo temeljila prihodnja preskrba Bele krajine s pitno vodo. Jelinčič je v pismu pozval tudi pristojne inšpekcijske službe, ki delujejo v okviru MOP, da preverijo zakonski status vseh treh kamnolomov v vodovarstvenem pasu Vrčice, Srednja vas ter sankcionirajo morebitne nepravilnosti in odgovorne.

Kamnolom ogroža črpališče

Pred kratkim naj bi se bila na seji občinskega sveta Metlika vnela burna razprava o potencialni oporečnosti pitne vode, ki jo čr-

pajo na Blatniku v občini Semič. Čeprav so analize pristojnih služb pokazale, da je voda neoporečna, je zaskrbljiva sama lokacija vrtine. Blatnik naj bi postal najpomembnejši vodni vir, iz katerega naj bi se v prihodnje napajalo celotno območje Bele krajine. Investicije se bodo izvajale v sklopu Belokranjskega vodovoda, ki spada pod evropski projekt. Vendar so se svetniki temu uprli, češ naj bi bila vrtina na Blatniku neprimerna, saj je v neposredni bližini črpališča tudi kamnolom Brezovica, ki leži v vplivnem vodovarstvenem pasu vira pitne vode Guče na območju Srednje vasi. Kot naj bi bili ugotovili, izvajalec koncesionar in nosilec rudarske pravice v kamnolomu ne upošteva dovoljenja za

izkoriščanje, ki je bilo izdano avgusta leta 2006. Dovoljenje določa, da lahko izkorišča 1,7 hektarja površine, vendar naj bi upravljal z 2,4 hektarja površine, kar pomeni, da je deloma deloval na črno, brez ustreznih dovoljenj. Svetnik SNS v občini Semič naj bi bil na nepravilnosti večkrat opozoril župana in občinsko upravo, vendar odgovora glede formalnopravnega statusa kamnoloma še ni dobil.

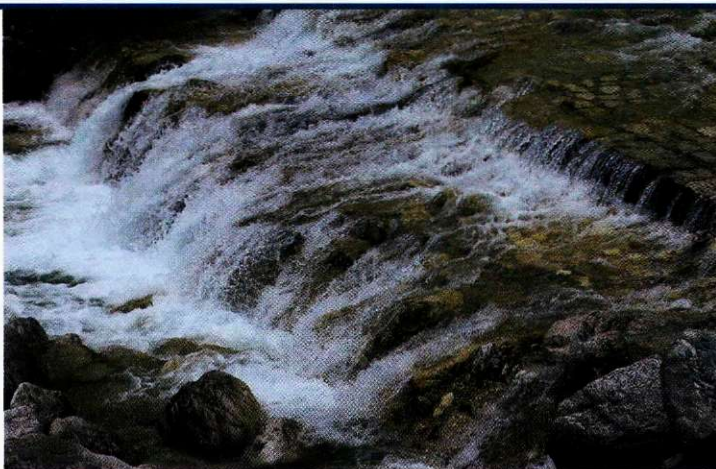
Zastarelost odlokov V Slovenski nacionalni stranki opozarjajo na zastarelost različnih odlokov, ki določajo status vodnih virov. Na območju Vrčic (Blatnika) in Srednje vasi naj bi bil še vedno v veljavi odlok iz leta 1988 o zaščiti vodnih virov na območju Vrčic in Srednje

V SNS opozarjajo na negativne vplive treh kamnolomov na pitno vodo.

vasi, črpališča na Kolpi na Vinici in črpališča v Dobličah, ki določa režim varovanja in varstvene pasove, vendar ne sledi več sodobnim standardom. Tudi pri izdelavi rudarskih projektov za kamnolome so bile upoštevane določbe omenjenega zastarelega odloka o zavarovanju vodnih virov. Nacionalni stranki se zdi, da je ravnanje semiške občinske uprave skrajno neodgovorno, saj naj bi jo bil že leta 2006 semiški občinski svet zadolžil za pripravo novega odloka o zavarovanju virov pitne vode. Po podatkih naj bi bil v zadnjih dveh mandatih semiški občinski svet že večkrat zavrnil sprejetje odloka o občinskem lokacijskem načrtu za izkoriščanje in sanacijo kamnoloma Brezovica, in sicer zato, ker naj bi bilo besedilo v nekaterih odstavkih precej sporno, saj ni upoštevalo seizmičnih meritev ob vsakodnevnem miniranju. Avtor predlaganega odloka naj bi bil pozabil svetnikom priložiti poročilo o vplivih na okolje in hidrogeološko poročilo o vplivih kamnoloma na vrtine na Blatniku.

Zagovarjajo kamnolome Za pojasnila smo se obrnili na občino Semič, kjer trdijo, da kamnolomi nikogar ne ogrožajo. Najspornejši se jim zdi pogled na kamnolome, ki kazijo lepote narave. Na občini zatrjujejo, da so dosedanje raziskave Geološkega zavoda Slovenije in Zavoda RS za zdravstveno varstvo pokazale dobre rezultate. Zavoda naj bi bila namreč ugotovila, da kamnolomi nimajo nobenega vpliva na vodne vire, njihov obstoj pa naj ne bi ogrožal zajetij pitne vode. Geološki zavod je občini Semič posredoval smernice za izdelavo uredbe o zaščiti vodnih virov, iz katerih je moč razbrati, da kamnolomi ne predstavljajo nevarnosti za omenjeno območje. Na vprašanje, ali bi bilo treba kamnolome zapreti, na občini odgovarjajo, da so tudi kamnolomi del gospodarstva. Glede na to, da analize kažejo na relativno varnost okolja, se jim zdi absurdno, da bi jih zaprli. Občina Semič razume tudi slabo voljo koncesionarjev, ki jim se-

Analize so pokazale, da tekoča voda na Blatniku za zdaj ni ogrožena.

Občina Semič poudarja pomen kamnolomov za gospodarstvo.

miški občinski svet otežuje delo, ker ne sprejme odlokov o ureditvenih načrtih kamnolomov, ki bi po mnenju semiške občine rešili težavni položaj, saj bi bilo z njimi lažje nadzirati izvajanje miniranja in sanacije v kamnolomih.

Analiza stanja Na poslansko vprašanje se je ministrstvo za okolje in prostor sicer odzvalo, vendar je moralo na zahtevo SNS pripraviti še nekaj dopolnitev. Na ministrstvu so v odgovoru povzeli nekaj strokovnih mnenj Geolo-

škega zavoda Slovenije. Zavod je pripravil tudi strokovne podlage za zavarovanje vodnih virov na območju Črnomlja, Metlike in Semiča, ki bodo podlaga za vladno uredbo o vodovarstvenem območju. Iz hidrogeoloških značilnosti območja izhaja, da po dolini Črmošnjiškega in Vrčiškega potoka poteka močna prelomna cona Žužemberškega preloma, v kateri so kamnine intenzivno zmlete in cementirane. Notranja prelomna cona je zelo slabo prepustna in predstavlja oviro za pretakanje podzemne vode, zato se vsi izviri pojavljajo prav ob prelomni coni. Vsi večji izviri v Črmošnjiški in Vrčiški dolini so locirani ob zahodni strani Žužemberškega preloma, medtem ko so kamnolomi na vzhodni strani prelomne cone in so zunaj vodovarstvenega območja. Ministrstvo pojasnjuje, da so strokovna mnenja, ki so jih v letih 2002 in 2004 pripravili na Geološkem zavodu Slovenije, ugotovila, da miniranje v kamnolomu Vrčice lahko vpliva na pretakanje

podzemne vode v okolici kamnoloma, zato mora biti zagotovljeno spremljanje vplivov miniranja na nivo podzemne vode. Za merjenje teh sprememb je treba investirati v tako imenovane piezometrične vrtine. Na podlagi spremljanja in meritev bo mogoče ugotoviti dejansko stanje in strokovno korektno ovrednotiti vplive. Velik poudarek je treba nameniti tudi ustreznim varstvenim ukrepom, s katerimi bi preprečili onesnaževanje podzemne vode iz manipulativnih površin kamnoloma.

Nič spornega Kot kaže zdaj, kamnolom Vrčice s svojim obratovanjem ne vpliva na vodne vire za javno preskrbo s pitno vodo. Če bodo na podlagi natančnejših hidrogeoloških opazovanj ugotovili, da so smeri tokov podzemne vode drugačne od doslej ugotovljenih, bo treba določiti še dodatne varstvene ukrepe. Če bo strokovno mnenje utemeljeno in okrepljeno, bo treba spremeniti tudi obseg vodovarstvenega območja. Pri kamnolomu Brezovica in kamnolomu Topli vrh meritve ne beležijo negativnih vplivov na okolje. Analize so torej pokazale, da kamnoloma s svojim obratovanjem ne vplivata na vodne vire na Blatniku, pri čemer mora biti tudi v teh dveh kamnolomih zagotovljeno spremljanje vplivov na kakovost in količine voda ter druge dele okolja.

Umazana igra V SNS kljub pozitivnim izsledkom raziskav in načrtovanim ukrepom ostajajo pesimistični. Menijo, da gre za odkrito zavajanje javnosti, saj se zgodba vleče že več kot deset let. »Glede na dejstvo, da gre v celotni zadevi za več kot očitno vnovično neodgovorno igro zainteresiranih posameznikov s pitno vodo, bi bilo treba nemudoma sankcionirati odgovorne za obstoječe stanje, takoj pristopiti k pripravi ustreznih zaščitnih odlokov, opraviti potrebne raziskave in eliminirati morebitne škodljive vplive na vodne vrtine,« menijo v SNS. Kot ukrep predlagajo prepoved čedalje gostejšega tovarnega prometa na tako imenovani partizanski magistrali, ki poteka v bližini vodnih virov, saj bi bilo razlitje tekočega tovara na tem območju zaradi kraških tal prava katastrofa. **D**

Na MOP bodo v prihodnje namenili več sredstev tudi meritvam in analizam stanja.

Srečali so se Slovenci z vsega sveta

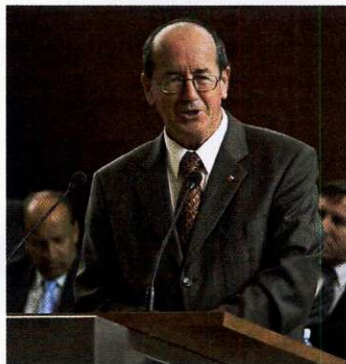
Lucija Horvat, foto: Andreja Velušček

Slovenski državni zbor je v preteklem tednu gostil že osmo tradicionalno vseslovensko srečanje, na katerem so se srečali slovenski izseljenci in zamejski Slovenci. Zbrane je nagovoril predsednik DZ France Cukjati.

Glede na to, iz katerega konca Slovenije prihajamo, smo iz mesta ali z vasi ter glede na način življenja se med seboj razlikujemo že Slovenci v matični domovini. Tudi mi, ki živimo v domovini, se moramo pošteno potruditi za dober dialog oziroma bi se zanj morali še bolj potruditi, saj nekatere domače razprtije včasih prav po nepotrebnem vznemirjajo tudi evropsko javnost. Slovenci, ki živijo v zamejstvu, v državah nekdanje Jugoslavije, v evropskih državah in v čezoceanskih državah, v Avstraliji, ZDA, Kanadi in Argentini, imajo vsak svoje življenjske okoliščine pa tudi vsak svojo osebno preteklost in zgodovino. Tako so na srečanju v državnem zboru, katerega glavna in izhodiščna tema je bil medkulturni dialog, predstavili vsak svojo izkušnjo. Srečali so se ameriški in kanadski optimizem, milo petje Slovencev iz Argentine, bojevitost in zasidranost zamejcev iz Italije in Avstrije v slovenstvo, umirje-

na zvestoba slovenstvu Slovencev iz Porabja ter nemile okoliščine, v katerih so se znašli Slovenci, ki živijo v državah na ozemlju nekdanje Jugoslavije.

Graditelji mostov Predsednik DZ France Cukjati je zbranim dejal, da je Slovenija nekaj posebnega, pa ne le zaradi svojih razgibanih geografskih značilnosti in lepote, ampak zaradi človeške

Predsednik DZ France Cukjati:
»Slovenci znamo vztrajati.«

in človeškem pristopom. Cukjati je pohvalil odločitve, da bo kulturni dialog osrednja tema vseslovenskega srečanja. »Slovenci smo si vedno v svoji zgodovini z vsemi prizadevali vzpostavljati dobre odnose, se uprli nasilju, ampak nikoli nismo vztrajali v

Cukjati: »Majhni narodi se proti nasilju, agresiji, vojni in moči velikih narodov lahko zoperstavijo samo s kulturo, medkulturnim dialogom in človeškim pristopom.«

kulture, ki jo slovenski narod vedno znova prepozna v svojem bistvu. »To ugotavlja vsa Evropa, to ugotavljajo navzoči, ki se vedno znova vračajo v Slovenijo, ugotavljajo tudi njihovi otroci, ki prav tako prihajajo v Slovenijo,« je dejal Cukjati. Prav kultura je

podlaga medkulturnega dialoga in Slovenci smo morali večine dialoga gojiti ves čas svojega obstoja, saj se po Cukjatijevih besedah majhni narodi proti nasilju, agresiji, vojni in moči velikih narodov lahko zoperstavijo samo s kulturo, medkulturnim dialogom

sovrastvu,« je poudaril predsednik DZ in dejal: »Slovenci znamo vztrajati, znamo graditi mostove, kjer jih potrebujemo. Potrebujemo jih povsod po svetu, kjer Slovenci živijo, in predvsem tudi v zamejstvu, kjer ljudje vedno znova naletijo na takšne ali drugačne težave.«

Medgeneracijski dialog Udeležence so nagovorili še državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, predsednik komisije državnega sveta za evropske zadeve in mednarodne odnose Vincenc Otoničar, ki je govoril o Trubarjevem sporočilu glede ohranjanja slovenske identitete, jezika in kulture zunaj meja domovine, pomembnem tudi za današnji čas, ter predsednik komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Janez Kramberger, ki je izpostavil večpomenskost medkulturnega dialoga in poudaril, da je bistveno spodbujati tudi dialog med

Na 8. vseslovenskem srečanju je nastopil slovenski pevski zbor iz Mendoze.

Slovenci z vsega sveta so si 3. julija v DZ izmenjali svoje izkušnje.

generacijami, predvsem zato, da bi izseljske skupnosti, v katerih zdaj odraščajo potomci izseljencev tretje in četrte generacije, lahko še naprej živele in ohranjale slovensko identiteto. Zorko Pelikan je govoril o napredku, ki ga je Slovenija dosegla v zadnjih letih na področju sodelovanja z rojaki zunaj meja Slovenije, ter o vlogi, ki so jo pri tem imela posamezna ministrstva. Gre predvsem za napredek na področju poučevanja slovenskega jezika, ohranjanja slovenske kulturne dediščine, gospodarstva in gospodarskega sodelovanja, šolstva pa tudi kmetijstva. Zelo pomembno vlogo pri čezmejnem sodelovanju v štirih sosednjih državah pa ima, kot je dejal Pelikan, služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko, ki je povezovalca tega nekoč ločenega obmejnega prostora.

Slovenščina je popularna Vse-slovensko srečanje je v prvem delu s svojim petjem poživil slovenski pevski zbor iz Mendoze v Argentini, spremljala pa ga je razstava nagrajenega projekta *Naš čoln – Unser Boot*, ki so jo pripravili učenci Osnovne šole Franja Goloba Prevalje in Osnovne šole Železna Kapla (Eisenkappel). Kot prvi med udeleženci iz tujine je govoril dr. Avgust Pust iz ZDA. Poudaril je, da je vsak Slovenec, ki hodi po svetu, neke vrste slovenski ambasador in da je Slovenija v zadnjih letih ogromno naredila za svoj ugled po svetu. Nastopila je tudi dr. Jana Zemljarič Miklavčič, ki je predstavila Center za slovenščino kot drugi (tuji) jezik, v katerem letos poteka 27. poletna šola slovenskega jezika, skupaj z udeleženci mladinske šole in se-

minarja slovenskega jezika pa se ta čas v Sloveniji uči slovenščine 450 ljudi. Zanimanje za učenje slovenščine, ki jo poučujejo na 50 univerzah po svetu, celo v Tokiu, iz leta v leto narašča. Štipendijo za učenje slovenskega jezika v Sloveniji so tudi letos dobili vsi potomci slovenskih izseljencev, stari do 28 let, razen tistih, ki so jo prejeli v preteklem letu. V nadaljevanju je dr. Suzana Pertot, ki se ukvarja s psiholingvistikom, predstavila tako imenovano jezikovno načrtovanje kot izziv za Slovence v Italiji. Poudarila je, da je za ohranitev slovenščine ključnega pomena spodbujanje njene rabe v vsakdanjem življenju.

Različne potrebe Svoje poglede so na srečanju predstavili tudi predstavniki ameriških in kanadskih Slovencev. Govorili so predvsem o iskanju novih poti za ohranjanje slovenske identitete med mladimi slovenskega rodu tretje in četrte generacije. Stane Kranjc je v svojem spodbudnem govoru dejal, da so Slovenci v Kanadi med 224 narodov po številu na 74. mestu in torej predstavljajo kar precejšen delež kanadskega prebivalstva. Mladi kanadski Slovenci bi si želeli več izmenjav s Slovenijo, enako pa velja tudi za mlade ameriške Slovence, kakor je dejal Milan Ribič, predsednik Slovenske pristave. Po njegovih besedah bi jim Slovenijo najbolje približali s tem, da bi pripravili programe, med katerimi bi med bivanjem v Sloveniji spoznali in okusili način življenja Slovencev. Potrebe Slovencev, ki živijo v državah nekdanje Jugoslavije, pa so nekoliko drugačne. Ta čas bi bilo izjemnega pomena narediti jezi-

Tedenski utrip

SLOVENSKI CERKVI GROZI ZAPRTJE

Ameriška škofija Allentown v zvezni državi Pensilvanija se je odločila, da bo ta mesec zaprla ali združila 47 župnij oziroma cerkva. V tem okviru je na žalost predvideno tudi zaprtje slovenske cerkve sv. Jožefa v Bethlehemu, ki so jo začeli graditi leta 1913 slovenski priseljenci iz Prekmurja. Škofija Allentown, ki jo vodi škof Edward Cullen, ima 151 župnij, a jih zaradi pomanjkanja duhovnikov s težavo vzdržuje, zato bo do 15. julija zaprla večino cerkva. Na odločitev o zaprtju se je pritožilo 22 župnij, tudi slovenska. Pritožbe zaprtja ne bodo preprečile, vendar so prizadeti odločeni, da bodo šli vse do Vatikana. Proti zaprtju cerkve sv. Jožefa je uradno pritožbo vložil ustanovitelj Združenja pobratenih mest Bethlehem - Murska Sobota Stephen Antalics, ki pojasnjuje, da bi bilo zaprtje cerkve nesmiselno, saj je dostopna za invalide, ima dve parkirišči, zgradba pa je v odličnem stanju z dobro opremljeno kuhinjo in kletno dvorano. Cerkev sv. Cirila in Metoda, kamor bi morali farani sv. Jožefa hoditi po novem, je v slabem stanju, nedostopna za invalide in brez parkirišča. Poleg tega je cerkev sv. Jožefa središče delovanja Združenja pobratenih mest Bethlehem - Murska Sobota. Temeljni kamen za to cerkev je bil blagoslovljen leta 1914, posvečena pa je bila leta 1917. Od samega začetka jo vodijo frančiškani. Prekmurci so v Bethlehemu leta 1910 odprli tudi edino slovensko evangeličansko cerkev v ZDA, cerkev sv. Janeza, ki pa ostaja. Bethlehem je bil središče priseljavanja prekmurskih Slovencev ob koncu 19. stoletja, ko so se zaposlovali v železarni Bethlehem Steel.

Cerkev sv. Jožefa v Bethlehemu (ZDA)

SLOVENC V LONDONU Ob koncu slovenskega predsedovanja Evropski uniji in ob 17-letnici neodvisne Slovenije je slovensko veleposlaništvo v Londonu v sogostiteljstvu s poslansko zbornico v britanskem parlamentu pripravilo razstavo Arhiva RS Slovenci v Londonu 1991–1994, ki je bila odprta do 4. julija. Razstava prikazuje dejavnosti Slovencev v britanski prestolnici, še posebej slovenske akcijske skupine Kriznega centra in glasila The Slovenian Newsletter, ki sta si prizadevala za slovensko neodvisnost od 1991 do 1994. Gre za prvo razstavo v britanskem parlamentu o Slovencih in njihovih prizadevanjih za neodvisno in samostojno Slovenijo. Na odprtju razstave so govorili veleposlanik Iztok Mirošič, direktor Arhiva RS Matevž Košir in britanski parlamentarec Tim Boswell. Veleposlanik Mirošič je veselje, da je razstava postavljena prav v okolju, ki je bilo leta 1991 središče aktivnosti prijateljev Slovenije za njeno samostojnost. Vsem, ki so pripomogli k uveljavitvi samostojne Slovenije, je veleposlanik izrekel iskreno zahvalo. L. H.

Slovenci v tem mestu so zelo dejavni.

kovne tečaje v Sloveniji, ki bi bili cenovno dostopni tudi zanje. Vera Kržišnik Bukič z Inštituta za narodnostna vprašanja je opozorila,

da so življenjske zgodbe okoli 60 sarajevskih Slovencev, ki so izgubili življenje med vojno, vredne pozornosti in raziskovanja. **D**

Novodobni faraon

Ana Müllner, foto: Reuters, arhiv Demokracije

Egiptovski predsednik Hosni Mubarak, ki že desetletja vodi državo, s svojo samosvojo politiko predstavlja fenomen tako med arabskimi kot afriškimi državami. A njegov vpliv v številnih sosedskih konfliktih je vse prej kot zanemarljiv.

Ko beseda nanese na severnoafriške samoderžave, večina ljudi najprej pomisli na večnega libijskega predsednika Gadafiga. A čeprav je Egipt v zadnjih desetletjih ubiral precej drugačne politične poti kot sosednja Libija, lahko predsednika Hosnija Mubarka brez večjih pomislekov uvrstimo ob bok Gadafiga. Mubarak že sedemindvajset let s trdo roko vlada v domovini in v tem času se je na položaju utrdil kot brez-pogojni egiptovski poglavar in novodobni faraon.

Večni predsednik Na prvi pogled je Egipt v marsikaterem pogledu pravi biser med arabskimi državami; njegovo gospodarstvo je drugo najmočnejše v arabskem svetu, turizem v državi iz leta v leto bolj cveti in Kairo je v mednarodnih krogih vedno bolj spoštovan zaradi vloge, ki jo igra na bližnjevzhodnih mirovnih pogajanjih. Vendar pa stanje v tej državi še zdaleč ni tako rožnato, kot je videti na prvi pogled. V njej so že od leta 1981 izredne razmere, oblast pa jih je konec letošnjega maja podaljšala še za dve leti. A pojdimo po vrsti in si najprej pogledimo ključne dogodke v egiptovski politiki v zadnjih desetletjih.

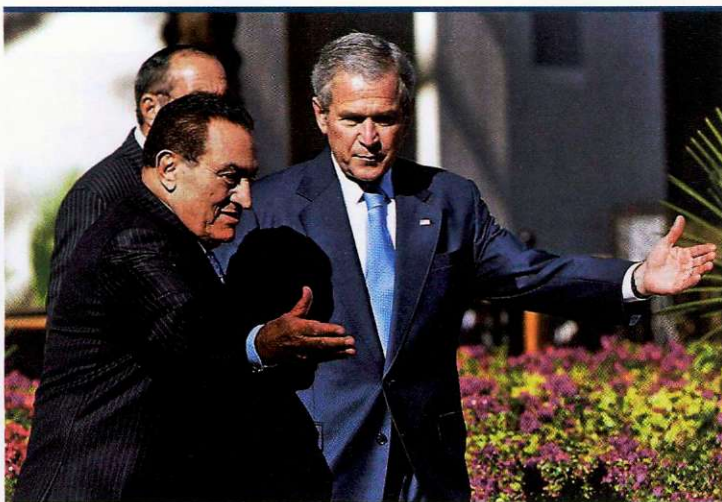
Že vse od leta 1952, ko je egiptovska vojska z oblasti spodrinila dotedanjo monarhijo, so vsi egiptovski predsedniki na oblast prišli s pomočjo vojske oziroma iz njenih vrst. Mubarak se je egiptovski vojski pridružil po končani osnovni šoli in kmalu uspešno začel svoj vzpon v vojaški hierarhiji. Med drugim je bil poveljnik zračnih sil v času voj-

ne z Izraelom. Nato je bil hkrati imenovan za obrambnega ministra, leta 1975 je postal egiptovski podpredsednik. Njegov čas pod žarometi pa se je začel leta 1981, ko je bil v atentatu ubit takratni predsednik Anvar el Sadat. Odgovornost za napad so prevzeli islamski skrajneži pod vodstvom Omarja Abdela-Rahmana, ki je bil tudi eden ključnih akterjev v terorističnih napadih na Svetovni trgovinski center v New Yorku leta 1993. Mubarak je nato po hitrem postopku prisegel kot novi egiptovski predsednik, razglasil izredne razmere in napovedal oster boj proti ekstremističnim skupinam. Slednje so proti Mubaraku kmalu napovedale vojno in ga večkrat poskušale umoriti; Tako je v času svojega predsedovanja preživel nič manj kot šest poskusov atentata.

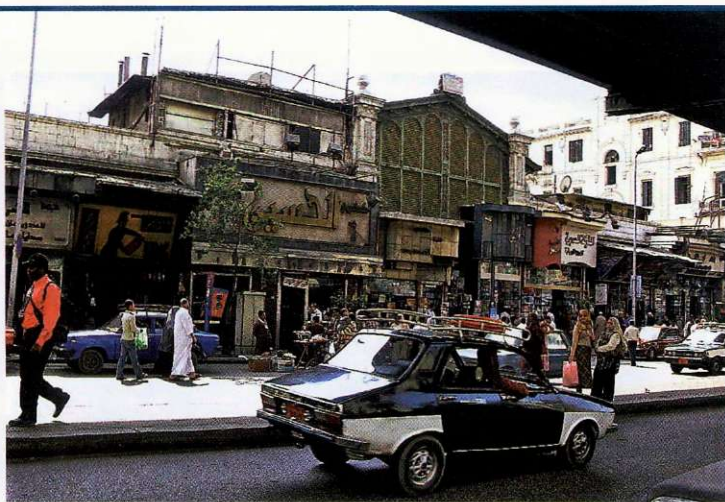
Spreminjanje države Brez Mubarakove trde roke pri preganjanju ekstremističnih skupin bi bil Egipt morda danes magrebski Afganistan, saj so številne skrajne islamske skupine, med njimi Al Kaida, pred tem v državi rasle kot gobe po dežju. Njegova naslednja velika poteza je bila vrnitev Egipta v Arabsko ligo leta 1989, od koder je bila država izključena zaradi Sadatovih prizadevanj za razrešitev bližnjevzhodnega konflikta, pri čemer je tesno sodeloval z Izraelom. To je tudi edini primer v zgodovini, da je bila katera od držav izključena iz Arabske lige.

Ob prihodu na položaj in še dolga leta po tem je Mubarak zaradi svojih napovedi temeljitih reform v državi užival visoko podporo med prebivalci. Že od nekdaj velja za precej liberalnega na gospodarskem področju, a vendar je večina njegovih obljub o izboljšanju egiptovskega go-

Osemdesetletni Hosni Mubarak že več kot četrto stoletja vlada Egiptu.

ZDA v Mubaraku vidijo tesnega zaveznika v regiji.

Opozicija in svoboda tiska v Egiptu skorajda ne obstajata.

spodarstva in sociale ostala na papirju. Egiptovski predsednik se je očitno polastil oblasti do te mere, da je sebi v prid priredil ustavo in si tako omogočil, da so ga kar petkrat zaporedoma izvolili na politični prestol. Da je to dosegel, pa je seveda moral zrušiti največjo grožnjo vsakemu političnemu samodržcu – opozicijo. Že leta se večina opozicije zbira v stranki Muslimanska bratovščina, ki jo je Mubarak oklical za ilegalno in jo prepovedal. Egiptovski predsednik je v času svojega mandata uspešno spravil pod okrilje države tudi veliko večino državnih medijev, ki posledično seveda na vse pretege hvalijo njegovo delovanje. Po lanskih podatkih organizacije Novinarji brez meja je Egipt na 133. mestu od 168, kar se tiče svobode tiska, vseeno pa je

to za deset mest boljša uvrstitev kot v letu 2006.

Vendarle je egiptovska politika v zadnjih letih, predvsem zaradi pritiska zahodnih držav, privolila v nekatere bolj demokratične spremembe. Tako so na zadnjih volitvah za predsednika leta 2005 lahko nastopili tudi drugi kandidati in ne samo Mubarak. Mnogi so to videli kot znamenje demokratizacije Egipta, ki pa bo očitno trajala vsaj tako dolgo kot Mubarakova vladavina.

Boj za nasledstvo Po več kot četrstoletni vladavini si marsikdo na čelu egiptovske države težko predstavlja koga drugega kot Mubarka. A sedaj 80-letni predsednik že razmišlja o svojem nasledniku in si na vse pretege prizadeva, da bi to postal njegov sin Gamal. Slednji je svoj politični vzpon začel znotraj Mubarakove Nacionalne demokratske stranke in izvolitev v egiptovski parlament je bil le logični korak. A njegovo ambicioznost bi znali ustaviti številni korupcijski škandali, v katerih naj bi bila glavna akterja oba Mubarakova sinova Gamal in Alaa, ki naj bi si bila z vpletenostjo v privatizacijo številnih podjetij pridobila milijonske vsote. Vendar pa – verjetno na nikogaršnje presenečenje – državni preiskovalni komisiji ni nikoli uspelo dokazati njune povezanosti z nečednimi posli.

Bližnjevzhodni mirovnik Egiptovska politika, poosebljena v Hosniju Mubaraku, ima izredno

pomembno vlogo na Bližnjem Vzhodu, saj že od nekdaj predstavlja ključnega pogajalca na mirovnih pogajanjih med Izraelci in Palestinci. Mubarak je eden redkih svetovnih politikov, ki ga spoštujejo tako na izraelski kot tudi na palestinski strani. Njegova vloga je sicer malce izgubila pomen, odkar je oblast v Palestini prevzelo skrajno gi-

merilu. V 27 letih na predsedniškem položaju ni nikogar pustil ravnodušnega; ali ga podpirajo ali sovražijo. Mubarak je tako tudi eden redkih voditeljev v regiji, ki zaradi svoje politike proti skrajnežem uživa tako rekoč popolno podporo Združenih držav Amerike in Evropske unije. Zaradi boja proti terorizmu in njegove posredniške vloge na bližnje-

Egipt je gospodarsko zacvetel predvsem s turizmom.

V Egiptu so že 27 let izredne razmere, vlada pa jih je letos podaljšala še za dve leti.

Mubarakov sin Gamal velja za najverjetnejšega naslednika svojega očeta.

banje Hamas, ki v Mubaraku zaradi njegove politike do ekstremističnih skupin vidi plačanca Zahoda. Marsikdo iz zahodnih diplomatskih vrst tako na skrivaj pričakuje Mubarakovo sodelovanje tudi v drugih bližnjevzhodnih žariščih, še posebej pri reševanju iranskega jedrskega vprašanja.

Neopredeljeni Mubarakova politična kariera je nedvomno ena najbolj nenavadnih ne samo na območju, temveč v svetovnem

vzhodnih mirovnih pogajanjih mu je zato marsikdo pripravljen spregledati njegovo dostikrat avtoritarno politiko in tako lahko tudi v prihodnje pričakujemo nadaljevanje ere novodobnega egiptovskega faraona. Kljub spornim potezam je treba dodati, da Mubarak na domačem političnem prizorišču uživa precej visoko podporo med prebivalstvom; razlog za to je morda tudi v tem, da si na predsedniškem položaju preprosto ne znajo predstavljati nikogar drugega ... **D**

Poroke v vesolju

Japonsko podjetje je začelo sprejemati rezervacije za pare, ki si želijo izmenjati poročne zaobljube v vesolju, pri čemer bo moral par za obred v majhnem plovilu, ki bo poletelo 100 kilometrov daleč v nebo, odšteti 2,3 milijona ameriških dolarjev. Med uro dolgim letom bo par preživel nekaj minut v breztežnostnem prostoru, kjer si bosta izmenjala svoje zaobljube pred največ tremi svati. Večina obreda bo potekala pred vzletom, tako da si bo par lahko izmenjal zaobljube ob gledanju skozi okno. Sicer pa vesoljski turizem doživlja razcvet od leta 2001, ko je ameriški milijonar Dennis Tito ruski vesoljski agenciji plačal 20 milijonov dolarjev, da je tako postal prvi človek, ki si je kupil vozovnico za v vesolje.

Razkrita skrivnost Zdravnik Berend Stöl je s pomočjo tomografije razkril skrivnost zvoka slavne Stradivarijeve violine.

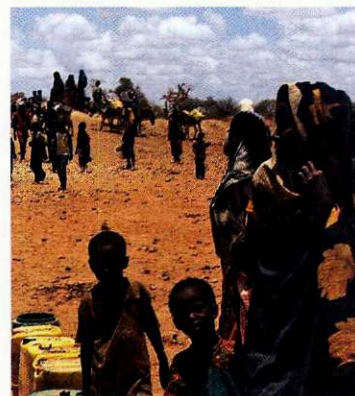
Preiskava več primerkov violin je namreč razkrila razlike v gostoti lesa. Slednja je bila v starih violinah sicer podobna kot v modernih, vendar so imele stare bolj enakomerno gostoto. Ker

gostota lesa vpliva na njegovo vibracijo in ton, bi lahko bila to razlaga za edinstven zvok Stradivarijevih instrumentov. Omenjeno spoznanje odpira nove možnosti za izdelavo instrumentov, da bi zveneli tako, kot so zveneli Stradivarijevi.

Spomenik marki Hrvaški umetnik Boris Šitum je pred svojim rojstnim krajem Cista Prova pri Imotskem v notranjosti Dalmacije postavil spomenik nemški marki. Ne gre za umetniško delo iz marmorja ali bronu, temveč za jumbo plakat, na katerem je predstavljena replika bankovca za 100 nemških mark s podobo nemškega teo-

loga Sebastiana Munstra iz leta 1960. Okolica Imotskega je znana po številnih ekonomskih in političnih izseljencih, za katere je bila nemška marka nekakšen statusni simbol in pomembnejša kot takratni jugoslovanski dinar. Postavitev spomenika nemški marki, »orleku« ali »stotki«, je poleg številnih prebivalcev Ciste Prova podprla tudi splitska umetnostna galerija. Prvi spomenik nemški marki so postavili v mestu Borken v nemški zvezni pokrajini Hessen ob 60. obletnici uvedbe te priljubljene valute. Gre za šestmetrski betonski spomenik, v katerega je vgrajena dvometrski replika prvega kovanca nemške marke.

Afriški rog Sklad Združenih narodov za otroke (Unicef) je pozval k nujni akciji reševanja življenj otrok na Afriškem rogu. Unicef je ob tem sporočil, da kombinacija suše, konfliktov, naraščajočih cen

TUJI TISK

The Times

SOS

Signal S.O.S. ima letos sto let in o njegovem pomenu lahko povedo veliko prav tisti, ki jim je ta del Morsejeve abecede rešil življenje. SOS, ki ga je leta 1908 mednarodna družba potrdila za mednarodni signal za ladje v

nevarnosti, je v 20. stoletju postal tudi simbol popkulture; bil je namreč naslov mnogih glasbenih uspešnic, zlasti uspešnice znane Abbe. V začetku 20. stoletja se glasu še ni dalo prenašati z radijskimi valovi, zato so morali za sporazumevanje uporabljati Morsejevo abecedo. SOS je v tem znakovnem sistemu zelo preprost: tri pike, tri črte, tri pike, veliko bolj kot pred njim uporabljeni signal CQD, ki so ga pogosto napačno interpretirali. Kljub vsemu novi signal ni mogel rešiti Titanika; mimoidoče ladje so sicer zaznale signale, ki jih je pošiljala potaplajoča se velikanka, a se zanje niso zmenile, ker so mislile, da gre za šalo.

The Independent

Starejši je

Arheološka izkopavanja so pokazala, da je Pariz dobrih 3000 let starejši, kot so domnevali. Ozemlje tega mesta je bilo naseljeno že okoli leta 7600 pred Kristusom, v mezolitiku, srednji kameni dobi. Na ozemlju, veli-

kem kot nogometno igrišče, so na jugozahodu Pariza ob bregu Sene našli na tisoče kremenčevih ostružkov puščic in fragmentov človeških kosti. Parcelo med pariško obvoznico in mestnim aerodromom za helikopterje so pred skoraj 10000 leti uporabljali kot delovišče za obdelavo in sortiranje kremena. Ko se bodo izkopavanja končala, bodo na tem kraju zgradili tovarno za predelavo odpadkov. Najstarejša do zdaj znana naselbina na ozemlju Pariza, vas na bregu Sene, katere prebivalci so se ukvarjali z ribolovom in lovom, izvira iz okoli leta 4500 pred Kr.

energentov, bolezni ter revščine otroke in njihove družine potiska na rob katastrofe. Za najbolj prizadeti državi veljata Etiopija in Somalija, vendar podobne znake kažejo tudi deli Eritreje, Džibutija, Kenije in Ugande.

Zavezujoča obljuba Italijanski premier Silvio Berlusconi je obljubil, da bo kriza z odpadki v Neaplju in okolici končana do konca julija. Tone odpadkov so se na ulicah začele kopičiti v de-

cembru, ko so jih smetarji zaradi polnih odlagališč nehali pobirati. Razmere so se nekoliko izboljšale z odprtjem nekaterih starih odlagališč in s pošiljanjem smeti v Nemčijo, a kupi smeti, ki sedaj gnijejo zaradi poletne vročine, še vedno pestijo območje Neaplja, posebej predmestje in okoliška mesta. V prizadevanjih, da bi našli dolgoročno rešitev, je italijanska vlada odredila graditev novih odlagališč in sežigalnic na območju, hkrati pa je v mesto poslala vojake, da bi na novo odprta od-

lagališča zavarovali pred protestniki. Na neapeljskih ulicah in v okolici mesta naj bi bilo še vedno okoli 20.000 ton odpadkov.

Strah pred invazijo Sredozemskemu morju grozi precej večja invazija meduz kot v preteklih letih. Težava zadeva predvsem Tirensko morje ob obali Toskane. Strokovnjaki za naraščajoče število meduz krivijo predvsem vročino in prevelik ribolov v morju. Zaradi tega tople vode ob obali privabljajo meduze, ki iščejo nizke koncentracije soli in hrano. V Sredozemskem morju upada tudi število njihovih naravnih sovražnikov – velikih rib in želv. Meduze negativno vplivajo na ribištvo, saj se prehranjujejo z

ribjimi jajčeci, kar pomeni, da bi povečanje njihovega števila lahko imelo katastrofalne posledice za življenje v morju.

Aretirani Britanska policija je v večmesečni akciji proti trgovini z

ljudmi in prostituciji aretirala 528 osumljencev. Britansko notranje ministrstvo je sporočilo, da so identificirali tudi 167 žrtev trgovine z ljudmi. Najmlajša žrtev je bila stara 14 let, večina pa jih je prišla iz Kitajske, jugovzhodne

Azije in vzhodne Evrope. Akcija se je začela oktobra, vključevala pa je 55 policijskih sil. V podobni akciji, ki so jo sprožili leta 2006, so identificirali 88 žrtev, obtožnico pa vložili proti 134 osumljencem.

Konec kadilskega raja

Kajenje v lokalih in restavracijah je odslej prepovedano v vseh 16 zveznih deželah v Nemčiji. Nemčija je tako kot ena zadnjih držav v Evropi izgubila status raja za kadilce. Zvezni deželi Severno Porenje-Vestfalija in Turingija sta z uvedbo prepovedi kajenja v javnih prostorih sledili drugim 14 nemškimi deželam, ki so tovrstni zakon sprejele že lani. Čeprav prepoved sedaj velja v celotni Nemčiji, pa je kazen za kadilce, ki bi prekršili zakon, v vsaki deželi drugačna. V nemški prestolnici kršilca lahko doleti kazen v višini do 1.000 evrov, medtem ko na Saškem lahko doseže tudi 5.000 evrov. Protikadilski zakon je v Nemčiji naletel na velik odpor javnosti, nemško združenje za boj proti raku pa med drugim navaja, da v Nemčiji vsako leto zaradi pasivnega kajenja umre okoli 3.300 ljudi.

VIR: STA

TUJI TISK

The Guardian

Imitacija eksplozije

Ljudje so si vedno prizadevali razumeti, kako je nastalo vesolje. Aristotel je menil, da nima ne začetka ne konca. Immanuel Kant se je spraševal, zakaj je pred začetkom vesolja obstajalo neskončno obdobje pričakovanja. Leta 1915

je Einsteinova splošna relativnostna teorija rešila uganko: prostor in čas nista bila fiksirana na podlagi tega, kar se je dogajalo, pač pa na podlagi dinamike delcev. Podobno kot ni točke, ki bi bila južneje od južnega pola, tudi ni časa zunaj vesolja. Toda ostal je problem: Einsteinova teorija, ki opisuje največje delce, se ne sklada s kvantno teorijo, ki opisuje najmanjše delce. Velik pospeševalnik Evropskega centra jedrskih raziskav v Ženevi, ki ga bodo zagnali po 20 letih priprav, je poskus, da bi ta problem rešili. V pospeševalniku bodo izvajali trke delcev, kar bo svojevrstna imitacija trenutkov, ki so morda sledili velikemu poku. Morda bo to začetek dobe velikih fizikalnih odkritij.

Mignews

Košček zgodovine

Izraelski muzej je zakonitim naslednikom lastnikov vrnil tri dragocene medaljone, stare okoli 1700 let. Te družinske relikvije so v času druge svetovne vojne ukradli nacisti. Medaljoni iz stekla in zlata so bili del kolekcije,

ki je pripadala zbirki dragocenosti družine poljskih plemičev iz Varšave. Pojavili so se na Dunaju, kjer jih je odkupil Izraelski muzej. Na dragocenih medaljonih so judovski simboli – svitki Tore. Po oceni sodelavcev muzeja so bili ukradeni iz judovskih grobnic v katakombah v Rimu. Po predvidevanjih izvirajo iz 3. ali 4. stoletja. Direktor muzeja James Schneider meni, da so ti predmeti za judovsko kulturo neprecenljive vrednosti. Po njegovih besedah gre za prve predmete, ki so jih našli zunaj izraelskih meja in imajo na sebi simbole, povezane z biblijskimi kraji starih Judov. Muzej bo dva medaljona odkupil, enega pa bo pustil lastnikom.

Chantal de Bourmont

Evropa ni vila s čarobno palčko

Ana Müllner, foto: Gregor Pohleven

Francoska veleposlanica v Sloveniji Chantal de Bourmont je diplomirala iz književnosti in magistrirala iz lingvistike. Po nekajletnem službovanju v šolstvu je vrsto let delala na različnih delovnih mestih v francoski vladi. Kasneje je delovala v Indoneziji in v Bruslju, kjer je med drugim delala za evropsko komisijo in stalno predstavništvo Francije v Evropski uniji. Pred novembrom 2006, ko je bila imenovana za veleposlanico v Sloveniji, je bila štiri leta veleposlanica v Estoniji. Leta 1999 je bila odlikovana z redom vitezinje legije časti, leta 2005 pa je dobila nacionalni red za zasluge.

Gospa veleposlanica, letos imate nedvomno polne roke dela; v teh dneh se iztekle slovensko predsedovanje Evropski uniji, ki ji bo do konca leta predsedovala Francija (pogovor je potekal 26. junija, op. a.). Ali ste zadovoljni z dosedanjim potekom dogodkov?

Za zdaj sem zelo zadovoljna, predvsem pa sem utrujena (smeh). Prva polovica leta je minila izredno dobro, organizacija različnih dogodkov in sprejem številnih delegacij sta na slovenski strani potekala brezhibno, slovensko predsedstvo pa je odgovorno poskrbelo za svoje naloge. Slovensko predsedstvo se je izkazalo na marsikaterem področju in hkrati tudi preseglo marsikatera pričakovanja. Zadovoljstvo je mogoče videti tako pri organizatorjih kot pri številnih Evropejcih, ki so v teh mesecih prihajali v Ljubljano.

Torej bi, splošno gledano, slovensko predsedovanje ocenili kot uspešno?

Nedvomno.

V zadnjih mesecih je bilo večkrat slišati, da Francija preveč vpliva na slovensko predsedovanje oziroma da je Francija zasenčila slovensko predsedovanje. Kako komentirate te kritike?

To so tipične kritike novinarjev (smeh)! V Bruslju imam veliko prijateljev iz novinarskih vrst in tam se o tem ni govorilo toliko kot v Sloveniji. Na takšne kritike smo v Franciji že kar preveč navajeni – ali se stori preveč ali pa se stori premalo, nikoli ni nič dovolj dobro. Poskušali smo ignorirati kriti-

ke in realizirati zadane cilje, prav tako kot je to storilo slovensko predsedstvo. Naše veleposlaništvo je tesno sodelovalo s slovenskim predsedstvom in ga predstavljajo drugemu svetu. Odločili smo se biti previdni glede dajanja informacij; tudi jaz sem se odločila, da pred 1. julijem samo zato ne bom dajala izjav glede prioritete francoskega predsedovanja, da ne bi podpirala lažnih govorov, ki jih resnično ne potrebujemo.

Kako ocenjujete sodelovanje med Parizom in Ljubljano? Ali sta zaporedni predsedovanji okrepili vezi med državama?

Absolutno. A to ni stvar enega leta, temveč sta državi tudi zaradi predsedovanj tesneje sodelovali že prej. Že vse od mojega prihoda v Slovenijo leta 2006 se trudim, da bi Slovenijo bolje predstavila Francozom in tudi drugim Evropejcem. Ti namreč dobro poznajo Britance, Špance, Italijane, ne poznajo pa Slovence. V Franciji se sicer zaradi lanskih volitev niso toliko ukvarjali s predsedovanjem EU. V zadnjem času se je sodelovanje med državama močno okrepilo; v Slovenijo se prišle številne francoske delegacije in tudi komunikacija med Parizom in Ljubljano je postala pogostejša in bolj neposredna. V prvi polovici leta je prišlo do številnih sprememb v medsebojnem komuniciranju. To se je močno izboljšalo in postalo neprimerljivo pogostejše. Ta praksa se bo nadaljevala tudi med francoskim predsedovanjem in po njem. To je torej dodaten plus v dvostranskih odnosih ter v medsebojnem poznavanju in razumevanju.

Ta čas je najbolj aktualno vprašanje znotraj EU zagotovo lizbonska pogodba. Zavrnitev pogodbe na Irskem je sprožila novo krizo, in medtem ko je devetnajst članic pogodbo že ratificiralo, bodo druge to storile pred iztekom leta. Tako bo Irska edina država, ki bo pogodbo zavrnila. Kakšno rešitev lahko najde EU?

Poglejte, mislim da je treba podrobno pogledati vse, kar se je dogajalo na zadnjem Svetu EU v Bruslju, katerega sklepi so jasni. Irski premier Brian Cowen je poudaril, da Irska sedaj potrebuje čas, da bodo lahko v

miru analizirali pretekle dogodke. Tako se je eni strani treba izogibati pritiska na Irsko, po drugi pa se EU ne sme ustaviti. To pomeni nadaljevanje ratifikacij in hkrati nadaljevanje pogovorov o številnih konkretnih predlogih, ki so že na mizi; o virih energije, cenah nafte, skupni varnostni politiki itd. O vseh vprašanih torej, ki se tičejo vseh držav članic. Ko bodo druge članice ratificirale lizbonsko pogodbo, se lahko vrnemo k Irski. Pri tem pa je pomembno, da se vsi strinjamo v tem, da je spreminjanje predlaganega besedila nedopustno. Pogodbo iz Nice že imamo, sedaj pa potrebujemo njeno nadgradnjo. A samo s pogodbo iz Nice bo nemogoče v EU sprejeti Hrvaško; čeprav pristopna pogajanja potekajo dobro, po sedanjih ureditvi EU z osemindvajsetimi članicami preprosto ne bo mogla delovati! Irci morajo najti ustrezno politično in pravno rešitev, ki bo dovolila pogodbo iz Nice pretvoriti v lizbonsko pogodbo. S tem ne bodo omogočene le prihodnje širitve, temveč predvsem normalno delovanje evropskih institucij. To še zdaleč ni prvi primer, ko se je EU znašla v krizi, vendar je do sedaj vedno našla izhod iz vsake krize in tako bo tudi tokrat.

V tem času je mogoče opaziti, da so se prebivalci EU razdelili v dve skupini; prva poziva k spoštovanju izida irskega referendum in trdi, da bi bila morebitna ponovitev referendum izrazito nedemokratična poteza. Na drugi strani pa so tisti, ki se jim zdi ideja, da bi en odstotek vplival na usodo preostalih devetindevetdesetih, nedemokratična.

Jaz stvari ne vidim tako črno-belo. Vsi se strinjamo, da ne moremo preprosto ignorirati volje irskih volivcev. Po drugi strani pa vseh sedemindvajset članic EU potrebuje lizbonsko pogodbo za normalno delovanje v prihodnosti. Od Ircev sedaj pričakujemo, da nam bodo postregli s konkretnimi analizami in razlagami, zakaj je večina volila tako, kot je. Treba pa je misliti tudi na 46 odstotkov ljudi, ki so na referendumu glasovali za. In čeprav nekateri želijo izid referendum prikazati kot »ne« za EU, je treba vedeti, da

► je več kot osemdeset odstotkov Ircev naklonjenih EU. Njihov »ne« na referendumu je posledica različnih strahov, kot je npr. strah pred izgubo nevtralnosti itd. In ko bodo Irci vse to podrobno preučili, bo naša naloga najti rešitve za te njihove strahove, vse to pa je še vedno mogoče storiti ob spoštovanju izidov preteklega referendumu.

V večini drugih držav so se, splošnim zahtevam navkljub, odločili za sprejemanje lizbonske pogodbe v nacionalnih parlamentih. Ali bi v primeru referendumov pogodba »padla« tudi v drugih državah? Glede na javnomnenjske raziskave tudi Francozi večinsko nasprotujejo lizbonski pogodbi.

To je del splošnega vprašanja o delovanju demokracije. Tu se postavlja vprašanje,

To še zdaleč ni prvi primer, ko se je EU znašla v krizi, ampak do sedaj je našla izhod iz vsake krize in tako bo tudi tokrat.

o čem naj ljudje odločajo na referendumih, kakšna naj bodo vprašanja in katere zakone naj sprejemajo nacionalni parlamenti. Spominjam se nekega slovenskega politika, ki je dejal, da je odločanje o pogodbah, kot je lizbonska, na referendumu nedemokratično. Lizbonska pogodba je izredno obsežen in zahteven dokument, ki obsega vse od delovanja evropskega parlamenta do davčne politike, in spraševati volivce o tem, ali se z vsebino pogodbe strinjajo, je vsekakor neprimerno. Kaj sploh je primerno vprašanje za referendum? Ali se strinjate z vstopom v EU in v območje evra, to je vprašanje za na referendum! A če začnemo resneje razpra-

vljati o tem, kakšno vprašanje je primerno za referendum, ugotovimo, da gre za skorajda filozofsko vprašanje.

Večina voditeljev držav EU vključno s francoskim predsednikom Nicholasom Sarkozyjem zagovarja stališče, da ne bo prišlo do novih širitev EU brez sprejete in veljavne lizbonske pogodbe. Ali bo irski »ne« močno vplival na prihajajoče širitve?

Glede tega imamo vsi isto stališče in se strinjamo, da mora območje Zahodnega Balkana najprej izpolniti vse potrebne pogoje in potem začeti integracijo v EU. V naslednjih šestih mesecih nameravamo pospešiti pogajanja s Hrvaško in zapreti čim več odprtih vprašanj. A brez lizbonske pogodbe naletimo na problem, saj sedanja ustavna ureditev sedemindvajseterice

ne more delovati v primeru osemindvajsetih članic. Pri tem pa moramo upoštevati tudi javno mnenje, ki je že pred sprejetjem pogodbe iz Nice opozarjalo na nujnost reformiranja evropskih institucij. Pogodba iz Nice je z nadomestitvijo pogodbe iz Rima definirala delovanje razširjene EU, a sedanja ureditev ne ureja delovanja EU v primeru 28, 29 ali 30 članic. To seveda ne pomeni, da moramo ustaviti pogajanja s kandidatki, med katerimi je na prvem mestu Hrvaška, ampak moramo s pogajanjem nadaljevati in vzporedno rešiti problem lizbonske pogodbe. Rešitve za sedanji politični in pravni problem moramo najti pravočasno, vsekakor pa pred volitvami v evropski parlament prihodnje leto. Nesmiselno bi bilo, da bi morale kandidatke za članstvo plačati ceno za irski »ne«.

Turški zunanji minister Ali Babacan je prejšnji teden francosko predsedstvo pozval, naj bo pošteno in naj v času predsedovanja ne blokira turških prizadevanj za približevanje EU. Ali francosko predsedstvo lahko preseka turško pot k Bruslju?

Francija ni bila vedno nasprotnica turškega vstopa v EU, nasprotno, v času prejšnjega predsednika Chiraca je bila celo ena njenih največjih podpornic. Res pa je, da je sedanji predsednik Sarkozy vedno veljal za nasprotnika turškega članstva v EU. Vsako predsedstvo EU mora delovati korektno in nevtravno in tako bo v prihodnjih šestih mesecih delovala tudi Francija. Pristopna pogajanja se bodo v tem času nadaljevala, dogovorjeno pa je tudi že odprtje dveh novih poglavij v pogajanjih. Francija bo igro predsedovanja igrala pošteno in po pravilih.

V zadnjem času se precej govori o evroskeptizmu znotraj držav Zahodne Evrope. Kot ste že omenili, večina prebivalcev zahodnoevropskih držav ne zaupa več evropskim institucijam in se preprosto počuti, kot da EU ne dela več zanje. Se bo ta fenomen v prihodnje le še bolj razširil?

To je nedvomno eno temeljnih vprašanj ta hip. Pripadam generaciji, rojeni tik po drugi svetovni vojni, ki je veliko poslušala ne samo o drugi, temveč tudi o prvi svetovni vojni. Bili smo priče rojstvu EU in zbliževanju Evrope, ki v luči preteklih vojn in nasilja na evropskih tleh predstavlja svojevrsten fenomen. A za mojo hčerko so vojne stvar preteklih stoletij in mir nekaj popolnoma samoumevnega. Zavedati se moramo, da EU ni niti federacija niti konfederacija, temveč zveza držav, ki temelji na demokraciji. A za boljše razumevanje njene smisla je treba razumeti njeno delovanje in sistem, po katerem deluje. Pri tem veliko vlogo igrajo tudi mediji, ki se v veliko državah požvižgajo na evropske teme in jih ne predstavljajo širši javnosti. In zato tudi veliko ljudi misli, da je Bruselj sedež zdolgočassenih birokratov, ki sprejemajo nepomembne zakone. To pa ni res! Pri tem se odpira tudi vprašanje, kaj je glavni namen EU. Že večkrat se je izkazalo, da se nekaterih stvari ne da urejati na ravni posameznih držav. Odličen primer je evro, ki se je izkazal za edino primerno rešitev pri kljubovanju gospodarskim turbulencam.

Če govorimo o zunanjepolitičnih temah, se ne moremo izogniti Kosovu, ki je v prvih mesecih leta predstavljal glavno skrb tako slovenskega predsedstva kot celotne EU. Situacija na Balkanu se je sedaj stabilizirala, tudi z oblikovanjem nove vlade v Srbiji. Ali je EU ob dogodkih na Kosovu pravilno ukrepala?

Po moji oceni so se dogodki na Kosovu odvijali veliko bolje, kot smo upali, da se bodo. Resda je bilo nekaj nasilja, a v resnici smo se bali, da ga bo veliko več. In čeprav članice EU niso imele vse enotnega stališča do kosovskega vprašanja, je EU kot celota več kot primerno ukrepala. Tudi vojaška misija Eulex je delovanje na Kosovu začela pravočasno in sedaj skupaj z misijo ZN uspešno zagotavlja stabilnost Kosova. Seveda še zdaleč ne trdim, da je situacija na Kosovu rožnata; res pa je, da se je pri reševanju tega vprašanja bolj kot kjer koli druge pokazala moč EU. EU se je postavila na realna tla in ni sprejemala prenapljenih odločitev, ki bi umirile strasti za nekaj trenutkov in na koncu prinesle več škode kot koristi. EU je pod slovenskim vodstvom najprej ohladila strasti in umirila situacijo. In to je pravi »soft-power« unije – da se odločitve sprejemajo postopoma in umirjeno, predvsem pa z mislijo na blaginjo prebivalcev regije.

Pred slabima dvema tednoma je Bruselj naznanil poostreitev sankcij proti Iranu, če slednji ne bo nehal razvijati svojega spornega jedrskega programa. Glede na to, da drugim državam in institucijam z dosedanjimi sankcijami ni uspelo prepričati Teherana, ali lahko to storijo sankcije EU?

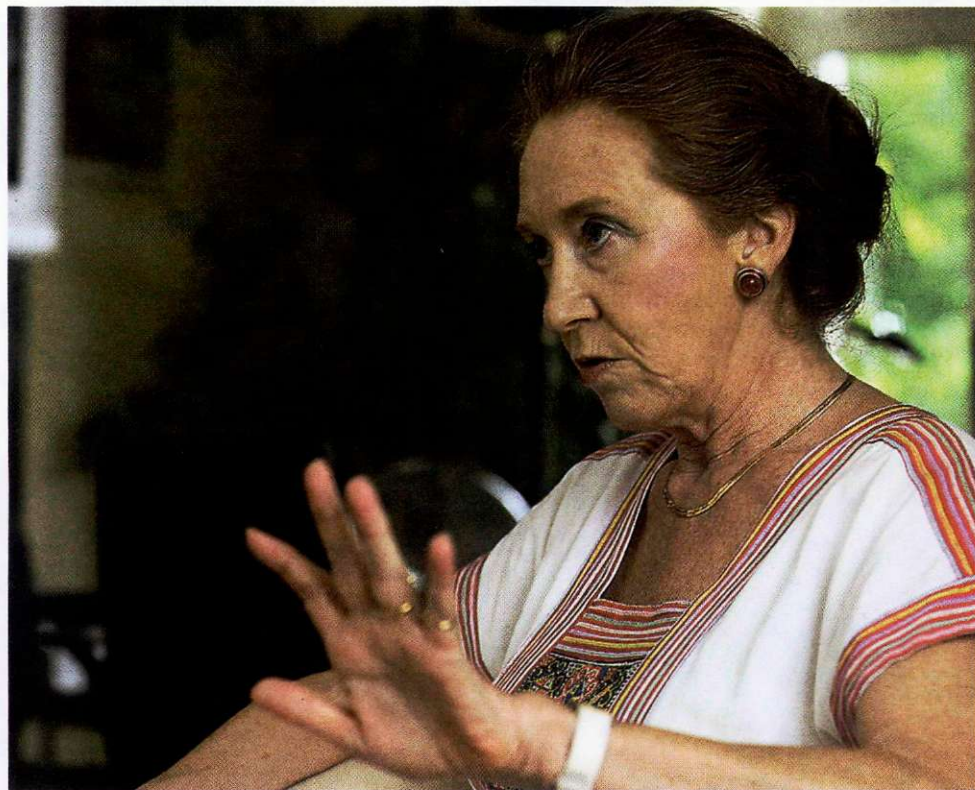
Iranski jedrski program je vsekakor eno bolj žgočih vprašanj ta hip. Teheranu drugega sveta še ni uspelo prepričati, da jedrskega

Letošnje leto je bilo bolj kot z drugimi dogodki zaznamovano s številnimi gospodarskimi nestabilnostmi. Kriza v ZDA je pustila svoj pečat, poleg tega pa ves svet čuti posledice povišanja cen hrane in nafte. Ali je evropska politika dovolj učinkovita pri spopadanju s temi izzivi?

To je bila ena glavnih tem minulega Sveta EU v Bruslju. Tudi to je eno izmed področij, ki jih ne more rešiti posamezna država člani-

vojakov na območja, kot so npr. palestinska ozemlja. Ali je ta ideja uresničljiva in ali bi res pomagala pri stabilizaciji nemirnih območij?

Pred odgovorom na to vprašanje se splača za trenutek pogledati statistiko, po kateri vseh 27 članic EU za obrambo nameni toliko, kot znaša 40 odstotkov obrambnega proračuna ZDA. To ni veliko in predvsem ni dovolj. Seveda ZDA na tem področju storijo še največ, a tudi znotraj EU so nekatere članice aktivnejše kot druge. Velika Britanija in Francija se trudita storiti kar največ, Francija med drugim prispeva največ vojaških enot v različnih operacijah po svetu. Vsaka od članic zveze NATO se je zavezala k temu, da za obrambo nameni vsaj dva odstotka letnega proračuna. Francosko predsedstvo je skupno obrambo postavilo na vrh seznama priorit. Poskušali bomo povečati učinkovitost evropskega obrambnega sistema; po eni strani bo veliko pozornosti namenjene novim strategijam skupne varnostne politike, ki mora biti posodobljena in na ta način prilagojena aktualnim razmeram ter tudi učinkovitejša. Na drugi strani bi radi povečali obrambne sposobnosti, tudi s povečanjem števila skupnih vojaških enot. To ne pomeni, da stopamo v vojno s preostalim svetom, temveč da samo skrbimo za našo skupno varnost s pomočjo boljše organiziranosti. EU bi morala biti aktivnejša tako na bližnjih ozemljih, kot je na primer Zahodni Balkan, na sosednjih območjih, kot je npr. Bližnji Vzhod, in tudi na bolj oddaljenih območjih, ki pa še vedno potrebujejo našo pomoč, npr. Afganistan. Vsekakor je najpomembnejše, da smo sposobni delovati tako v okviru zveze NATO kot v okviru EU, kar konec koncev povečuje učinkovitost.

programa ni in ga ne bo uporabil v vojaške namene. EU Iranu sicer ne odreka pravice do uporabe jedrske energije v civilne namene, a pri tem mora tako kot vse druge države na svetu spoštovati mednarodno pravo in enkrat za zmerom dokazati, da se v ozadju ne skrivajo vojaški motivi. Francija z zunanjim ministrom Kouchnerjem na čelu si že več kot leto dni prizadeva pripraviti iranske oblasti k sodelovanju s številnimi predlogi, ki Iranu ponujajo pomoč in podporo na številnih ravneh. Hkrati pa se vsi zavedamo, da nam v primeru, če iranska oblast ni pripravljena sodelovati, ne preostane drugega kot uporaba sankcij. Iran tako lahko izbira med izredno pozitivnimi predlogi na eni strani in mednarodnimi sankcijami na drugi. Seveda ne moremo reči, da je to pravi način za doseg želenih rezultatov, kajti do sedaj še nobena od obeh opcij ni prepričala oblasti v Teheranu. Čeprav nekateri na skrivaj načrtujejo napad na Iran, si tega nihče ne želi in verjamem, da do tega ne bo prišlo. Tako lahko le nadaljujemo začrtano pot v upanju, da bo Iran čim prej prisluhnil glasu razuma.

ca, temveč je potrebno sodelovanje. Reševanje te aktualne problematike namreč obsega več področij, od energetike do pridelovanja hrane. V Bruslju je bilo predstavljenih ogromno idej, od preprostih do vizionarskih, in sedaj se moramo le še odločiti, katere izmed njih bomo uporabili. Vložiti bomo morali

Še vprašanje za konec: ali ste optimistka glede prihodnosti EU?

Sem velika optimistka, predvsem iz enega razloga: EU nima alternative. Drugačna pot ne obstaja! Kot Francozinja mislim, da so

Spraševati volivce o tem, ali se strinjajo z besedilom lizbonske pogodbe, je vsekakor neprimerno.

veliko časa in truda za to, da bomo dosegli skupni napredek. Veste, sklepanje kompromisov med sedemindvajsetimi državami je vse prej kot preprosto, še posebej pri tako kompleksnih in pomembnih vprašanjih. EU ni vila s čarobno palčko, ki bi v eni potezi rešila vse težave.

Eno od področij sodelovanja med članicami EU je tudi sodelovanje na vojaškem področju. Vojaki EU že uspešno delujejo na Kosovu ter v Čadu in dostikrat je mogoče slišati pozive k temu, naj EU pošlje še več

prihodnost, napredek in stabilnost Francije odvisni od napredka EU. Če bi obstajala alternativa za EU ali pa več EU, bi bila verjetno velika pesimistka. A ker le-ta ne obstaja in ker je EU skupek sposobnih in inteligentnih ljudi in držav, je sposobna preseči tudi marsikatero oviro. Na svetu ne obstaja niti ena država, kjer ne bi imeli težav, in tako je tudi znotraj EU. Mislim, da je EU edina prava možnost za stabilnost in napredek evropskih narodov in da bo tako ostalo tudi v prihodnje. Francozi se bomo za to med predsedovanjem še dodatno potrudili. ■

Slovenci in prva svetovna vojna

V. M., fotografije so last Muzeja novejše zgodovine Slovenije

Letos mineva devetdeset let, ko so na bojiščih utihnili topovi in se je končala prva svetovna vojna. V Muzeju novejše zgodovine v Ljubljani je ob tej obletnici na ogled nova občasna razstava *Slovenci in prva svetovna vojna 1914–1918*.

Ko je Ivan Matičič, slovenski vojak, ki je leta 1922 izdal svoje spomine, opisal svoje srečanje z vojno, je uporabil besede: »Prej smo vedno mislili, da pojde vse tako v redu ... a zdaj je padalo vse navzkriž, zvijalo se v krvi, ječalo, skrivalo se, bežalo ... gališke poljane so zakr-vavele ... take vojne si nismo predstavljali ...« Take vojne si ni predstavljal nihče. Bila je presenečenje za celotno generacijo, ki je verjela

v prihodnost, znanost, napredek. S prvo svetovno vojno so množice vojakov strmoglavile v blato strelskih jarkov. S splošno mobilizacijo je tako posegla v življenja generacije mobiliziranih bolj ali manj mladih vojakov in korenito spremenila življenje vsem. Vstopili smo v dvajseto stoletje ...

Vpliv prve svetovne vojne

»Velika vojna«, kot prvo svetov-

no vojno označuje evropsko zgodovino, je pomenila nadaljevanje procesov, začeti v dobi industrializacije, in hkrati prelom med 19. stoletjem in sodobnostjo, »modernimi časi«. Značilna je misel vojnega veterana, kasnejšega esejista, ki je izkusil življenje v strelskih rovih in je o vojni razmišljal kot o veliki »totalni mobilizaciji«, ki je v vojno vpregla vse človeške in materialne

zmogljivosti in usodno vplivala na dvajseto stoletje.

Prva svetovna vojna je spremenila politični zemljevid Evrope, saj je povzročila razpad tradicionalnih cesarstev. Za Slovence sta bila posebej pomembna in usodna razpad avstro-ogrske monarhije in nastanek novih držav, med njimi Države Slovencev, Hrvatov in Srbov. S prvo svetovno vojno začnemo govoriti o globalni svetovni

Nemški pratež v Idrskem po uspešnem preboju fronte oktobra 1917, v ozadju cerkev sv. Antona nad Kobari-dom

**Znak 2.
gorskega
strelskega
polka**

zgodovini v
današnjem
pomenu be-
sede. Generacije

mobiliziranih vojakov so v strel-
skih rovih oblikovale svoj pogled
na svet. Pridobljeni modeli mi-
šljenja so močno vplivali na po-
vojno obdobje. Politično življe-
nje v Evropi so usodno določili
avtoritarni družbeni sistemi, ki
so želeli v vojni pridobljene vo-
jaške vzorce skupnosti uveljaviti
v civilnem življenju. Vojna je
tako vtisnila neizbrisen pečat in
zelo vplivala na nadaljnji evrop-
ski razvoj. Prva svetovna vojna
je bila po daljšem obdobju miru

prvi obsežnejši vojaški spopad,
ki je potekal tudi na slovenskem
ozemlju in povzročil velikansko
človeško in gmotno škodo.

Dolgo zanemarjene zgodbe

V Muzeju novejšje zgodovine
Slovenije so skupaj z Vojaškim
muzejem Slovenske vojske ter
Kobariškim in Goriškim muze-
jem pripravili razstavo z naslo-
vom *Slovenci in prva svetovna
vojna 1914–1918*. »Na razstavi
ob 90. obletnici konca vojne smo
želeli opozoriti na dolgo poza-
bljene in zanemarjene zgodbe
udeležencev vojne in vsakdanje
življenje v času vojne v vsej več-
plastnosti, ki je prevečkrat ostala
neizrečena, nenapisana, nezabe-

*Franc Korent, nadporočnik
4. bataljona 17. pehotnega polka,
v Galiciji, 18. oktobra 1914*

Spomin. Osrednja pozornost je
namenjena slovenskim polkom
v avstro-ogrski armadi in boji-
ščem, na katerih so se bojevali.

kosti dobe, ko so pod okriljem
habsburške monarhije živeli
Slovenci in je bilo nekoč videti
večna in nedotakljiva. Vojna jo
je spremenila v pozabo, kasneje
celo v nostalgijo. V nadaljevanju
razstave so zbrani predmeti in
zgodovinska pripoved, ki priča-
jo o krutosti vojne in lahkotni
minljivosti človeškega življenja.
V ospredje muzejske zgodbe so
postavili človeka, njegovo uso-
do, krhkost in življenjsko moč.
Na razstavi precejšno pozornost
poleg slovenskih polkov in front,
na katerih so se bojevali in krva-
veli, namenjajo tudi prehrani,
gospodarstvu, vsakdanjemu ži-
vljenju, veri in umetnosti.

V zadnjem delu razstave se
padli vojak v svojih zapiskih
vpraša, ali bo preživeta groza
njegovim naslednikom izboljša-
la prihodnost, in na vprašanje
odgovori pesimistično, da sam
tega ne verjame.

Ni bila zadnja velika vojna

Z razstavo v Muzeju za novejšjo zgo-
dovino želijo opozoriti na posa-
mezne življenjske usode, drobce
umetnosti in bogato kulturnozgo-
dovinsko dediščino »velike vojne«,
ki se je ohranila na Slovenskem.
Želja mnogih, da bi bila vojna v ob-
dobju 1914–1918 zadnja, se ni iz-
polnila. Z razstavo o prvi svetovni
vojni, kot je zapisal njen avtor mag.
Marko Štepec, »želimo prispevati
k širjenju kulture miru in strpnos-
ti. K temu nas zavezujejo ohran-
jena predmetna in nepredmetna
dediščina ter mnoga pokopališča.
Naj orožje za vekomaj molči«.

Razstava bo do 20. oktobra
odprta v prostorih za občasne
razstave v Muzeju novejšje zgo-
dovine Slovenije. Od konca oktobra
dalje pa bo del razstave gostoval v
Kobariškem muzeju, del pa bodo
vključili v stalno zbirko Muzeja
novejšje zgodovine Slovenije.

Ob razstavi je izšla zloženska,
knjiga o vojnih fotografijah iz mu-
zejske zbirke in pozneje tudi film
ter katalog razstavljenih predme-
tov, besedil in fotografij. **D**

Avstro-ogrski topničarji na položajih na Krasu

ležena in prepuščena pozabi,« je
na odprtju dejal njen avtor mag.
Marko Štepec.

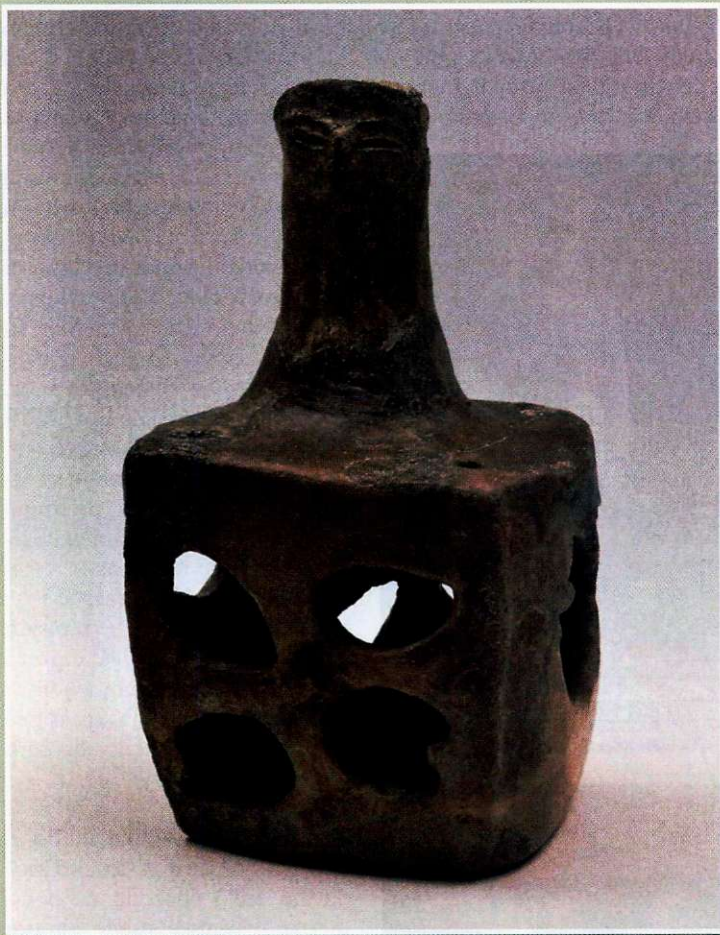
Za razstavo so zbrali mno-
go fotografskega in muzejskega
gradiva iz treh muzejev ter od
posameznih zbiralcev in lastni-
kov, ki so jim ga naklonjeno od-
stopili in posodili.

Vojaki, fronta, zaledje Razsta-
vljeni izbor muzejskih predmetov
in fotografij pripoveduje o življe-
nju v zaledju in o strelskih jarkih,
ki so v obdobju med letoma 1914
in 1918 ločevali evropske države.
Razstava je razdeljena na štiri
vsebinska poglavja: *Slovenski
polki in vojaki, Fronta, Zaledje in*

Mnogim med njimi za časa ži-
vljenja nihče ni prisluhnil, ko so
poskušali pripovedovati o svojih
vojnih izkušnjah. Posebno po-
zornost je na razstavi namenjena
vojni v Posočju, kjer so krvaveli
vojaki različnih narodov in na
katere nas danes spominja mno-
žica pokopališč in ostankov kul-
turne dediščine.

Muzeološko se pripoved zač-
ne z gradivom, ki priča o krh-

Radio Krka
106.6 MHz

Velika Mati, Tumba Madžari v skopski kotlini

Velika Mati, Cerje, vas Govrlevo

Prvi stalni naseljenci Evrope

V. M.

V Narodnem muzeju Slovenije v Ljubljani je na ogled gostujoča razstava *Neolitska umetnost v Republiki Makedoniji*. Neolitska kultura se je v Evropo širila z Bližnjega vzhoda. Makedonska je tisočletje in pol starejša od Slovenske.

Gostujoča razstava Muzeja Makedonije iz Skopja celovito predstavlja najpomembnejše figuralne spomenike neolitika, te zgodnje evropske umetnosti, na ogled pa so tudi po obliki in okrasju najlepše keramične posode tistega časa.

Izdelki iz zemlje V neolitski kulturi in umetnosti na ozemlju Republike Makedonije prevladuje kult Velike Matere, ki spaja dve makedonski skupini in loči neolitik Makedonije od sosednjih območij.

Neolitska umetnost iz današnje Makedonije predstavlja največji kulturni in družbenoe-

konomske fenomen v mlajši kamenu dobi na srednjem Balkanu. Oblikovala se je in obstajala na kultiviranem ozemlju, ki je omogočalo neolitskemu človeku, da ga z lahkoto zavzame. Narava in okolje so ga izpolnjevale – plitva jezera, močvirja, nizki hribi, obrasli z gozdovi, sončni vzhodi in zahodi so krasili krajino, v kateri je teklo življenje z vsemi zgodami in neizgovestostmi.

Neolitski človek je imel rad makedonsko zemljo in je dolgo živel na njej, od rojstva je bil povezan z njo z močno popkovino, nikoli je ni zapustil, na njej je ostal skozi arheologijo do današnjega dne, z nadgrajevanjem svojih življenj-

skih izkušenj. Zapustil je številne sledove in informacije, ki pa so za nas pogosto nerazumljive in nejasne. S področja umetnosti so ostale lončene posode, ki imajo še danes moderne oblike in slikovite okrase. V njih so začetki neke vrste sporočil z različnimi črtami in znaki, razvrščenimi v določenem ritmu in z nejasno simboliko in nerazumljivo harmonijo. Proučevanje te etape človekovega razvoja ter začetka in razvoja stalne poselitve je temelj civilizacije. Težko bi ugotavljali vzroke za zamiranje življenja v naselbinah poznega neolitika. Zgodovinsko gledano neolitska civilizacija ni mogla

preživeti svojega ekstenzivnega načina gospodarjenja. Odkritje kovin in prevlada živinoreje kot temeljne gospodarske baze sta narekovala tudi kulturne spremembe. Sistematično in korenito sta spremenila vse družbenoekonomske odnose. Mirno življenje v naselbinah izgine, prihajajo nove populacije z drugim znanjem in izkušnjami. Konec ni prišel natančno, ampak gre za dolgotrjen proces. Morda je zamiranje neolitske poljedelske civilizacije trajalo ves pozni neolitik.

Znanstveni izziv in uganka Neolitska umetnost, ki je nastajala v Veluško-Porodinski in

Ženski kipec, Tumba Madžari

Anzabegovo-Vršniški kulturni skupini v obdobju zgodnjega neolitika, predstavlja najvišjo univerzalno kulturno manifestacijo na ozemlju današnje Makedonije. Njen specifični kulturni profil v kiparstvu, žrtvenikih in kultu Velike Matere, v poslikani lončenini, floralnem stilu, oljčni vejici kot vencu plodnosti še vedno predstavlja znanstveni iziv in uganko.

V neolitskih naseljih se prvič množično pojavljajo raznoliki keramični in kamniti figuralni kipci, ki nam odpirajo pogled v nenavaden duhovni in religiozni svet prvih stalno naseljenih Evropejcev. V času med koncem 7. in začetkom 5. tisočletja pr. Kr. med pomembnimi balkanskimi neolitskimi kulturnimi skupinami zaradi svoje osrednje lege posebej

izstopajo tiste iz Makedonije. Razstava *Neolitska umetnost v Republiki Makedoniji* predstavlja samo majhen del predmetov, ki se nahajajo v muzejih. Neolitik je še vedno malo raziskano obdobje prazgodovinske preteklosti. Rezultati, s katerimi danes razpolaga arheološka znanost, kažejo na njegov veliki pomen. Predmeti so izbrani tako, da se javnosti predstavi celovitejša sli-

ka o začetkih civilizacije v današnji Makedoniji. Zadnja razstava *Prazgodovina Makedonije* je bila v Narodnem muzeju v Ljubljani leta 1979. Razstavo posvečajo prof. Josipu Korošcu, prvemu raziskovalcu pomembnega najdišča Anzabegovo v vzhodni Makedoniji.

Neolitizacija Makedonije Neolitsko kulturo v Makedoniji sestavljata Veluško-Porodinska in Anzabegovo-Vršniška kulturna skupina, v širšem smislu pa spada v Balkansko-anatolski kulturni kompleks. Nastala je na široki kulturni podlagi iz procesa primarne neolitizacije z dominantno navzočnostjo monokromne polirane in slikane keramike. Ta proces je trajal od leta 6400 do 6100 pr. Kr. Dosedanje raziskave neolitika v Makedoniji niso odkrile obstoja predkeramičnih arheoloških sledov. Te skupine so posledice migracije z juga oz. iz Tesalije. Smer gibanja nosilcev je bila preko Egejske Makedonije do Pelagonije. Tu se za najstarejši štejeta Golema Trnska Tumba in Pešternica.

Neolitik je na ozemlju današnje Makedonije obstajal in se razvijal dlje kot dva tisoč let, od druge polovice 7. do druge polovice 5. tisočletja pr. Kr. Zastopan je v vseh treh fazah: starejši, srednji in pozni neolitik. V arheološki znanosti sta v splošnem definirani dve kulturni skupini, ki sta obstajali v Makedoniji: v Pelagoniji Veluško-Porodinska, v severni Makedoniji pa Anzabegovo-Vršniška.

Kult Velike Matere

Najpomembnejši pojav v neolitiku Makedonije so žrtveniki tipa Velika Mati. Najstarejša oblika prvotne ideje o Veliki Materi je žrtvenik iz Tumbe Stenče, ki ga predstavlja štirioglat postament – hiša z dvema štrikotnima odprtina in dvema odprtina v obliki črke M. Žrtvenik govori o starih koreninah čaščenja kulta Velike Matere, ki izvira v starem in se nadaljuje v celotnem srednjem neolitiku, pa tudi o povezanosti med Anzabegovo-Vršniško in Veluško-Porodinsko kulturno

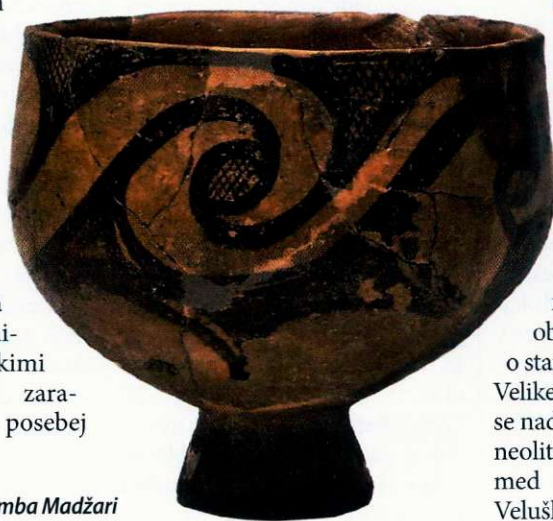
skupino. Prvi v celoti ohranjeni žrtvenik so odkrili v Tumbi Madžari leta 1981. Primerek je s svojimi impresivnimi dimenzijami (višina 39 cm), s klasično umirjeno pozo, ko obenem raste iz hiše ter bedi nad njenim mirom in ognjiščem, ekskluzivna terakotna predstavitev. Primerek iz Cerja pri vasi Govrlevo prikazuje pozno nosečnost. Zelo lep je primerek iz Tumbe Madžari, ki ima umetniško oblikovane lase z dvojno kito, speto s sponko.

Kulturna plastika Zelo zanimiva kategorija v neolitski umetnosti je antropomorfna in zoomorfna kulturna plastika. Pri prvi je najpogostejše prikazana ženska. V Tumbi Madžari je bil najden primerek iz belega kamna, s poudarjeno zamaščenostjo, drobnimi prsmi, tankim vratom, uvitimi rokami in brez glave. Iz istega najdišča izhaja tudi majhna glava s poudarjenim nosom, pri kateri je naravna oblika kamna maksimalno izkoriščena.

Zoomorfna plastika je raznovrstna in skrivnostna. Blaginja neolitskega človeka, za katerega je bila preskrba s hrano zelo pomembna, je bila seveda odvisna od poljedelstva in živinoreje. Zato je neolitski človek spoštoval nekatere živali, v dolgih tisočletjih paleolitika in neolitika pa so se porajali njihovi kult. Najpogostejša kulturna žival je bil bik. En primerek iz Tumbe Madžari ima človeško podobo in spominja na antične kentavre.

Tretja kategorija kulturnih predmetov so žrtveniki, ki so pogosti na vseh arheoloških najdiščih. Osnovna oblika žrtvenika je mizica s posodo in podstavkom, na katerem stoji. Poseben tip žrtvenikov ima obliko štirioglate hišne osnove, globljo posodo in plastično poudarjeno ognjišče. Značilni so za celotno obdobje neolitika.

Razstavo spremlja tudi bogat katalog, v katerem dr. Peter Kos iz Narodnega muzeja uvodoma oriše slovenski neolitik in zapiše, da je skoraj tisočletje in pol mlajši od makedonskega. O neolitski umetnosti v Makedoniji piše Dragiša Zdravkovski. V drugem delu kataloga so v sliki in besedi predstavljeni razstavljeni predmeti. ■

Kelih, Tumba Madžari

Povod za svetovno vojno

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Eno najbolj znanih imen habsburške vladarske hiše je bil nedvomno nadvojvoda in avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand. Atentat nanj in na njegovo soprogo je bil namreč povod za prvo svetovno vojno.

Nadvojvoda Franc Ferdinand, prestolonaslednik Avstro-Ogrske

Streli v Sarajevu na Vidov dan, 28. junija 1914, zaradi katerih je umrl avstro-ogrski prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand, so bili povod za prvo svetovno vojno. Povod in ne vzrok, pravi vzroki za vojno so bili drugje. Nakopičene napetosti med velikimi in tudi malimi evropskimi silami so bile tako velike, da je bila potrebna le

še iskrica, ki je razvnela svetovni požar, v katerem je umrlo milijone ljudi in bilo uničenih nešteto dobrin. Najverjetneje bi tudi kakšen drug spektakularni umor v tistem času zanetil svetovni spopad, a atentat na Franca Ferdinanda je bil še posebej prikladen. Sprožil je vojno napetost med Avstro-Ogrsko in Srbijo. Rusija že zaradi svojih interesov ni mo-

gla pustiti na cedilu Srbije, Nemčija pa potem ne Avstro-Ogrske, Francija ne Rusije in v tednu dni je prišlo do vsesplošne vojne, ki je uničila milijone življenj, blaga in štiri cesarstva, nemškega, ruskega, turškega in avstro-ogrškega.

Franc Ferdinand Avstrijski se je rodil 18. decembra 1863 v Gradcu v Avstriji. Njegov oče je bil nadvojvoda Karl Ludvik Avstrijski, mlajši brat avstrijskega cesarja Franca Jožefa. Mati Franca Ferdinanda je bila Marija Anunziata, princesa Kraljestva obeh Sicilij. V otroških letih je bil Franc Ferdinand precej šibkega zdravja in tudi postave, bil je precej vase zaprt deček, s katerim se niti starši niso kaj preveč ukvarjali. Njegovo šolanje je bilo tako kot šolanje mlajših bratov prepuščeno zasebnim vzgojiteljem.

sorodnikov je bil tudi navdušen lovec. Njegov stric Franc Jožef je na primer sam v svojem življenju uplenil okoli osemindvajset tisoč kosov divjadi, kar je navedel v svojih dnevnikih. Franc Ferdinand ni bil dosti slabši. Natančnih zapisov sicer ni, a računajo, da je v svojem življenju med drugim uplenil okoli pet tisoč jelenov!

Potovanje okoli sveta Življenje Franca Ferdinanda se je spremenilo, ko je leta 1889 njegov bratranec, prestolonaslednik Rudolf Habsburški napravil samomor. Naslednik prestola je postal Francev oče, a se je že čez nekaj dni odrekel pravici v korist sina in tako je novi prestolonaslednik postal Franc Ferdinand. Franc Ferdinand je od leta 1878 služil tudi v cesarsko-kraljevi vojski,

Franc Ferdinand je bil navdušen lovec in je v svojem življenju uplenil približno pet tisoč jelenov.

Leta 1875 je umrl njegov sorodnik Franc, vojvoda Modene, in določil Franca Ferdinanda za svojega dediča, a pod dvema pogojema. Svojemu priimku mora dedič dodati priimek Este, da ime stare vojvodske družine ne bi izumrlo, in tekoče se mora v letu dni naučiti italijanščine. Franc Ferdinand je s cesarjevim dovoljenjem postal Franc Ferdinand von Austria-Este, se naučil italijanščine in pobral sorodnikovo dediščino, ki ga je naredila za enega najboljših ljudi v cesarstvu. Malce je utrdil svojo šibko postavo in okrepil zdravje, predvsem z vsakodnevnim jahanjem. Pri trinajstih je padel s konja in si polomil rebra, a ljubezni do jahanja mu to ni vzelo. Kot večina njegovih

in sicer zapovrstjo v češki pehoti, pri ogrskih huzarjih in avstrijskih dragoncih. Imel pa je še vedno bolna pljuča in leta 1892 je odšel na dobro leto dolgo potovanje okoli sveta, da se malo okrepi in si razširi obzorja. Potoval je na avstrijski križarki od Trsta prek Indije, Indonezije, Avstralije do Kitajske in Japonske. Potem je zapustil križarko, ki je imela nalogo braniti interese dvojne monarhije na Daljnem vzhodu, in se s potniško ladjo prepeljal čez Tihi ocean, prepotoval Združene države Amerike in Kanado ter se vrnil v domovino. Naslednje leto je potoval v Egipt, deloma spet zaradi zdravstvenih razlogov, obiskal pa je tudi Turčijo. O svojih potovanjih je leta 1895 izdal

potopis, ki je bil pri bralstvu precej dobro sprejet. Istega leta se je zaradi suma pljučnega raka moral umakniti iz aktivne vojaške službe, vseeno pa je bil imenovan za generala konjenice.

Prestolonasledniška služba pri cesarju Francu Jožefu ni bila prav lahka. Stari cesar, ki se je imenoval »prvi uradnik države«, kljub starosti ni niti najmanj pomišljal, da bi izpustil vajeti iz svojih rok. Franc Ferdinand je tako v bistvu opravljal funkcijo podrejenega uradnika. Bil je predvsem inšpektor raznih vojaških enot in občasno tudi namestnik v protokolarnih zadevah. Cesar je sicer odločal o vsem, a prestolonaslednik je vseeno imel pravico dati kak nasvet. Občasno je seveda prišlo tudi do nestrinjanja, vendar je bil prestolonaslednik cesarju, pa če je to Franc Jožef priznal ali ne, dobra opora. Sam Franc Ferdinand se je nekoč razglasil za »najzvestejšo opozicijo njegovega veličanstva«.

Trmoglava ljubezen Najhujši spor med vladarjem in prestolonaslednikom pa ni nastal iz državnih nestrinjanj, ampak zaradi ljubezni. Na obisku pri sorodnici na Češkem se je Franc Ferdinand zagledal v dvorno damo in se zaljubil vanjo. Zofija Chotek je izhajala iz starodavne češke grofovske družine, ki je že stoletja služila Habsburžanom na različnih visokih funkcijah. A za starega cesarja, ki je bil tudi glava cesarske hiše, je bila Chotkova kljub svojemu visokemu in staremu plemstvu prenizkega rodu za zakon s Habsburžanom. Zaljubljenca sta to vedela in sta svojo zvezo skrivala, dokler nekoč Franc Ferdinand ni pozabil svoje ure ob teniškem igrišču. Sorodnica jo je po žensko radovedno odprla, ker je sumila, da ima prestolonaslednik pod pokrovom ure skrito sliko izvoljenke svojega srca, za katero je menila, da je ena od njenih hčera, glede na to, kako pogosto se je oglasil v njihovi hiši. Ogorčena je zagledala fotografijo grofične Chotkove in svojo dvorno damo takoj nagnala. Stari cesar je bil takoj opozorjen in prišlo je do prepira. Franc Jožef je bil v takšnih primerih nepopustljiv. Vsaj dva člana vladarske hiše sta se za njegovega gospodovanja

V češkem Konopištu si je Franc Ferdinand ustvaril dom s svojo Zofijo.

Prestolonaslednik in soproga sta prispela v Sarajevo kljub srbskih grožnjam.

Kolona avtomobilov je bila slabo varovana in prestolonaslednik lahka tarča.

Aretacija enega od atentatorjev na Franca Ferdinanda v Sarajevu

brez dovoljenja poročila s »prenizkima« damama, zaradi česar so ju izobčili iz družine, ostala sta brez plemiškega položaja in naslovov, in ju za vedno izgnali iz države. Franc Ferdinand se sicer ni naskrivaj poročil, a je trmaril. Ali Zofija ali nobena! Grozil je celo z odpovedjo prestolu, cesar pa z razdedinjenjem. V družinski spor so se vmešali nemški cesar Vilhelm II., ruski car Nikolaj II. in celo papež. Vsi so bili namreč zaskrbljeni, da bi prišlo do pretresa, ki bi razklal podonavsko monarhijo, kar pa nikomur od njih tedaj (še) ni bilo v interesu.

Po dolгих pregovarjanjih je bil sklenjen kompromis. Cesar je privolil v morganatski zakon. Zaljubljenca sta se lahko poročila, a Zofija s tem ni bila sprejeta v vladarsko hišo; ne bo mogla postati cesarica, otroci iz te zveze pa ne bi mogli dedovati prestola. Cesar jo je sicer povzdignil v vojvodinjo Hohenberško, a po protokolu je bila še vedno za zadnjim pripadnikom vladarske hiše. Osebnost se je še to zdelo vladarju preveliko popuščanje, a je privolil zavoljo »državnih koristi«. V takšno rešitev je privolil tudi Franc Ferdinand, vendar je bilo precej ljudi prepričanih, da bo, potem ko bo zasedel prestol, vse skupaj razveljavil. Seveda pa ga je položaj, v kakršnega je bila potisnjena njegova žena, zelo bolel. To je bistro izkoristil nemški cesar Vilhelm, najtesnejši zaveznik Avstro-Ogrske. S Francem Ferdinandom sta si bila po letih precej blizu, oba sta bila navdušena za reforme, oba sta prisegala na ekspanzijo in vojaško moč. Na obisku v Berlinu se je Vilhelm požvižgal na Zofijin položaj na dunajskem dvoru, na njegovem ji je bilo na sprejemih določeno mesto ob možu. Splošno mnenje je bilo, da je tako hvaležnega Franca Ferdinanda

Dvojna monarhija je razglasila mobilizacijo, da bi z vojaško silo maščevala nadvojvodovo smrt.

► popolnoma privezal nase in mu dal vedeti, da bo nekoč, ko bo Franc Ferdinand zasedel prestol, podprl tudi njegovo morebitno odpoved morganatični pogodbi.

Nagnenje k reformam Franc Ferdinand je imel precej sovražnikov, predvsem med Madžari. Pravijo, da jih je sovražil, vsekakor pa jih je hotel omejiti. Verjetno tudi pod ženinim vplivom je začel igrati na slovansko, predvsem češko karto, sicer pa si je za svoj dom tako ali tako izbral češko posestvo Konopište. Državo bi preuredili trialistično v nemško-madžarsko-slovansko tvorbo. S tem bi skrhal moč Madžarov, ki so občasno celo težili k popolni samostojnosti, na drugi strani pa bi vzel veter iz jader panslovanom, vplivu Rusov na Čehe in Srbov na južne Slovane.

Zaradi tega se je tudi precej prepiral z vladarjem, ki je zagovarjal pomirljivost in status quo, imel pa je močne sovražnike med Madžari, socialisti in panslovani. Predvsem srbski nacionalisti so slutili nevarnost zase. Srbsko nacionalistično gibanje Črna roka, ki ga je vodil sam šef srbske tajne službe polkovnik Apis, je prek svojih izpostav grozilo in pozivalo k umoru avstro-ogrškega prestolo-

ben, s čimer je mislil na »grešni« zakon z grofco. Nato je vprašal, kako se je vedel prestolonaslednik, in ko je dobil odgovor, da kot vojak njegovega veličanstva, je izjavil, da česa drugega niti ni pričakoval; potem je še vprašal, kakšni so bili manevri. Uradna Avstrija je sicer žalovala, pa tudi zasebno marsikdo, a manjkalo ni niti takih, ki so si oddahnili ali pa celo pozdravili prestolonasledni-

nega ministrstva in generalštaba so skuhalo ultimatum Srbiji, ki je končno pripeljal do vojne. Uradna Srbija je zanikala, da bi imela z atentatom kaj opraviti, kar bi lahko verjeli, saj je bila še precej izčrpana od nedavnih balkanskih vojn. Avstro-ogrski oficirski zbor pa je skoraj enoglasno zahteval »kazensko ekspedicijo«. Tudi iz ljubljanske oficirske kazine so odmevali klici prenapetih in vinjenih oficirjev k vojni. V uvodniku ljubljanskega Slovenca je avtor pozival »Srbe na vrbe«. V časopisih so solzave zgodbe opisovale smrt plemenitega vojvode in prisegale večno zvestobo. No, že pet let kasneje, ko je dvojna monarhija propadla, so v istih časopisih (isti?) avtorji bruhal strup, ogenj in žveplo na »krvave Habsburžane«, tudi na nekoč plemenitega vojvodo, ki je počival s svojo ženo v grobnici v spodnjeavstrijskem Artstettenu.

Hčerka in dva sinova, ki jih je zapustil pokojni Franc Ferdinand, so živeli do konca prve svetovne vojne v Konopištu na Češkem, potem pa so jih kot Habsburžane izgnali in posesti na Češkem zasegli. Dediči še zdaj izpodbijajo izgon in zaplembo, saj zaradi morganatskega zakona tehnično niso bili nikoli člani Habsburške hiše. Prav zaradi tega so otrokom po prvi svetovni vojni dovolili, da se naselijo v Avstriji, od koder so bili drugi Habsburžani izgnani. Lojalnost Avstriji sta sinova Franca Ferdinanda Maksimilijan in Ernest pokazala ob nacistični priključitvi Avstrije leta 1938, ko so ju zaradi nasprotovanja zaprli v koncentracijsko taborišče, v katerem sta ostala do konca vojne. Po pričanju drugih taboriščnikov sta se kljub vsakodnevni poniževanju obnašala »kot prava princa«.

Nekateri potomci Franca Ferdinanda so kasneje služili Avstriji na različnih uglednih položajih, predvsem v diplomaciji. Leta 2004 je bil izdan spominski kovanec za deset evrov, na katerem sta upodobljena Franc Ferdinand in njegova žena ter družinska grobnica v Artstettenu. Zanimivost pa je, da se po pokojnem nadvojvodi »Franz Ferdinand« imenuje tudi škotska postpankovska skupina iz Glasgowa. **D**

Državo bi preuredili trialistično v nemško-madžarsko-slovansko tvorbo.

Poigral se je tudi z mislijo, da bi državo celo preuredil in ustvaril okoli petnajst federalnih enot, nekako po zgledu Združenih držav Amerike. Te bi imele precejšnjo notranjo avtonomijo, o glavnih zadevah pa bi seveda odločali v centru. Kot že rečeno, je imel tudi namen povečati armado, jo modernizirati in narediti čim manj odvisno od politike in čim bolj od cesarja.

naslednika, še posebno ko je bilo objavljeno, da bo obiskal Bosno in tamkajšnje velike manevre, in tudi zato, ker naj bi obiskal Sarajevo na Vidov dan, obletnico srbskega poraza na Kosovem polju. Franca Ferdinanda naj bi bili celo obvestili, da se pripravlja atentat, a ni hotel odpovedati obiska, misleč, naj se pač zgodi božja volja, pa tudi strahopetec ni nameraval izpasti.

Smrt v Sarajevu Atentatorji so nadvojvodo čakali v Sarajevu. Najprej so vrgli nanj bombo, a ga je zgrešila, nato pa je Gavrilo Princip z dvema streloma ubil nadvojvodo in njegovo soprogo. Atentatorja so komaj rešili iz rok množice, ki ga je hotela linčati, in ga skupaj s sodelavci postavili pred sodišče. Peterico so obesili, večino, tudi Principa, pa obsodili na dolgoletno temnico, ki so jo le redki preživeli.

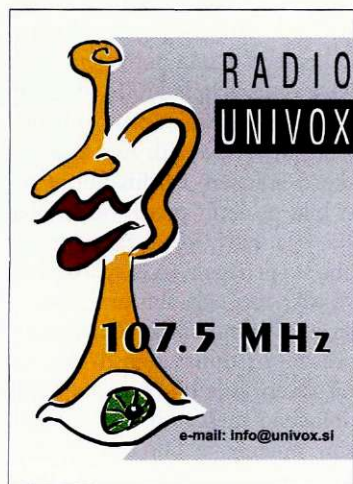
Cesar je ob novici za trenutek onemel, potem pa izjavil, da je očitno Bog posegel in naredil red tam, kjer ga cesar ni bil spodo-

Spominski kovanec za deset evrov iz leta 2004 s portreti Franca Ferdinanda, njegove žene Zofije in vhod v njuno grobnico.

kovo smrt. Nekaj takšnih je seveda policija aretirala. Jaroslav Hašek je v Dobrem vojaku Švejku na to temo napisal nepozabni prizor, ko Švejka zaprejo pod obtožbo, da odobrava nadvojvodovo smrt. V celici sreča skupinico sotrpilov, obtoženih istega zločina, in možaka, ki sedi stran od drugih in pripomni, da s »političnimi« ne želi imeti nič, on sedi samo zaradi ropa in umora.

V resnici seveda še zdaleč ni bilo tako šaljivo. Jastrebi zuna-

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZM
ZAVAROVALNICA MARIBOR

Ankaran

Petra Janša, foto: STO

Ankaran ali Anacarano (1-20 m) leži na južnem pobočju Miljskega polotoka in zajema območje nekdanjega Ankarana in Valdoltre. S svojo lego, kulturnimi znamenitostmi in z naravnimi lepotami – bogatim sredozemskim rastlinjem, vinorodnim okolišem in srebrnozelenimi oljčnimi nasadi je vsekakor nekaj posebnega. Zaradi blagodejnega učinka morja in milega podnebja se konec 19. stoletja začne tu razvijati zdraviliška in po prvi svetovni vojni še turistična dejavnost, po katerih je to območje prepoznavno še danes.

Mesto veselih dogodkov Ankaran je docela zavarovan pred severnim vetrom – burjo. Zaradi te svoje naravne lege je bilo njegovo območje naseljeno že v rimskem času in se je imenovalo Ancaria, sam kraj pa naj bi bil dobil ime po opatu samostana **sv. Nikolaju Ancaranu**. Valdoltre so tako poimenovali okoliški prebivalci, ki so jo videli kot dolino prek morja (Val d'Oltra). Na tem kraju so med graditvijo zdravilišča naleteli na mozaik iz rimske dobe, ki je shranjen v Pokrajinskem muzeju v Kopru.

Zanimiva je tudi legenda iz časov Grkov. Ta pravi, da ko so Grki imeli svoje kolonije v nekaterih delih zahodne istrske obale, so poslali morske vile v Ankaran. Njihova kraljica Euforno, ki jo je Zevs oropal nesmrtnosti in jo izgnal iz te prelepe dežele, je prerokovala, preden je za vedno izginila v valovih morja, da bo ta prostor mesto najbolj veselih dogodkov. Ankaran pa danes zaživi predvsem poleti z mnogo turisti, takrat tudi pripravijo prireditve, kot sta **Ankaranska noč** sredi julija in **srednjeveška tržnica** 15. avgusta.

Benediktinski samostan sv. Nikolaja Nekdanji benediktinski samostan, **danes osrednji hotelski objekt**, je izreden kulturni spomenik z bogato zgodovino. Stoji v slikovitem in vedno zelenem predelu, ki so ga nekoč imenovali Gasello, zdaj pa se imenuje Oltra. Popotnika dr. Heinrich Hoppe in Friederich Hornschuh sta v svoji knjigi, ki je bila objavljena leta 1818 v Regensburgu, med drugim pisala o tukajšnji bogati botaniki in se navduševala nad subtropskim ankaranskim rastlinjem.

V 9. stoletju je bila na pobudo tržaškega škofa zgrajena cerkev, ki so jo posvetili sv. Apollinarju. Dvesto let kasneje (1072) je tržaški škof Adalger podaril to cerkev z vsemi posestvi vred benediktinskemu samostanu s. Niccolo v Benetkah. Novi lastniki so povečali svoje posesti z darili in pridobitvami ne samo v

Ankaranu, ampak tudi v Kopru in po vsej zahodni istrski obali do Poreča. Zgradili so tudi samostan. Benediktinci iz Ankarana so imeli velike zasluge za uspešen razvoj vinogradov in rast oljk. Z vinom iz samostanskih vinogradov so preskrbovali hišo vojvode Filipa Viscontija in slavno družino Litta. V 16. stoletju so bila znana vina te dežele, ki so jih izvažali v Nemčijo kot »Lacrimae Christi« ali Kristusove solze. V velikih kamnitih posodah, ki jih danes vidimo po vrtovih, so benediktinci hranili oljčno olje. Zapis iz sredine 16. stoletja omenja, da samostan ni plačeval davka za oljčno olje, ki so ga menihi izdelovali na svojih stiskalnicah v samostanu. Te ogromne stiskalnice so bile pred leti odstranjene.

V teku stoletij so benediktinci večkrat obnovili samostan. Najstarejši del lahko še vedno vidimo na severozahodnem delu stavbe. Koprčani so cerkev ob samostanu imenovali s. **Niccolo D'Oltra**, da

Nekdanji benediktinski samostan je danes hotel Convent.

Ankaran

Cerkev sv. Nikolaja

bi jo lahko razlikovali od svoje, ki je stala blizu koprškega pristanišča. Zvonik je bil končan leta 1572 v lepem gvelfskem slogu. V prvi polovici 17. stoletja je samostan dobil približno tak videz, kot ga je imel še pred nekaj leti.

Moderno stavbo v svojih spisih omenjajo tudi koprška škofa in škof iz Novigrada Giacomo Filippo Tommasini, ki pravi: »Poleti prihajajo menihi iz Benetk semkaj na zabavo, saj je v teh krajih zdravo podnebje in gredo lahko menihi svobodno na ribolov na samotne obale.« Leta 1661 pa se je koprski škof Zenon pritoževal nad nemoralnim življenjem menihov v samostanu.

Samostan je obstajal okoli 5 stoletij in je bil v tem obdobju (14.–18. stoletje) zakladnica umetnin. Ko je leta 1774 Beneška republika odpravila samostan, je večji del zaklada izginil brez sledu. Že v času Ilirskih provinc je samostan postal vojaška bolnišnica, kasneje pa okrevališče za avstrijske

mornariške oficirje. Današnji lastnik, ki je Convent namenil turizmu, ni bistveno spremenil arhitekture zgradbe, čeprav je izvedel več restavracijskih del.

Vodnjak Conventa, kot ga danes vidimo, je bil zgrajen leta 1835. Izdelala sta ga Bonifazio iz Pirana in Dominik iz Kort nad Izolo. Leta 1880 je dal lastnik zgraditi na pročelju tri oboke. V njihovo notranjost je postavil kamnito stopnišče ter tako omogočil obiskovalcem občudovanje dvorišča z vodnjakom.

Zdravilišče in letovišče Ugodna prisojna lega, blaga klima in bujno sredozemsko rastlinstvo je nedvomno vplivalo na razvoj zgodnjega turizma v Ankaranu. Avstrijci so namreč prav tu zgradili **zdravilišče** za svoje mornariške oficirje, da bi začeli množično zdraviti kostne in pljučne bolezni s terapijami, vezanimi na

ugodno delovanje morja in sonca. Na ankaranskem območju tako pred prvo svetovno vojno zrastle dve zdravstveni ustanovi – sanatorij za pljučno tuberkulozo (preseljen 1985 kot interni oddelek v izolsko bolnišnico) in 1909 otroško obmorsko okrevališče za otroke s kostno tuberkulozo. V njem danes deluje svetovno znana **Ortopedska bolnišnica Valdoltra**, ki je razvila tudi Center za rehabilitacijo športnikov.

Danes je v Ankaranu tudi eden največjih **avtokampov** v Sloveniji s 1.600 prostori za kampiranje. Tu so tudi bazeni, športna igrišča in predvsem okoli kilometer dolga peščena plaža, starejšim domačinom znana pod imenom San Nicoló. Plaža se v svojem južnem delu končuje s pomolom, ki je hkrati tudi zadnja točka slovenske gorske transverzale.

Čisto na koncu turističnega naselja Ankaran se v morje izliva potoček z imenom **Selvadego**. Od tod dalje se lahko sprehodimo po naravni plaži, kjer je tudi manjše sidrišče. Na tem mestu lastniki čolnov pripravljajo svoja plovila za varen odhod na morje.

Zanimive poti V neposredni bližini Ankarana leži **Debeli rtič**,

priljubljeno letovišče, znano po mladinskem okrevališču in peščeni plaži. Ljubitelji hoje se lahko odpravijo po poučnih in rekreacijskih poteh: po stezah graničarjev in kamnolomov **Miljskih hribov** ter v **Resslov gaj** z učno potjo, ki je posvečen **Josefu Ressleru**, slavnemu gozdarju in izumitelju ladijskega vijaka. Učno pot je leta 1993 uredil Zavod za pozgodovanje in melioracijo Krasa Sežana. Pot je dolga približno dva kilometra in se začne ob lokalni cesti Barizoni-Jernej. Ponuja krožno in enosmerno možnost ogleda. Opremljena je z enajstimi poučnimi tablami, na njej pa si lahko ogledamo avtohtoni gozd, ugotovimo zgodovino rabe gozda in spoznamo življenje Josefa Resslera.

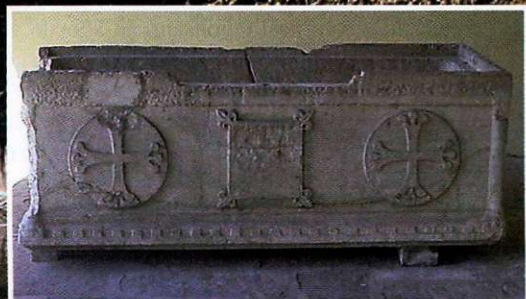
Posebnost na tem območju (pri sv. Katarini) sta edini **slani travnik** v Sredozemlju ter znano **pokopališče školjk** oz. **školjčna sipina**, ki je nastala pred približno 15 leti, ko je Luka Koper poglabljala dno in je odvečni mulj odlagala na to plitvino. Pred 100 leti je bila tukaj plitvina delte reke Rižane. Na slanem travniku, ki je del Nature 2000, raste slanoljubni rastlinski vrsti, to sta **obmorski lan** in **klasnata tavžentroža**. **D**

Vir: www.slovenia.info
(Slovenska turistična organizacija), www.koper.si

Bazeni Turističnega
podjetja Adria Ankaran

Ortopedska bolnišnica Valdoltra

Kamnitá kripta v predverju nekdanjega samostana

Matematične uganke

DMFA

Društvo matematikov, fizikov in astronomov je v zbirki *Sigma* objavilo strokovno delo *Paradoks lažnivca in hanojski stolpi*, v katerem Marcel Danesi prikaže deset največjih matematičnih uganek vseh časov: Sfingina uganke, Alcuinova uganke o prečkanju reke, Fibonaccijeva uganke z zajci, Eulerjev problem štirih barv, Lucasova uganke o hanojskih stolpih, Loydova uganke o izstopu z Zemlje, Epimenidov paradoks lažnivca, Magični kvadrat Lo Šu, Kretski labirint. Namen knjige je pokazati, kako so nekatere matematične ideje nastale iz uganek, torej prek izizzvalne naloge, ki skriva netrivialen odgovor. Vsako poglavje je razdeljeno na pet podpoglavij: uganke, matematična razlaga, komentarji, raziskovanje in dodatna literatura.

Zgodovina Jurišč

Založba Libris, Koper

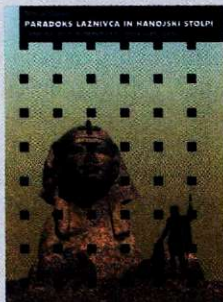
Založba Libris je izdala ponatis knjige *Na jurški zemlji* avtorice Irene Uršič. Mlada zgodovinarica je v svojem delu, ki je razširjena diplomatska naloga, raziskala zgodovino planine Juršč in vasi Juršče na Pivškem. Svoje raziskave o nastanku vasi in njenih prvih prebivalcev je podkrepila z bogatim arhivskim gradivom. V veliko pomoč so ji bili številni ustni viri in drugo gradivo, ki ga je večje vtakla v svoje delo. Gre za knjigo, ki nas opozori na posebnosti odmaknjene planine in njenih prebivalcev. Kot je v spremni besedi zapisal prof. Silvo Fatur, bodo »Juršče poslej za trohico manj skrivnostne, a nič manj samosvoje, kot so bile doslej«.

Fidel Castro

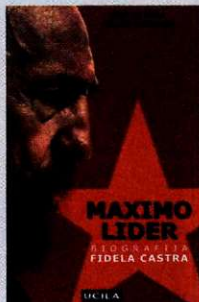
Založba Učila

Pod naslovom *Maximo lider* je izšla biografija kubanskega revolucionarja, komuniste in diktatorja Fidela Castra. V njej je opisana njegova življenjska in politična pot od gojenca v jezuitskem kolegiju prek gverilkega revolucionarja do karizmatičnega predsednika države. Avtorja José de Villa in Jürgen Neubauer tudi pojasnita, odkod Castrava karizma (diktatura in propaganda). Postal je utelešenje revolucije, mit. Vendar tako kot se s hiš v starem delu Havane kruši omet, tako se lušči tudi mit, najpogostejše od katastrofalnega pomanjkanja v začetku devetdesetih let. Knjiga predstavi Castra kot karizmatičnega politika in »z vsemi žavbami« namazanega makiavelista, na katerega so po podatkih kubanske tajne obveščevalne službe Cia in kubanski izgnanci načrtovali vsaj šest atentatov. Med drugim naj bi ga bila leta 1961 v havanskem hotelu na zmenku poskušala zastrupiti tudi njegova nekdanja ljubica Marita Lorenz.

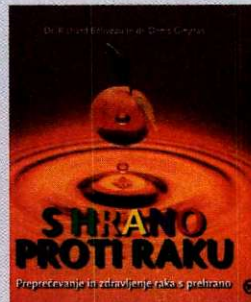
1.

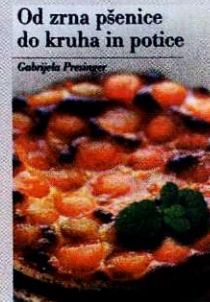
1.

2.

3.

4.

Orhideje

Založba Mladinska knjiga

Zbirka *Vrtnarski svetovalec* je namenjena ljubiteljskim vrtnarjem in vsem, ki za hobi gojijo rastline na vrtu, v sadovnjaku ali v stanovanju. Orhideje vnašajo v stanovanje svojevrstno lepoto in čar tropskih krajev. Če bomo sledili navodilom iz petih poglavij knjižice *Orhideje*, ki korak za korakom opisujejo najpomembnejša opravila pri gojenju orhidej, bodo te eksotične lepote lepo uspevale in nas vse leto razveseljevale s prelestnimi cvetovi. Posebne strani ponujajo zanimive zamisli za okrasitev stanovanja in jedi. Podan je potek opravljen, opomniki, pripomočki in potreben čas za opravila ter strokovni in varčevalni nasveti. Opisanih je 20 najbolj priljubljenih sort orhidej, dodana pa je še tabela z osnovnimi podatki za še 80 drugih orhidej.

S hrano proti raku

Založba Mladinska knjiga

Kanadčana dr. Richard Béliveau, ki velja za enega vodilnih onkologov na svetu, in dr. Denis Gingras sta na podlagi dolgoletnih poklicnih izkušenj napisala knjigo, v kateri poudarjata pomen zdrave prehrane v boju proti raku. V knjigi *S hrano proti raku* (preprečevanje in zdravljenje raka s prehrano) izhajata iz teorije, da imajo fitokemikalije (nehranilne snovi) v določenih vrstah živil pomembno vlogo pri preprečevanju razvoja raka in pri dopolnilnem zdravljenju bolezni, saj uničujejo mikrotumorje, ki se razvijejo v človeškem telesu. Takšna živila so med drugim brokoli, zelje, čebula, šalotka, paradižnik, kreša, brusnice, soja, kurkuma, črni poper, zeleni čaj, črno vino in črna čokolada. V obsežni knjigi je tudi obilo koristnih nasvetov za zdravo življenje, ki niso povezani s prehrano.

Priimki v Brdih

Goriška Mohorjeva družba

Jezikovna in narodnostna meja je bila v Goriških brdih stoletja zelo trdna, kar se kaže

tudi v priimkih. Večje število priimkov ima namreč kombinirane tako slovenske kot furlanske jezikovne značilnosti. Poleg tega je jezikovna meja med Slovenci in Furlani povzročila, da tukajšnji priimki posredno izražajo zgodovino in jezikovne posebnosti časa svojega nastanka v Goriških brdih. To je avtorja, kot v knjigi *Priimki v Brdih* pojasnjuje Peter Stres, spodbudilo k obravnavi vseh priimkov v Brdih, zapisanih v različnih virih do prve svetovne vojne. Ugotavlja, da so priimki nastajali postopoma. Nekateri vzdevki, ki so označevali barvo las ali polt človeka (npr. Črni), njegovo etnično pripadnost (npr. Furlan) ali so vsebovali pripono -goj v smislu gostitelja, so praviloma starejši od priimkov. Prvi priimki v Brdih so nastali okrog leta 1450. Mnogi so bili tu prvič zapisani, pozneje pa so se razširili v Furlanijo, v slovenske dežele in po svetu. Knjiga je temeljita, natančna, napisana pregledno in bo zanesljivo zelo zanimiva za Brice in tudi za vse druge, ki jih ta tema zanima.

Od zrna do kruha

Fit media, Celje

Gabrijela Presinger je sicer kuharska samoučinka, vendar je več kot pet desetletij skrbno zbirala kuharske recepte. V knjigi *Od zrna pšenice do kruha in potice* je prikazala najbolj primarne jedi človekovega vsakdanjika in praznika. Kruhi, pogače, pecivo in druge jedi iz testa predstavljajo enega temeljev prehranske dediščine. V knjigi je zbrala recepte iz različnih časovnih obdobij in tudi različnih geografskih okolij. Nekatere primere kruha, pogač in peciv naših pokrajin je soočila z načini priprav podobnih jedi, ki jih poznajo druga okolja. V prvem delu knjige so prikazani različni kruhi, na koncu pa še napotki, kaj storiti s starim kruhom. Sledi pekovsko pecivo ter pogače in potice. Dodana je vrsta predlogov za nadeve potic in boljšega kvašenega testa. V drugem delu so recepti za šarklje, kvašene rogljiče, buhteljne, razno kvašeno pecivo, polžke in gnezdeca, kvašeno pecivo s posipancem in za mlince.

Privoščite si knjigo ...

... z 10-odstotnim popustom in darilom!

PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa terorja na Primorskem, bojev v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi.

Avtor: Viktor Miklavčič

Obseg: 320 strani
Format: 17x24,5 cm

Trda vezava
Cena: 20,44 EUR

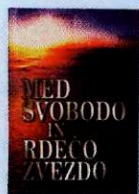
MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot

Avtor: Tone Kuntner

Obseg: 72 strani
Format: 13,5x22,5 cm

Trda vezava
Cena: 9,18 EUR

MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe.

Avtor: Dušan S. Lajovic

Obseg: 347 strani
Format: 17x24,5 cm

Trda vezava
Cena: 25,87 EUR

ZADNJI IZVODI!**100 LET SOCIALDEMOKRACIJE**

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja

Avtor: Milan Zver

Obseg: 125 strani
Format: 15x21 cm

Brošura
Cena: 9,18 EUR

OKOPI

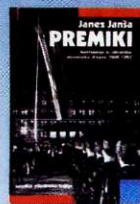
Politični razvoj slovenske države od leta 1994

Prodana je bila že v več kot 18.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša

Obseg: 309 strani
Format: 16,5x24,5 cm

Trda vezava
Cena: 9,18 EUR

PREMIKI

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992
Prodana v več kot 65.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša

Obseg: 363 strani
Format: 15,5x23,5 cm

Trda vezava
Cena: 9,18 EUR

USTAVA ZDRUŽENIH DRŽAV AMERIKE s pojasnili

Ustava Združenih držav Amerike je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu pa tudi najpomembnejše, najplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu.

Avtorja: mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak

Obseg: 144 strani

Format: 11x16 cm

Trda vezava
Cena: 20,82 EUR

DRŽAVNA UREDITEV REPUBLIKE SLOVENIJE

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja državne in ustavne ureditve Republike Slovenije. Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva govori tudi o postopkih pred ustavnim sodiščem in nekaterih njegovih odločitvah. Knjiga je opremljena z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili.

Uredniki: prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak,

Tadej Dubrovnik

Obseg: 376 strani

Format: 17x24,5 cm

Trda vezava
Cena: 35,46 EUR

NAROČILO (označite z x):

cena s popustom

☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	18,40 EUR
☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	8,26 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	23,28 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	8,26 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	8,26 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	8,26 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	18,74 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	31,91 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov
Nova obzorja d.o.o., Mivka 25,
1000 Ljubljana ali na
faks 01 24 47 204.

Naročila sprejemamo tudi
po telefonu na številko 01 24 47 200 ali
e-mail knjigarna@demokracija.si.

Vse cene vsebuje 8,5-odstotni DDV. Poštnino
po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača
naslovnik ob prevzemu. Akcija velja do
31.7.2008 oziroma do razprodaje zaloga.

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum naročila:

Ulica:

Podpis in žig naročnika

Kraj, poštna št.:

(samo pravne osebe):

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV:

Tisoč glasbenikov na Bledu

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Festival Bled letos poteka že trinajsto leto zapored. Do sredine julija se bo tako zvrstilo 15 vrhunskih glasbenih dogodkov. Začel se je z gala koncertom Dimenzije, ki je združil vse glasbene zvrsti festivala.

Koncert romske skupine Langa

Festival Bled, ki bogati poletno dogajanje v gorenjskem turističnem biseru, se je razvil iz festivala enega instrumenta in je v letošnji izvedbi močno presegel svoje začetke. Letošnji izvajalci dokazujejo, da v sebi povezuje različne glasbene žanre, sloge in obdobja. Tisoč pevcev in instrumentalistov se bo predstavilo v 15 dogodkih na različnih prizoriščih na Bledu in v njegovi okolici. Na koncertih, ki predstavljajo večji del festivala, so se že predstavili romska skupina Langa, pianist Amadeo Tommasi, znan po tem, da je igral s številnimi velikani džeza, Duo De Santis/De Bonfils na violi in orglah, duet kitare in harmonike Per Sonare, Zborovska zveza Pacific Lutheran University, pred nami pa so še nastopi orkestra iz Linza, simfoničnega orkestra iz Baltimora, kantavtorja Janija Kovačiča in bratov Wladigeroff,

ki združujeta glasbena svetova bolgarske folklorne in sodobnega džeza. Glasbenika sicer živita na Dunaju in sta se s svojim načinom igranja povzpela med najboljše glasbenike nacionalne in mednarodne glasbene scene.

Bogat program Na ločenih koncertih se bodo na festivalu predstavili nagrajenci evropske glasbene zveze, v katero je vključen tudi Festival Bled, in nagrajenci tekmovanja komornih skupin Primož Ramovš. Koncerta bosta potekala prav danes in jutri. Komorni orkester solistov Društva slovenskih skladateljev je že v nedeljo pripravil tradicionalno noč slovenskih skladateljev. Letošnji Festival Bled je posebej počastil letos umrlega skladatelja

Na koncertu v spomin Urošu Kreku je nastopila Mirjam Kalin.

Wladigeroff Brothers & Band

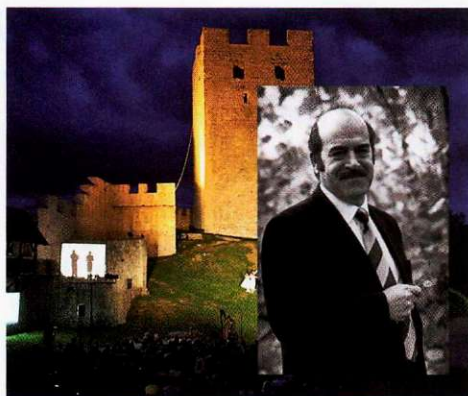
Uroša Kreka, ki je bil tudi eden od protagonistov festivala. Še pred uradnim začetkom so konec junija pripravili koncert v njegov spomin, na katerem so nastopili pevka Mirjam Kalin, pianista Hinko Haas in Igor Vičentič ter violinist Jernej Brence, nastopili pa so tudi učenci iz razreda profesorja Brenceta. Poleg koncertov festival prireja tudi mojstrske tečaje za različne instrumente in že desetič gosti mednarodno tekmovanje za violo in violino, katerega finale bo 14. julija. Kot vsako leto ga spremlja razstava v Festivalni dvorani, ki jo je letos pripravil bohinjski akademski grafik Črtomir Frelih. Frelih se ukvarja z mejnimi legami človeške eksistence in mu je prišlo na misel, da ima tudi glasba ekstatično moč, ki človeka vsaj za določen čas lahko prestavi v od našega drugačen svet. Prav zato je pripravil serijo del z naslovom V prehodu.

Težave Festival Bled pa ima kljub podpori Zavoda za kulturo Bled in ministrstva za kulturo težave s financiranjem. »Združenje skladateljev, avtorjev in založnikov za zaščito avtorskih pravic Slovenije (Sazas) je postalo tako draga postavka, da se sprašujemo, kako bomo lahko izbrali program, da bo zadostil zahtevam ministrstva in bo tudi finančno izvedljiv,« je na tiskovni konferenci pred začetkom festivala opozorila Selma Brence, ki meni, da imajo takšne težave organizatorji vseh podobnih prireditev in da razmere kličejo po ukrepanju, da Sazas ne bi več ogrožal programa festivalov. Sicer pa je program Festivala Bled prirejen tako, da privablja čedalje več gostov, ljubiteljev resne, klasične glasbe, ki pridejo na Bled samo zaradi festivala. Na Bledu bodo potekali še Blejski dnevi in Okarina etno festival. **D**

Veronikina nagrada

Zdaj so že znani nominiranci za Veronikino nagrado 2008, priznanje za najboljšo pesniško zbirko, izdano v Sloveniji ali zamejstvu v preteklem letu, ki jo bodo podelili 26. avgusta na Starem gradu v Celju. Za nagrado se potegujejo Milan Dekleva, Milan Jesih, Cvetka Lipuš, Boris A. Novak in Marcello Pottocco. Žirijo za Veronikino nagrado, ki jo sestavljajo Marjan Strojan, literarni kritik in esejist Matevž Kos in novinar kulturne redakcije Večera Robert Titan Felix, je Dekleva preprical z zbirko Audrey Hepburn, slišiš metlo budističnega učenca. Jesih je bil nominiran za zbirko Tako rekoč, Lipuševa s knjigo Obleganje sreče, Novak z zbirko MOM – Mala Osebna Mitologija, Pottocco pa s Popravki pesniške zbirke. Dekleva in Jesih sta Veronikino nagra-

do že prejela v letih 2003 in 2001, Novak pa je bil zanjo nominiran že večkrat. Letos bodo nagrado podelili že dvanajstič, do sedaj pa so jo prejeli: Iztok Osojnik, Aleš Šteger, Josip Osti, Ciril Zlobec

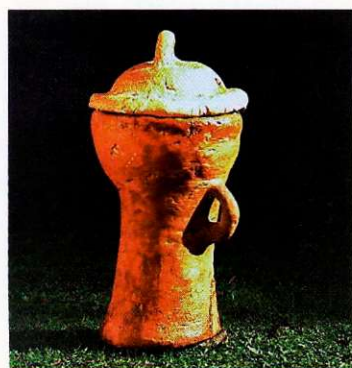
Pesnik Miroslav Košuta

in Marjan Strojan, Milan Jesih, Miklavž Komelj, Milan Dekleva, Erika Vouk, Ivo Svetina, Tone Pavček in Taja Kramberger. Znan je tudi letošnji dobitnik zlatnika poezije – dobil ga bo zamejski pesnik Miroslav Košuta. L. H.

Forma viva

V Kostanjevici na Krki v Galeriji Božidarja Jakca že od 4. julija poteka mednarodni kiparski simpozij Forma viva 2008. Simpozij, na katerem tokrat ustvarjajo nemški kipar Klaus Grosskopf, ki razstavlja doma in v tujini, ter mlada slovenska umetnika Polona Demšar in Samo Škoberne, doživlja letos mali jubilej, saj mineva desetletje, odkar so ga leta 1998 znova oživili. Kiparji bodo v hrastovem lesu ustvarjali do konca

julija. Polona Demšar se s samostojnimi razstavami predstavlja že od leta 1998, Samo Škoberne pa je avtor mnogih projektov za odprte prostore v Nemčiji, Avstriji, Švici in Sloveniji. Od prve Forme vive v Kostanjevici leta 1961 je na vrtovih nekdanjega cistercijskega samostana nastalo več kot sto plastik. Poleg številnih kiparjev iz nekdanjih jugoslovanskih republik so minula desetletja v Kostanjevici ustvarjali tudi umetniki iz ZDA, Japonske, Italije, Avstrije, Velike Britanije, Nizozemske, Poljske, Romunije, Indije, Argentine, Švice in Nemčije. Kiparji so lesene skulpture sprva klesali vsako leto, sodelovalo jih je več, po oživitvi pa je simpozij bienalen z udeležbo največ treh umetnikov. Vzporedno z letošnjo Formo vivo bo v prostorih lapidarija v nekdanjem cistercijskem samostanu na ogled razstava Sledi črnogorskega kiparja Sretena Milatovića. L. H.

Delo Polone Demšar

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 10. 7. 2008

20.00 Cankarjev dom: F. Poulenc: Pogovori karmeličank (v izvedbi Hrvaškega narodnega gledališča Zagreb) – opera

21.00 Križanke: Massive Attack (Velika Britanija) – trip hop

21.00 Mestni muzej: Juno – tango, klezmer, klasična glasba

21.00 Slovenska filharmonija: World Youth Orchestra (Italija) – eksperimentalna, klasična glasba

PETEK, 11. 7. 2008

20.00 Cerkev sv. Florijana, Ljubljana: Diana Castro (Mehika), klavir – klasična glasba

21.00 Stara Ljubljana: Argonavti v Ljubljani – gledališki spektakel

21.00 Ljubljana: Pojoča ladjica

SOBOTA, 12. 7. 2008

10.00 Narodna galerija: Naslikajmo poletje – ustvarjalna delavnica. Otroške sobotne delavnice ob razstavi Slovenski impresionisti in njihov čas 1890–1920. Za otroke od 5. do 12. leta.

10.00 – 12.00 ZOO Ljubljana: Ohranimo želve – srečanja z živalmi za otroke

NEDELJA, 13. 7. 2008

10.00 – 12.00 ZOO Ljubljana: Morski lev – spoznavanje živali

11.00 & 18.30 Ljubljanski grad: Garbine Teatro (Španija) – Hej, počakaj name! – lutkovna predstava

20.00 Frančiškanska cerkev Ljubljana: Key Cygnetures (Nova Zelandija) – maorske ljudske pesmi

PONEDELJEK, 14. 7. 2008

20.00 Cankarjev dom: 25-letnica dela opernega pevca Branka Robinška – operne arije

20.00 Slovenska filharmonija: Evropski godalni orkester – klasična glasba

21.30 Ljubljanski grad: Šutka – dokumentarni film

TOREK, 15. 7. 2008

21.00 Cerkev sv. Florijana: Duo Kalypso

21.00 Križanke: Gledališče Komedija Zagreb: Briljantina – muzikal

21.30 Ljubljanski grad: Smo imeli revolucijo ali ne?

SREDA, 16. 7. 2008

20.00 Cerkev sv. Nikolaja: Bromly Youth Chamber Orchestra (Velika Britanija) – zborovska glasba

20.00 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije: Koncert opernih arij

21.30 Ljubljanski grad: Ni prostora za starce

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Bob Dylan: 7 obrazov

Monika Maljevič

Biografski celovečerec z naslovom Bob Dylan: 7 obrazov je nekonvencionalno popotovanje legendarnega glasbenika Boba Dylana skozi različna življenjska obdobja.

Njegovo spreminjajočo se osebnost upodablja sedem igralcev, ki skupaj sestavljajo bogat in raznolik portret te sicer težko opredeljive ameriške ikone. Sedem organov, ki tvorijo bogato in razburljivo življenjsko zgodbo.

Arthur (Ben Wishaw) je simbolistični pesnik, odpadnik, ki ima v filmu vlogo pripovedovalca, medtem ko ga zaslišuje neimenovana komisija glede motivov, nevidnega prevratnega gibanja in napačnega razumevanja njegovega dela. Arthur predstavlja Dylana pod vplivom Arthurja Rimbauda, simbolističnega pesnika in umetniškega upornika. Arthur odgovarja v obliki citatov iz Dylanovih razvpih intervjujev in duhovitih ironičnih odgovorov iz leta 1965, ki so v nasprotju s poglavji, ki se odvijajo pozneje.

Kot utelešenje Dylanovega mladostniškega navdiha najprej srečamo Woodyja (Marcus Carl Franklin), prezgodaj dozorelega temnopoltega 11-letnika, ki se predstavlja z imenom Woody Guthrie. Piše se leto 1959 in Woody se preizkuša v vlogi premišljenega in zagnanega trubadurja. Njegovi privrženci, ki jih srečuje na ulicah, ne dvomijo o njegovi pripovedniški in glasbeni nadarjenosti.

Prvi lik, ki žanje uspehe, je Jack (Christian Bale), ki je s svojimi izvirnimi pesmimi in udarnim nastopom v ospredju protestno-glasbenega prizora v zgodnjih 60. letih prejšnjega stoletja v Greenwich Villageu. Ko poslušalci v njegovih besedilih razberejo družbeno in politično zavest, se Jack čudsko odmakne od svojega »sporočila«, ko pretrga vezi s svojo izvoljenko in priljubljeno popevkarico Alice ter svojimi mladimi oboževalci.

I'm Not There

Režija: Todd Haynes

Žanr: drama/dokumentarec

Scenarij: Todd Haynes, Oren Moverman

Igrajo: Cate Blanchett, Christian Bale, Richard Gere, Ben Wishaw, Heath Ledger

Premiera: 10. 7. 2008

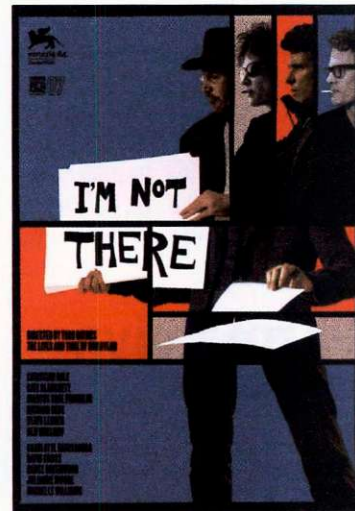
Distribucija: Cinemania group

Robbie (Heath Ledger), newyorški igralec in ljubitelj motociklizma, si leta 1965 priigra slavo v biografiji tedaj izginulega Jacka. Opisano je Robbiejevo težavno desetletno razmerje s Claire. V ospredju je Dylanovo ljubezensko življenje, ki se odraža v zgodnjih ljubezenskih pesmih ter pesmih o poroki in razvezi s Sarah Lowndes. Medtem ko Robbie s težavo vzpostavlja ravnovesje med zasebnim življenjem in slavo, se Jude (Cate Blanchett) povsem posveti glasbeni karieri. Skozi oči tega lika spremljamo Dylanove prigode sredi 60. let in

njegove folk rock klasike. Jude šokira občinstvo z udarnejšim rockom in vse bolj nihilistično osebnostjo. Pridobi si mednarodni sloves, vendar razkači staro glasbeno gardo in mnogotere novinarje. Nevarna igra ga pripelje do čustvenega zloma.

20 let pozneje s pastorm Johnom (Christian Bale) nastopi vstajenje. Pastor John je Jack,

znova rojeni krščanski pridigar, ki se zapiše gospelu. John je upodobitev Dylanove spreobrnitve v krščanstvo v poznih 70. letih ter prikaz gospel glasbe, ki jo je ustvarjal in izvajal med letoma 1979 in 1981.

Zadnji in najstarejši lik se povsem umakne iz sveta. Billy (Richard Gere) se kot odpadnik Billy the Kid zateče v metaforično mesto Riddle, toda soočiti se mora s svojim starim tekmečem Patom Garrettom, zato zapusti zatočišče in spet zaživi. Tu se zgodba nanaša na Dylanove odmike od javnega življenja, vključno s prvim leta 1967, ko se umakne v Woodstock. Vestern je odraz njegovega zanimanja za country glasbo ter za korenine tradicionalne ameriške glasbe in folklore. **D**

Sodelujte v Veliki Petrolovi nagradni igri

Od 1. 6. do 31. 8. 2008

Osvojite Mercedes-Benz,
razred C, model T 180 K
in ostale bogate nagrade.

Sodelujete lahko tudi v nagradni
SMS akciji »Petrol«.

skuterji Aprilia SR 50 R

predvajalniki iPod Nano 4G

predvajalniki iPod Shuffle

PETROL

Po dolgem in počez

Tekst in foto: Miha Dovč, SAGA Institute

Volkswagen multivan PanAmericana 2,5 TDI 4MOTION

Pred več kot 50 leti je na rastoči avtomobilski trg pripeljal volkswagen T1. Z zračno hlajenim motorjem, nameščenim nad zadnjo premo, kjer je bil tudi pogon, je postal avtomobilska ikona, ki je danes bolj redka kot marsikateri eksot. Sedaj na cestah srečujemo že peto generacijo teh vozil, ki še zdaleč niso več samo prevozniki ljudi in tovara.

Zelo priljubljen Priljubljen je pri obrtnikih, policistih, nujni medicinski pomoči, gasilcih in taksi-službah. Njegova razširjenost potrjuje transporterjevo vsestransko

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	VOLKSWAGEN MULTIVAN PANAMERICANA 2,5 TDI 4MOTION
vrsta motorja	turbodizelski, petvaljni, vrstni, 2 ventila na valj
prostornina v ccm	2.459
moč v kW (KM) pri vrt./min	96 (131) pri 3.500
največji navor v Nm pri vrt./min	340 pri 2.000 – 2.300
menjalnik	šeststopenjski, ročni
pogon	na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.890 x 1.904 x 1.970
medosna razdalja v mm	3.000
prtljažnik v litrih	do 4.300
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	2.450 (550)
največja hitrost v km/h	165
pospešek 0-100 km/h v s	16,3
poraba (po normah EU) v l/100 km	11,8/7,6/9,1
poraba na testu v l/100 km	10,4
cena vozila v EUR	53.860

uporabnost. Z vsako generacijo pa na trg pridejo tudi nove izvedbe. Bivalniki, luksuzni enoprostorci itd. Multivan PanAmericana bi konkurenco lahko poiskal med kakšnimi vse bolj priljubljenimi SUV-vozili, le da je mnogo uporabnejši. Zakaj? Po odstranitvi zadnjih štirih sedežev v prtljažniku zazija luknja, velika kar 4300 litrov. Vsak izmed štirih sedežev zadaj je pomičen po vodilih in vrtljiv v vse smeri. V multivanu je tako mogoče individualno prilagajati sedeže glede na razmere in potrebe. Vsak izmed sedežev je tudi vrtljiv, tako da se prostor zadaj lahko izkoristi za

kakšno majhno srečanje, sestanek. Na mizici pa lahko potniki vržejo tudi partijo kart. Mizica v sebi skriva še majhen hladilnik za hitro okrepčanje. Pred radovednimi pogledi vas bodo varovala temna stekla z dodatnimi senčnimi roloji. Vsak

sedež je 'oborožen' z naslonjali za roke na obeh straneh. Vozniku bodo dolge kilometre lajšali samodejna klimatska naprava z uravnavanjem temperature za vsakega potnika posebej, tempomat, odličen avdiosistem, parkirni senzorji za natančno parkiranje, gretje sedežev in še kakšna malenkost. O 'kombijevskem' (ne)udobju torej ni ne duha ne sluha.

Zelo uporaben Vozilo PanAmericana je serijsko opremljeno s štirikolesnim pogonom 4MOTION. Navor se na kolesa prenaša prek sklopke haldex, po potrebi pa lahko sredinski diferencial

tudi zaklenemo in zapeljemo na slabšo podlago. S štirikolesnim pogonom se povečajo tudi vlečne zmogljivosti, saj lahko z njim vlečemo prikolico s skupno maso do 2,5 tone, kar je zelo primerno za vleko večjih počitniških prikolic ter prikolice za vožnjo avtomobila. Vlečna kljuka je namreč del serijske opreme izvedenke PanAmericana. Po zunanosti boste model multivana, ki je reden gost svetovnih relijev kot spremljevalno vozilo, spoznali po jezersko sivem kovinskem laku, ki je edini na voljo, 50 milimetrov višje nasajenem podvozju, zaščiti motorja in pragov ter napisih PanAmericana.

Tudi zmogljiv Za pogon 2,5 tone težkega vozila skrbi dva-inpollitrski petvaljnik s 96 kilovatni moči. Po specifikacijah ni med najbolj živahnimi, a se v praksi izkaže kot dovolj zmogljiv. Za zahtevnejše sta na

voljo še močnejša izvedba tega agregata ter bencinski V6. Poraba na testu se je gibala okoli 10 litrov večinoma avtocestne vožnje, kar je za velikost vozila, moč in vrsto pogona odličen rezultat. V navezi z veliko posodo goriva, ki vase sprejme kar 80 litrov plinskega olja, bodo obiski bencinskih servisov redko opravilo.

Za avanturiste in popotnike so pri Volkswagnu naredili vozilo, ki se odlično znajde na terenu in cesti ter je zmožno zraven prepeljati še obilico prtljage ali razvajati voznika ter pet potnikov. 'Road trip' se lahko začne. **D**

Novica

EURO CAMP JEEP Z drugim dnem julija se je začelo največje srečanje ljubiteljev vozil 4x4 v Evropi – Euro Camp Jeep –, ki za nekaj dni vse ljubitelje te ikone avtomobilske industrije poveže v veliko, srečno družino. Letošnjega, že osmega, je gostila Nemčija v pokrajini Fleeensee na severu države. Okolje z več kot tisoč jezeri je idealna lokacija za ta dogodek, na kateri prihrumi več kot 600 jeepov s svojimi lastniki in njihovimi družinami. Letošnjega, po številu obiskovalcev najboljšejeje, se je udeležilo več kot 1.600 moških, žena in otrok. Camp Jeep ni le za moške, saj na njem sodelujejo tudi partnerke in podmladek. Udeleženci iz 22 držav se pomerijo v najrazličnejših aktivnostih, kot so Jeep trek in Jeep map, kjer posadka išče cilje. Druge aktivnosti so še Jeep horse, Jeep quad, Jeep boat, Jeep academy, Jeep raid in še nekatere. Jeep je Euro Camp izkoristil še za nekaj medijskih predstavitev. Prva je novi član družine J8, ki bo namenjen predvsem vladnim organizacijam, policiji, reševalcem, gasilcem ... Za pogon so mu namenili 4-valjni 2,8-litrski turbodizel v navezi s petstopenjsko avtomatiko. 118 kW ter 400 Nm navora sta dovolj, da je J8 lahko obtežen z do 1.250 kilogrami tovora, kar skupaj zneso do 3.500 kg skupne mase. Na voljo bo z dvema ali štirimi vrati, vendar z isto medosno razdaljo. Matthias Jeschke, ekstremni voznik jeepov, ki je lansko pomlad z wranglerjem priplezal kar 6646 metrov visoko, se loteva novega podviga. Popotovanja od Pariza do New Yorka. Na 42.920 kilometrov dolgo pot prek 21 držav se bo odpravil po pariškem avtosalonu, v Ljubljani pa ga lahko pričakate in pozdravite predvidoma 23. oktobra. Na pot se bo odpravil z wranglerjem unlimited rubicon, ki ga žene 3,8-litrski V6 in 'kuri' bioetanol.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

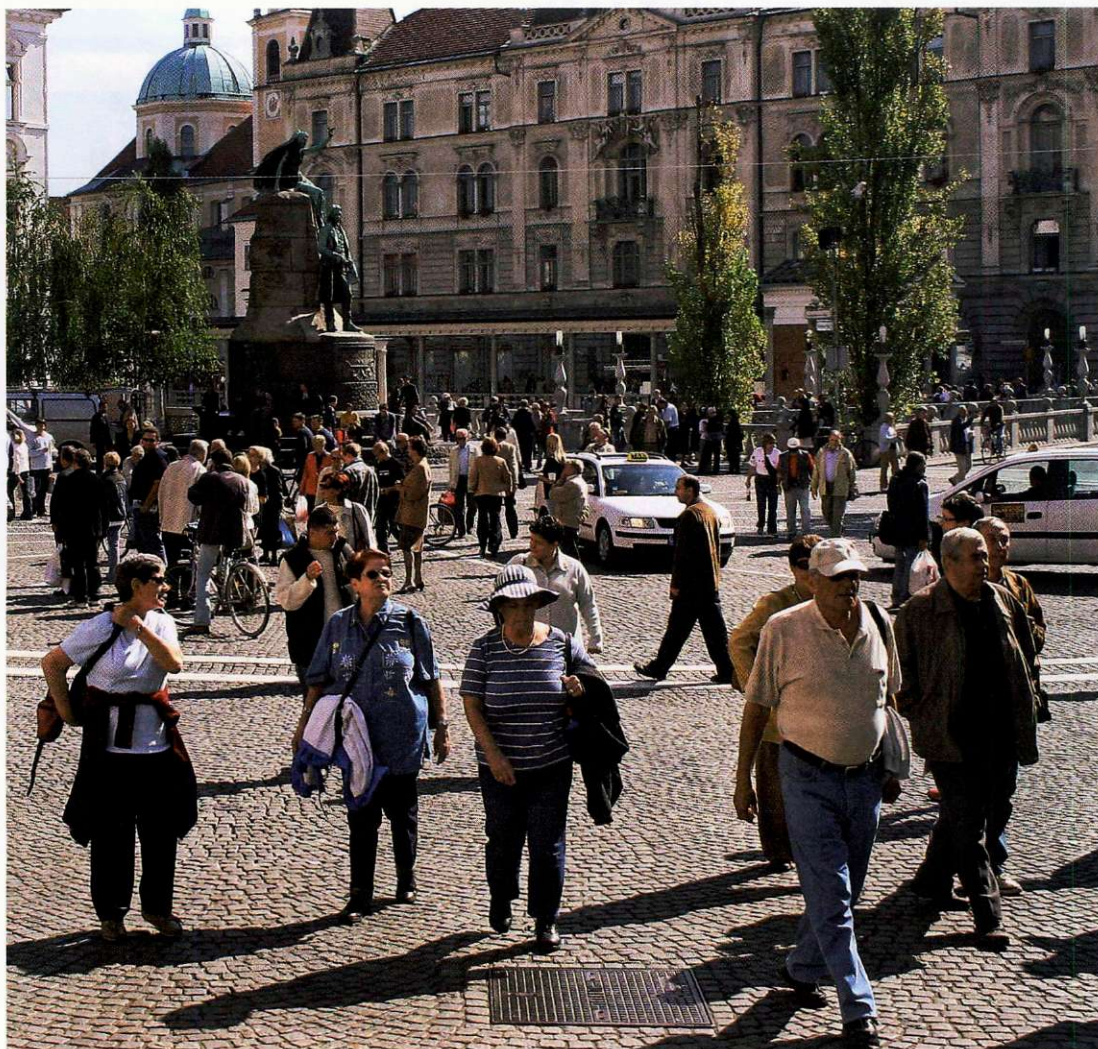
Odprto:
pon – pet 07.00 – 18.00
sobota 07.00 – 13.00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Slovenci smo čedalje bolj zdravi

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

K slabšanju zdravja veliko pripomore nezdrav življenjski slog, negativen vpliv na zdravje pa so imele tudi gospodarske in politične spremembe v nekdanjih socialističnih državah. Slovenci dovolj hitro izboljšujemo svoje zdravje.

Slovenci živimo dlje kot prebivalci drugih novih članic EU.

Tit Albreht z Inštituta RS za varovanje zdravja in Janja Šešok iz Zdravstvenega doma Logatec sta pripravila poročilo o odpravljanju razlik v zdravju prebivalcev Evropske unije in Slovenije. Kot je zapisano v sporočilu za medije, so imele velike družbeno-gospodarske in politične spremembe v nekdanjih socialističnih državah v 80. in 90. letih prejšnjega stoletja pomemben vpliv tudi na zdravje njihovih prebival-

cev. Tako je v večini teh držav prišlo do poslabšanja splošnih kazalnikov zdravja, obolenosti in umrljivosti. Največkrat je šlo za posledice slabih družbenih in gospodarskih razmer, zaradi katerih so ljudje nezdravo živeli,

čeprav so imeli veliko za zdravje škodljivih navad že prej.

Slovenija napreduje Tako je bil ravno nezdrav življenjski slog eden ključnih dejavnikov slabšanja zdravstvenih razmer. V

raziskavi z naslovom *Odpravljanje razlik v zdravju* je bila opravljena analiza splošnih kazalnikov obolenosti in umrljivosti, njihovih trendov ter razmer in trendov pri dejavnih tveganja in življenjskem slogu v desetih novih članicah Evropske unije. Zelo dobro je, da je Slovenija v vseh analiziranih kazalnikih v samem vrhu v pozitivnem smislu. Razmere se glede splošnega zdravstvenega stanja Slovencev hitro izboljšujejo. V določeni meri gre pri tem za posledico dejstva, da so bile zdravstvene razmere v Sloveniji najslabše v začetku 80. let, potem pa so se vztrajno izboljševale.

Primerjave Tako so glede na raziskavo *Odpravljanje razlik v zdravju* moški v Sloveniji leta 2002 živeli 3,4 leta manj kot v starih članicah Evropske unije, toda 3,5 leta dlje kot v novih članicah. Kar 56 odstotkov te razlike oziroma skoraj dve leti nastane med 20. in 64. letom življenja. Med vzroki za prezgodnjo umrljivost so predvsem poškodbe v 40 odstotkih, rak v 18 odstotkih ter bolezni srca in ožilja v 16 odstotkih. Pri ženskah je stanje nekoliko drugačno, saj so prebivalke Slovenije leta 2002 živele le 1,3 leta manj kot prebivalke v starih članicah Evropske unije in 3,3 leta dlje kot prebivalke novih članic EU. Največja razlika je nastala po 45. letu starosti in le 30 odstotkov oziroma 0,4 leta pred 65. letom. Najpomembnejši vzrok za prezgodnjo umrljivost so tudi pri ženskah poškodbe, in sicer v 31 odstotkih, ki pa prispevajo le 0,13 leta. Med starejšimi prebivalci Slovenije je razlika v pričakovanem trajanju življenja glede na življenjsko dobo v starih članicah EU 1,43 leta pri

Dobro je, da je Slovenija v vseh analiziranih kazalnikih v samem vrhu v pozitivnem smislu.

moških in 0,99 leta pri ženskah, smrtno poškodbe pa so pri moških pogostejše kot pri ženskah v vseh življenjskih obdobjih.

Pozitiven trend V Sloveniji je v letih do sedaj hitro upadala umrljivost zaradi bolezni srca in ožilja. V letu 2002 je le-ta znašala samo okrog 40 odstotkov umrljivosti zaradi omenjenega vzroka iz leta 1983, in to pri obeh spolih. K temu so najverjetneje pripomogli manjša razširjenost kajenja, veliko povečanje uživanja sadja – kar za dvainpolkrat – in seveda boljše ekonomske možnosti za sekundarno preventivo in zdravljenje te skupine bolezni. Treba pa je poudariti, da so kljub pozitivnemu trendu zniževanja smrtnih poškodb, kamor uvrščamo predvsem prometne nesreče in samomore, še vedno močno negativen kazalnik za Slovenijo. Med 20. in 64. letom starosti tako zaradi poškodb v Sloveniji umre skoraj dvakrat več ljudi kot v povprečju v starih članicah Evropske unije.

Poraba alkohola Po podatkih raziskave je leta 2005 registrirana poraba čistega alkohola na odraslega prebivalca Slovenije znašala 10,3 litra. Poraba alkohola je v Sloveniji v zadnjih 20 letih precej nihala, kar je deloma posledica različnih metodologij računanja, kljub temu pa se je znižala za 31,7 odstotka in

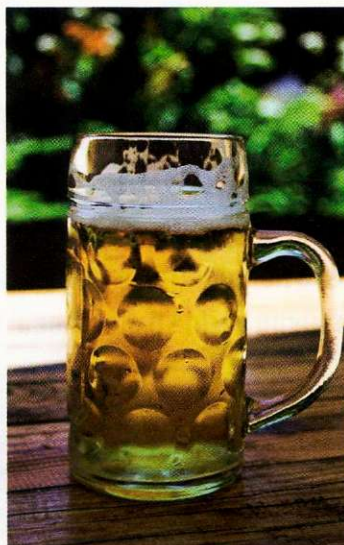
Tit Albreht z IVZ RS

se približala porabi alkohola v starih članicah Evropske unije. Kritična količina 10 litrov na odraslega prebivalca, ki predstavlja veliko tveganje za razvoj zdravju škodljivih posledic in ogroža blaginjo ljudi, je bila presežena v skoraj celotnem obdobju. Še vedno je opaziti tudi nekaj neregistrirane proizvodnje in porabe alkohola, predvsem žganih pijač.

Dobro in slabo Manjša poraba alkohola na prebivalca Slovenije se kaže na kazalnikih zdravstvenega stanja, ki se izboljšujejo. V obdobju med letoma 1997 in

Kadimo malo, a vseeno umiramo za pljučnim rakom.

Alkohol botruje 35 odstotkom vseh prometnih nesreč s smrtnim izidom.

ko pohvali z eno najnižjih razširjenosti kajenja v Evropi, posebej med mlajšimi moškimi, med moškimi srednjih let in med ženskami vseh starosti. V Sloveniji kadi najmanj moških v primerjavi z novimi članicami Evropske unije. Največ kadijo mlajši odrasli, tako moški kot ženske. Posledično je umrljivost zaradi pljučnega raka med slovenskimi moškimi najnižja med novimi članicami Evropske unije, med ženskami pa je na ravni povprečja. V primerjavi s stanjem v starih članicah Evropske unije je pri nas opazen presežek umrljivosti zaradi pljučnega raka za 30 odstotkov pri moških in 20 odstotkov pri ženskah. **D**

2005 se je število smrti zaradi vseh ciroz znižalo za 18,6 odstotka in za 17,3 odstotka zaradi alkoholne ciroze. Umrljivost se je pri ženskah znižala za 30 odstotkov, pri moških pa za 12. Kljub znižanju umrljivosti zaradi kroničnih bolezni jeter in ciroze z 39 na 100.000 prebivalcev v obdobju 1985–1995 na 30 v obdobju 1996–2005 se Slovenija še vedno uvršča med države z visoko umrljivostjo zaradi prej navedenega vzroka. Zaskrbljuje pa dejstvo, da od leta 1996 v Sloveniji narašča trend prezgodnje umrljivosti pri duševnih in vedenjskih motnjah zaradi uživanja alkohola – gre za samomor. Alkohol je evidentiran tudi kot sekundarni vzrok pri več kot 9 odstotkih vseh prometnih nesreč in več kot 35 odstotkih vseh prometnih nesreč s smrtnim izidom.

Kadimo manj Razveseljivo je, da je Slovenija država, ki se lah-

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavara 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Telekom Slovenija, d.d. Ciglatova 15, 1046 Ljubljana

TEHNOLOGIJA JE TU ZATO, DA VAM PRIHRANI ČAS IN DENAR.

Zato se odločite za IP Centreks - tehnologijo, ki to zna in zmore. Njegove prednosti so med drugimi brezmejna razpoložljivost komunikacij, dolgoročni prihranki za vaše podjetje in neskončne tehnološke novosti. Z večjo produktivnostjo in prihrankom dragocenega časa bo vaš IP Centreks zagotovo vaš nepogrešljiv poslovni partner. Brezskrbno se zanesite na vrhunsko tehnologijo, ki vam omogoča, da prihodnost z gotovostjo krojite že danes.

Če želite vedeti več, skočite na www.telekom.si ali pokličite na 080 8000 in se dogovorite za osebno predstavitev.

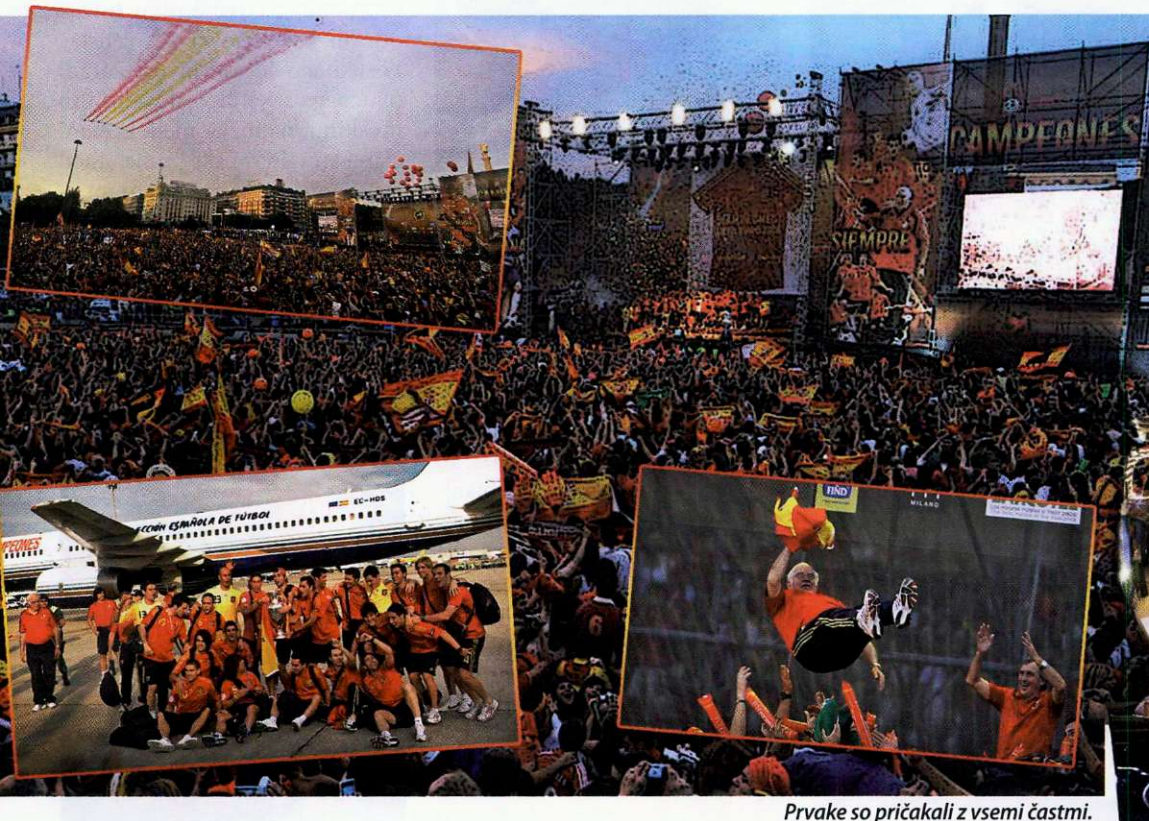
IP CENTREKS

Telekom Slovenije

Zmaga Špancev in nogometa

Kristijan Stranščak, foto: Reuters, AP

Pravkar končano trinajsto evropsko nogometno prvenstvo v Avstriji in Švici je okronalo Špance za evropske prvake, po mnenju večine pa je zmagal tudi nogomet.

Prvake so pričakali z vsemi častmi.

»Nogomet je preprosta igra, 22 mož se 90 minut podi za žogo, na koncu pa vedno zmaga Nemčija,« je »modrost«, ki jo je pred leti izrekel angleški golgeter Gary Lineker. Večina jih je bila takega mnenja tudi pred začetkom letošnjega finala na evropskem nogometnem prvenstvu, vendar so Španci z osvojitvijo naslova evropskih prvakov v Avstriji in Švici to trditev ovrgli.

Španska nogometna poezija

Španski nogometaši so drugič v zgodovini evropskih prvenstev postali prvaki. »Furijska« je ponovila uspeh generacije iz leta 1964, ki je prvi naslov osvojila na domačem prvenstvu. V letošnjem finalu so Španci na finalni tekmi, ki je bila na Dunaju, premagali Nemčijo z izidom 1:0. Edini zadetek na tekmi je v 33. minuti dosegel Fer-

nando Torres, ki je znal izkoristiti napako nemškega branilca Philippa Lahma in nato premagati še vratarja Jensa Lehmana. Španci so povsem zaslužno osvojili letošnji naslov, saj so čez celoten potek prvenstva pokazali najbolj konstantno, predvsem pa najbolj tehnično dovršeno igro. Trener Luis Aragones je znal sestaviti reprezentanco s pravo mero izkušenih ter mladih igralcev, željnih zmag, in vsakemu postavil točno določene naloge. Pod njegovim

vodstvom so se španski nogometaši končno naučili ne le igrati, ampak tudi tekMOVATI in zmagovati. Črne tradicije in vsi dolgotrajni uroki so pred njimi padali kot pokošeni. Po 88 letih so premagali italijansko reprezentanco, po 24 letih so se prebili dlje kot do četrtfinala, torej v polfinale in finale. Tega so nazadnje izgubili v Parizu leta 1984, ko je bila z 2:0 boljša Platinijeva Francija. A vsi ti boleči porazi bodo po čarobni dunajski noči potonili v pozabo in po dolgem času se praktično vsa evropska javnost strinja, da je naslov prišel v prave »noge«.

Nov val brcanja Napadalen nogomet, dramatični zapleti in raz-

Kljub izgubljenemu finalu Nemci niso bili razočarani.

pleti ter na koncu še slavlje igre, kakršno bi radi gledali vedno. Slavlje napadalnega nogometa, kjer je poudarek na zabijanju golov in ne branjenju svoje mreže. Nekoč so takšnemu nogometu rekli totalni nogomet. Če je na EP pred štirimi leti zmagala reprezentanca, ki se je do lovorike »prešlepala« s čvrsto obrambo in napadom, ki je bolj ali manj udaril – in to za nekatere žal uspešno – enkrat, dvakrat na tekmo, je tokrat na nogometni prestol sedla izbrana vrsta, ki si je že na začetku začrtala jasn cilj.

Španija se ni prišla branit.

Prišla je napadat in prišla je pokazat ves svoj razkošni nogomet. In še enkrat se je izkazalo, da je napad najboljša obramba. Tistim reprezentancam, ki želijo svoje slabosti oziroma slabosti svojih selektorjev zakriti s patetičnim bunkerjem, je odklenkalo. Aktualni svetovni prvaki Italijani so naredili v primerjavi s svetovnim prvenstvom pred dve-ma letoma korak nazaj

k stari šoli in pogoreli. Grki so se držali starega recepta in pogoreli. Španci, Rusi, Nizozemci, konec koncev tudi naši »brati« Hrvači in seveda Portugalci so pokazali, kam gredo sodobne nogometne smernice.

Prvenstvo barv

Zmagala je Španija, za nogometnimi navdušenci pa je nepozabno tekMOVANJE, ki se bo v zgodovino zapisalo kot eno najboljših doslej. Euro 2008 je postregel z vsem, kar lahko nogomet postreže, za nameček pa je bil še čisto pravi pravcati praznik najpomembnejše postranske stvari na svetu. Eden najpomembnejših podatkov je gotovo ta, da avstrijski in švicarski policisti praktično niso imeli dela. Predvsem so se izkazali navijači iz tistih držav, ki so bile v preteklosti znane tudi po

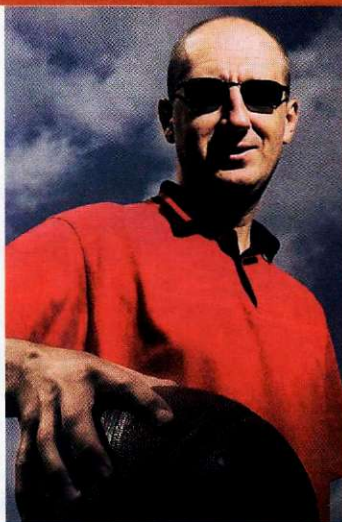
svojem razgrajškem in nič kaj športnem obnašanju. Tukaj je treba omeniti in pohvaliti predvsem Nemce, Hrvate in Poljake, saj so se na letošnjem prvenstvu pokazali po tej plati, ki bi jo radi vedno vsi videli. Lahko mirno zapišemo, da so prav ti navadno kritični navijači poskrbeli za največji navijaški festival, ko so se na dan tekme svojih reprezentanc ovili v barve svojih držav ter peli in rajali. Navijači so se med seboj mešali kot stari prijatelji, o rasizmu, ki je v nekaterih državah žgoč problem, pa ni bilo ne duha ne sluha. Prav to skupno navijanje in druženje navijačev iz vseh držav je velika posebnost tega evropskega prvenstva.

Bližajo se spremembe Lahko zapišemo, da praktično ni več dvoma o številu reprezentanc na sklepnih turnirjih evropskih prvenstev. Vprašanje je samo, ali se bo sedanja številka 16 reprezentanc povečala na 20 ali 24. Končno odločitev naj bi krovna nogometna organizacija Uefa sprejela do konca letošnjega leta, čeprav se že zdaj lahko izlušči nekaj stvari. Vseh 53 članic Uefe, katerih glavni mojze so se sešli na Dunaju nekaj dni po koncu evropskega prvenstva, je za širitev, in to na 24 reprezentanc. Po sedanjem predlogu bi se nova formula tekmovanja začela uporabljati leta 2016. Ker so vse članice podprle ta predlog, se zdaj pričakuje le zasedanje glavnega odbora Uefe, ki bo 25. in 26. novembra v francoskem Bordeauxu. Če bi ta formula dobila zeleno luč, bi to pomenilo,

da bi si 45 odstotkov vseh udeležencev kvalifikacij zagotovilo nastopanje na sklepnem turnirju, kar je izredno velika številka. Za primer naj povemo, da v kvalifikacijah za svetovna prvenstva sodeluje 208 reprezentanc, od tega se jih 32 prebije do prvenstva, kar je komaj 15 odstotkov. Je pa ta formula vabljiva tako za »velike« kot »majhne« nogometne reprezentance oz. nogometne zveze, saj bi se tako nogometne velesile lažje prebile do finalnega turnirja in morebitne spodrslejše (kot Anglija, ki se ni uvrstila na Evro 2008) zmanjšale na minimum, »majhni« pa bi si bistveno povečali možnost preboja naprej. Med prvimi, ki so podprli to formulo, so bili Škoti in Irci, ki se dobro zavedajo, da imajo po sedanjem načinu zelo malo možnosti za uvrstitev na sklepane turnirje.

Kolikor pride do spremembe formata kvalifikacij, in vse kaže, da bo do tega prišlo, bo to četrto povečanje števila reprezentanc v zgodovini evropskih prvenstev.

Če se bo trend takih iger, kot smo jih videli letos, nadaljeval in če se bo nadaljevalo tudi tako, res samo nogometno vzdušje, kot so ga pripravili navijači na tekmah svojih reprezentanc, je lahko širitev le dobrodošla, saj tako zanimivega in barvitnega prvenstva v vseh pogledih še nismo imeli. Dodatne reprezentance, torej nove navijaške skupine, nove barve in še večja mešanica evropskih kultur lahko le pripomorejo k temu, da šport ostane šport. **D**

Kdo koga

Esad Babačić

S prijatelji smo se še enkrat ujeli v večno debato o tem, kdo bi lahko vodil naše košarkarje, ki si vendarle zaslužijo veliko več od tega, kar so dosegli do zdaj.

Seveda so bila najpogostejše omenjena imena zdajšnjega selektorja in tistih, ki so to že bili ali pa bi šele lahko postali. Vse skupaj je pripeljalo do tiste točke, na kateri smo se še enkrat srečali z večno ugotovitvijo, da boljših od Pipana pri nas pač nimamo. Za tiste vrhunske, s katerimi bi lahko premagali kompleks velikih tekem, pa preprosto ni dovolj sredstev. Nekateri so se znova spomnili Subotića in se spraševali, zakaj mu ne bi dali še ene priložnosti. Najbolj jezni so se spraševali, čemu ni bil vpoklican Primož Brezec, ki bi prišel zdesetkani nacionalni vrsti nadvse prav. Toda tudi na to nismo dobili pravega odgovora, saj nikomur ni prav jasno, kaj je pripeljalo do tega, da se selektor in naš prvi center ne moreta niti pogovarjati, kaj šele sesti za skupno mizo in si pogledati v oči. Mimogrede smo se spomnili enega od legendarnih porazov sedanjega selektorja, ki je mirno pozabil na svojega najboljšega igralca in ga poslal počivat v trenutkih, ko bi mu moral pustiti, da pokonča nasprotnika. Seveda je bilo potem, ko ga je dvignil s klopi, že prepozno in tako smo zamudili še eno veliko priložnost. Oziroma jo je zamudil on. Ni treba biti ne vem kako pronicljiv, da bi videl vse nezadovoljstvo srčnega Brezca, ki se je vedno pošteno boril pod obroči. Sestavni del selektorjevih dolžnosti je tudi zrela komunikacija s potencialnimi kandidati za nacionalno moštvo. Če je ta komunikacija takšna, da nihče ne ve, kaj je pravi razlog za izostanek enega glavnih igralcev, potem lahko upravičeno dvomimo o njegovih kvalitetah. Saj nimam nič proti Drobňaku, toda pozabiti na to, da imamo v bližini enega najboljših evropskih centrov, ki bi gotovo pokrtil luknje pod košema, preprosto ni mogoče. Dokler bodo ključna vprašanja zavita v meglo, bo težko prišlo do pozitivnih premikov in posledično do velikih zmag, ki si jih vsi tako želimo. Takšna klima gotovo ni najbolj zaželena pred odločilnim turnirjem za uvrstitev na olimpijske igre. In smo se razšli z rahlo skepto in trdno odločenostjo, da tega ne bomo več prenašali v nedogled. Več kot jasno nam je bilo, da košarkarskim veljakom niso v interesu drastične spremembe, s katerimi bi se lahko naša košarka končno premaknila z mrtve točke. Zunanji vplivi bi gotovo škodili trdnemu jedru, ki obvladuje zvezo. To po ni v interesu tistih, ki imajo od takšnega stanja neposredne koristi.

Po petih zaporednih zmagah v Wimbledonu je prvi z lestvice Švicar **ROGER FEDERER** vendarle pokleknil. V finalu tretjega letošnjega grand slama ga je po dramatičnem in kakovostnem dvoboju s 6:4, 6:4, 6:7 (5), 6:7 (8) in 9:7 premagal Španec **RAFAEL NADAL**.

Američan **TYSON GAY**, svetovni vak na 100 in 200 m, je ostal brez olimpijskega nastopa v Pekingu v daljši sprinterski razdalji. Na ameriških kvalifikacijah je odstopil že v četrtfinalu na 200 m in padel po tleh ter se držal za bolečo levo stegensko mišico.

Zadnji spust po Savi je bil ujet v fotografski objektiv. Drugi z leve je sevniški župan Kristijan Janc skupaj z izletniki tik pred tragedijo.

Tragedija na zadnjem spustu

Bogdan Sajovic, foto: Nada Černič Cvetanovski/Žurnal24, Bor Slana/Bobo, arhiv Demokracije

Minuli četrtek se je na Savi pri gradbišču hidroelektrarne Blanca zgodila do sedaj največja nesreča na naših rekah. V tragediji med izletom s kanuji sta se dva čolna prelomila in v reki je izgubilo življenje trinajst oseb.

V popoldnevu minulega četrтка je vso Slovenijo bliskovito preletela novica, da je na čolnarskem izletu po reki Savi prišlo do tragedije, v kateri je izgubilo življenje več oseb. Skopim prvim poročilom medijev je sledil »vaški telefon«, ki je dokaj točno zatrjeval, da je izgubilo življenje vsaj ducat ljudi, ko sta se prevrnili dva čolna. Pri tem ni šlo za kakšne adrenalinske navdušence z ljubeznijo do ekstremnih športov, ampak za umirjene državljane srednjih let. Izkazalo se je, da so bili ponesrečeni ljudje, ki so bili vplivni v političnem in gospodarskem življenju svojega kraja, natančneje sevniške občine, njihov vpliv pa ni bil omejen le na lokalno politiko, saj je bil med njimi tudi Kristijan Janc, zadnje desetletje župan sevniške občine in državnozborski poslanec Slovenske ljudske stranke. Poleg župana Janca so v Savi izgubili življenje sevniški

podžupan Rudi Dobnik, predsednik krajevne skupnosti Studenec Mihael Metelko in njegovi kolegi Slavko Peklar, predsednik krajevne skupnosti Blanca, Marjan Kogovšek, predsednik krajevne skupnosti Boštanj, Bojan Lipovšek, predsednik krajevne skupnosti Sevnica in direktor sevniške komunale, Mateja Konajzler, uslužbenka Občine Sevnica, gradbeni nadzornik Jani Zemljak, Miran Ribič, Branko Safič in Vojka Alif, vsi trije zaposleni v podjetju Infra, ter Mitja Špilek in Aleš Logar, krmarja ponesrečenih kanujev.

Pobudnik izleta s čolni je bil pokojni župan Janc. Izlet je poimenoval »zadnji spust po Savi«, udeležilo pa naj bi se ga večje število ljudi iz občine, ki so se tako kot tudi župan v preteklih letih močno angažirali pri graditvi nove hidroelektrarne Blanca. Izletniki naj bi se s čolni spustili od Sevnice

proti Blanci in tam imeli manjšo zabavo. Dan se je začel veselo in zadovoljno. V občini so prav tiste dne občinskemu centru za socialno delo podarili novo službeno vozilo, občina pa je uredila tudi donacijo za novo reševalno vozilo za lokalni zdravstveni dom.

Izletniki so se zbrali na startu spusta. Menda naj bi bili sprva načrtovali spust po reki z gumijasti-

mi čolni, rafti, pa se je pri tem neke zataknilo. Kje in zakaj zdaj niti ni pomembno, dejstvo je, da so udeleženci namesto v rafte sedli v štiri kanuje. V vsakega po šest izletnikov in izkušen krmar. Že na začetku, ko še niso niti odpluli, se je eden od kanujev prevrnil. Prišlo je do rahlega premeščanja nekaterih mokrih in suhih na breg, nekaterih mokrih v suhe kanuje in končno so sestavili tri posadke. Del udeležencev, večinoma ženske in otroci, je sklenil, da se bo po obrežju podal proti Blanci, kjer naj bi bilo zborna mesto. Trije kanuji so torej odpluli po reki navzdol, spremljal pa jih je čoln sevniških gasilcev, na katerem je bil tudi novinar nacionalne televizije Goran Rovnan z nečakom, ki je izlet snemal. Izlet do jezovne pregrade pri novi hidroelektrarni Blanca je potekal brez posebnih težav in v odličnem razpoloženju. Eden od kanujev se je približal

Premier Janša v pogovoru s svojci

bregu že pred pregrado, prav tako tudi gasilski čoln z zunajkrmnim motorjem. Druga dva kanuja sta se zapeljala proti jezovni pregradi in očitno je bilo, da nameravata zapluti čeznjo. Kolegi iz drugih dveh čolnov so jih poskušali z mahanjem odvrniti od tega, a jih niso poslušali. Kamera je zabeležila, kako sta se kanuja približala jezu, potem pa je steber nadvoza nad pregrado skril dogajanje. Slišali so se le še kriki, ki so jih sprva pripisali adrenalinskemu navdušenju, potem pa je zavladala tišina.

Trinajst žrtev Teža in pritisk pri spustu čez pregrado sta očitno prelomila oba kanuja. Vrtinec, ki nastaja pod pregrado, je veslače dobesedno vsrkal vase. Pri tem je treba omeniti, da nihče med njimi (niti v tretjem kanuju in gasilskem čolnu) ni nosil rešilnega jopiča in čelade! Kriki, ki so jih slišali izletniki, očitno niso bili kriki navdušenja, ampak strahu, ko sta se čolna prelomila.

Šokirani izletniki so takoj priskočili na pomoč kolegom iz ponesrečenih čolnov. Iz vode so izvlekli županovo ženo Ano Janc, ki je sedela v prvem kanuju, kmalu zatem pa še Vojko Alif in Matejo Konajzler iz posadke drugega kanuja. Največjo srečo je imela Jančeva, ki jo je iz prelomljenega kanuja katapultiralo stran od vrtince in jo je odnesla brez hujših poškodb, stanje obeh drugih ponesrečenk pa je bilo kritično. Ponesrečenke so odpeljali v brežiško, celjsko in novomeško bolnišnico, kjer so se zdravniki začeli bojevati

s smrtjo. Pri Jančevi jim je uspelo, pri drugih dveh pa je bila dama v belem močnejša in obe sta umrli. Tri ure po nesreči so reševalci potegnili iz vode tudi trupla Branka Safiča, Janija Zemljaka in Bojana Lipovška, vse tri so našli približno dva kilometra od kraja nesreče.

Na kraju tragedije se je zbralo veliko število zaskrbljenih svojcev in tudi radovednežev. Svojci so zgubljali živce, kar jih ni nihče obveščal o stanju tako na kraju reševanja kot tudi v bolnišnicah, kamor so prepeljali ponesrečene. A vedeti je treba, da so bili ponesrečenci v lahkih oblačilih in seveda brez dokumentov, tako da je bila njihova identifikacija otežena. V bolnišnicah pa so si predvsem prizadevali, da bi rešili življenja ponesrečenih, in niso zgubljali časa z identifikacijo.

Ponoči so na kraj nesreče prišli najvišji državni predstavniki: predsednik države Danilo Türk, premier Janez Janša, notranji minister Dragutin Mate, poleg njih pa tudi več uglednih znancev ponesrečenih kanuistov. Tudi oni so poskušali po svojih močeh miriti svoje ponesrečenih, od katerih so nekateri še vedno upali na čudež. Čudeži se sicer včasih zgodijo, recimo pred štirimi desetletji je jugoslovanska stevardesa Vesna Vulović ob eksploziji Jatovega letala nad Čehoslovaško proti vsem pravilom preživela tako eksplozijo kot padec z višine desetih kilometrov. Na Savi pa minuli konec tedna čudeža žal ni bilo. V ranih jutranjih urah, okoli dvanajst ur po nesreči, so iz vode za prelivnimi polji izvlekli trupla Kristijana Janca, Mitje Špileka in Mihaela Metelka.

V petek je bila v parlamentu žalna seja v spomin na preminulega poslanskega kolega, na državni ravni pa so bili odpovedani vsi uradni sprejemi in slovesnosti. Medtem ko je bila vsa Slovenija še vedno pod vtisom tragedije, je približno štirideset potapljačev ves konec tedna iskalo še druge pogrešane. V soboto zvečer so v bližini prelivnih polj našli truplo Mirana Ribiča, v nedeljo dopoldne trupla Slavka Peklarja in Aleša Logarja, kar šest kilometrov stran pri Brestanici pa še Rudija Dobnika. Marjana Kogovška so našli v nedeljo malo pred dvajseto uro v Savi blizu Samobora na hrvaški strani. **D**

Udarec proizvodnji mamil

Razbili mrežo, ki je tihotapila kislino za proizvodnjo heroina, ki bi trgovcem vrgel več milijard evrov.

Policisti so dosegli lep uspeh v boju proti prekupčevalcem z mamili, saj so razbili del mreže, ki evropski narkomanski trg zalaga s heroinom. Zasegli so namreč 98 ton anhidrida očetne kisline, ki je ključnega pomena, da iz morfina izdelajo heroin. Kislino je iz Češke v Slovenijo uvozil 65-letni Bruno Filipič, za kritje uvoza pa je uporabil svoje v Novi Gorici registrirano podjetje.

Slovenija je v tem primeru tranzitna država, saj je bila kislina namenjena v Turčijo, kjer naj bi kemiki iz domače surovine izdelani morfij predelali v heroin.

Poleg Filipiča so slovenski kriminalisti pripravili še tri naše državljane, ki so sodelovali pri uvozu kisline, v Turčiji pa je policija nadela lisice trem turškim državljanom, Filipičevim

»poslovnim partnerjem«, ki so željno pričakovali kislino za svoj umazani posel.

To je sklepni del enoletne akcije, ki se je začela odvijati že januarja letos, ko so na Muljavi zasegli približno šestdeset ton anhidrida očetne kisline, ki naj bi jo bil prav tako uvozil Filipič. Ta naj bi bil že od leta 2005 organizator posla, v katerem so na Češkem kupovali kislino in jo prek Slovenije prevažali turškim naročnikom.

Filipiča sumijo, da je v tem času kupil vsaj 366 ton kisline, iz katere bi lahko izdelali 147 ton čistega heroina. Čisti heroin nato razredčijo, da je primeren za uživanje, tako da bi bil končni izkupiček 438 ton heroina za ulično prodajo, kar bi trgovcem navrglo vrtoglavih šest milijard petsto sedemdeset milijonov evrov! B. S.

Hydroelektrarna Blanca v izgradnji

Reševalna akcija ni bila lahka.

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

lokalna televizija ETV

<http://etv.elektroprom.si>

komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

tel.: 03/ 897 50 05

107.8 MHz

www.radiovelenje.com

RADIO VELENJE

Sweet baby

Poletje Petre Lavtar Slapar bo delavno. Po promociji videospota za pesem Blizu lahko na radijskih postajah že slišite nov singel svetlolase pevke. Gre za komad z naslovom Sweet baby, v katerem je melodični pop prepleten z vedno aktualnim soulom. Pesem je delo tandema, ki je poskrbel tudi za uspešnico Blizu. Avtor pesmi je Jani Repnik, besedilo in del glasbe pa je napisal Bojan Sršen. Petra Slapar vedno sodeluje pri procesu izdelave svojih pesmi in tudi tokrat ni bilo drugače. Petra je rekla: »Slišim precej nedokončanih, delnih verzij komada. Če mi kaj ni všeč, to jasno povem in producent predlaga rešitve. Najpogosteje najdeva kakšno skupno pot, ki pa naju včasih oba tako nepričakovano preseneti, da skačeva tudi do stropa od veselja – no, bolj jaz kot on.« Sicer pa je Petra v preteklih dneh za las ubežala novemu škandalu, ko je v roke nepridipravu prišel posnetek njenega hišnega posnetka z možem Robertom. Zadevo so že rešili kriminalisti, ki bodo zoper tatiča ustrezno ukrepali.

Uspešna na sceni, zasebnost pa prodira v medije ...

Najlepše prsi v Hollywoodu

Bralci revije In Touch so v anketi izbirali lastnico najlepših prsi Hollywooda in na vrh liste postavili Jessico Simpson. Igralka in pevka novega naslova za zdaj še ni komentirala, tiho pa je tudi Pamela Anderson, priljubljena Playboyjeva zajčica Hughja Hefnerja, ki je nedavno Jessica označila za kuzlo, saj jo je sprovciral napis na njeni majici, ki spodbuja uživanje mesa. Zapriseženi vegetarijanci Pameli je prekipelo. Kakor koli, Pameline prsi se niso uvrstile med TOP 10. Jessici sledi Tyra Banks, njej pa Scarlett Johansson.

Ljubiteljica mesa ima najlepše prsi v Hollywoodu.

Cindy ureja stanovanja

Svojemu impresivnemu seznamu stvari, s katerimi se ukvarja poleg manekenske kariere, je Cindy Crawford dodala še eno. Ko je opustila manekensko kariero, je v svetu mode ostala kot poslovna ženska in se lotila vsega mogočega: od proizvodnje parfumov in šmink, slikanj za koledarje, snemanj videov do pisanja knjig za otroke. Sedaj pa je vsemu temu dodala še urejanje stanovanj in domov. 42-letnica je v Kanadi odprla svoje podjetje za urejanje domov, prodajajo pa vse od preprog do foteljev in opreme za otroke. Med pohištvo so tudi modeli, navdihnjeni s pohištvo, ki ga ima v svojem domu v Malibuju. Za zdaj je vse to dostopno le prebivalcem Severne Amerike, kmalu pa naj bi se začelo tudi osvajanje svetovnega trga.

Od manekenke do poslovne ženske

Naši zvezdniki o dopustu

Na spletni strani RTV Slovenija so raziskali preživljanje dopusta znanih Slovencev. Kot kaže, naši zvezdniki ne bodo samo počivali. Marko Vozelj, nekdanji član skupine Čuki, ki se je zdaj odpravil na samostojno glasbeno pot, pravi, da prav veliko časa za poležavanje na plaži ne bo, saj snema prvo samostojno ploščo, ki bo na police prišla jeseni. »Malo se bomo z družino odpravili v naše Primorje, a še ne vemo kdaj in kam. Odvisno. Se

Marko Vozelj pripravlja prvo samostojno ploščo ...

bomo na hitro odločili.« Jasna Kuljaj si je že oddahnila na Krku, sedaj pa dneve zopet preživlja delavno. V tem času skupaj z Janezom Dolinarjem vodi festival narodnozabavne glasbe v

Števerjanu. Festival in druženje z zamejskimi Slovenci sta zanj pravi užitek, zato ji to delo dejansko pomeni sprostitev: »Kot bi bila na počitnicah,« pravi Jasna. Pevka Nuša Derenda pravi, da je njeno poletje navadno bolj umirjeno. Čeprav ima tudi letos napovedanih nekaj nastopov, bodo ti

Jasna Kuljaj v delu uživa kot na počitnicah.

večinoma ob koncih tedna. »Konec julija pa si bom vzela 14 dni prosto, da si bomo privoščili malo oddiha na morju. Najverjetneje gremo na jadrnanje po Jadranu,« pravi Nuša in dodaja, da bo po dopustu spet na vrsti trdo delo, saj se bo morala pripraviti na tradicionalni koncert, ki bo novembra v Cankarjevem domu. O dopustu pa (še) nič ne razmišlja Brigita Šuler, saj ima obilico dela – snema novo ploščo. Če bo utegnila, bo za nekaj dni skočila na morje ...

DNEVNE NOVICE od PONEDELJKA do PETKA!

DEMOKRACIJA spletna

V središču | Uvodnik | Politika | Slovenija | Intervju | Kultura | Črna kronika | Šport | Rumeno

ZADNIJH 8 NOVIC

- 10.40 Bush zadovoljen z obiskom
- 10.06.2008 Türk in Bush govorila o nujnosti krepitve človekovih pravic
- 10.06.2008 Bush pri Janši pohvalil izjemen napredek Slovenije
- 10.06.2008 Evro-sredozemsko univerzo podpira gospodarstvo
- 10.06.2008 Bush prisel na vrh EU-ZDA v Slovenijo
- 10.06.2008 O svobodi medijev v EU
- 10.06.2008 Vlada ne bo popuščala sodnikom
- 10.06.2008 Markeševa nesoglasja

10.40 | 0 komentarjev

Dnevne novice

Bush zadovoljen z obiskom

"Slovenija je velik košček nebes," je po koncu vrha EU-ZDA na Brdu pri Kranju ocenil ameriški predsednik Bush. Napovedal je, da se bo v Slovenijo vrnil kot turist, gostitelju, predsedniku Evropskega sveta, slovenskemu premieru Janezu Janši pa se je zahvalil za gostiljube. ... več >>

V novi Demokraciji ne prezrite
EKSKLUZIVNO
Tajkuni – slovenska potencialna socialna bomba

Ameriški predsednik George W. Bush, slovenski premier Janez Janša in predsednik evropske komisije Jose Manuel Barroso

FOTO: Grega Wernig/Salomon 2000

VREMENSKI OVVEŠČALNIK			
DANES	JUTRI	PETEK	SOBO
15 °C 23 °C	13 °C 17 °C	11 °C 14 °C	11 °C 18 °C

Z Demokracijo do novega telefona

Priloga: Kako ocenjujete uredniško delo dosedanjega odgovornega urednika Janeza Markeša?

V tej anketi ste že sodelovali

Pozitivno 12 %

Negativno 59 %

Srednje 17 %

Nimam mnenja 12 %

10.06.08 | 0 komentarjev

Dnevne novice

Türk in Bush govorila o nujnosti krepitve človekovih pravic

Predsednika Slovenije in ZDA, Danilo Türk in George Bush, sta se danes na Brdu pri Kranju posvetila predvsem nujnosti krepitve spoštovanja človekovih pravic. Na tem področju sta po Türkovih besedah govorila tudi o tem, da bi bilo potrebno zapreti ameriško vojaško oporišče Guantanamo na Kubi, kjer so zaprti teroristični osumljenci. ... več >>

Predsednika Slovenije in ZDA, Danilo Türk in George Bush

FOTO: Grega Wernig - Salomon 2000

10.06.08 | 0 komentarjev

Dnevne novice

Bush pri Janši pohvalil izjemen napredek Slovenije

Ameriški predsednik George Bush je na davišnjem srečanju s predsednikom Evropskega sveta, premierom Janezom Janšo pohvalil izjemen napredek, ki ga je Slovenija naredila od njegovega zadnjega obiska pred sedmimi leti. Sicer pa so pogovori pred začetkom vrha EU-ZDA potekali izjemno sproščeno in v prijateljskem duhu. ... več >>

Ameriški predsednik Bush in predsednik Evropskega sveta Janez Janša

FOTO: Gregor Pohleven

10.06.08 | 0 komentarjev

Dnevne novice
Evro-sredozemsko univerzo podpira gospodarstvo

Objavimo, kar drugi zamolčijo.

Spomini na evroligo

Magični gledalec, foto: Gregor Pohleven

Priznam, da sem v zadnjih letih nekako zanemaril prenose košarkarskih tekem, ki sem jih včasih z zanimanjem gledal. S tem mislim predvsem tekme evrolige.

Razlog za to je bržkone (že premagana?) kriza našega najbolj slavnega kluba Uniona Olimpije. Včasih ne morem drugače, kot da se sprehodim po internetnem portalu youtube.com, kjer tu in tam najdem kakšen izsek iz starih tekem naših »zmajčkov«, ki so se leta 1997 imenovali še Smelt Olimpija. Morda se še spomnite, da so se tistega leta pod vodstvom Zmaga Sagadina uvrstili na turnir četverice v Rimu. Zeleni tim gre v Rim, smo tedaj vzklivali košarkarski navdušenci, potem ko so »zmajčki« v dramatičnih tekmah februarja in marca premagali italijanski Steffanel, pri katerem je igral naš rojak z italijanskim državljanstvom Gregor Fučka, in zagrebsko Cibono. Vseeno pa ne gre pozabiti na zlato ekipo Smelta Olimpije, ki so jo sestavljali Roman Horvat, Dušan Hauptman, Jaka Daneu, Marko Tušek, Marko Milič, Darren Henrie, Arriel McDonald, Vladimir Stepania, Rašo Nestorović, Slavko Duščak, Mario Kraljevič, Ivica Jurković ... No, morda sem koga pozabil, saj je od tiste sezone minilo že dobrih enajst let. Vsekakor pa ne smem pozabiti legendarnega trenerja Zmaga Sagadina in njegovega pomočnika Toma Mahoriča, ki ga je kasneje nasledil. In pa seveda legendarnega kapetana Olimpije Dušana Hauptmana s tako rekoč tradicionalno številko 10 na dresu. No, da ne bom krivičen do še enega kluba, ki mu je kasneje uspel preboj v evroligo, namreč Pivovarne Laško (tedaj še ni nihče vedel za Boška Šrota) pod vodstvom tedanjega trenerja Aleša Pipana in z igralsko ekipo, v kateri so igrali Ervin Dragšič, Mileta

Lisica, Aleš Kunc, Sani Bečirovič, Miljan Goljović, Saša Dončić, Goran Jurak ...

Morda se boste vprašali, čemu sedaj to obujanje spominov. Kot sem dejal, je slovenska klubska košarka v zadnjem času bolj ali manj blede senca tiste izpred več kot desetih let. Tudi sami prenosi tekem so bili tedaj nekaj posebnega, ko sem poslušal »telefonske« glasove komentatorjev (Mile Jovanović, Janez Gašperlin, strokovni komentator Janez Drvarič). Škoda, da sem kasneje le redkokdaj doživel športno komentiranje v paru – morda le tedaj, ko sta skupaj komentirala Miha Žibrat in Peter Vilfan. Slednji je pred leti skoraj izgubil glas, ko je njegov kasnejši zet Vlado Ilievski v dresu Uniona Olimpije tako rekoč v zadnji sekundi z velike daljave zadel zmagovalni koš za svojo ekipo. Dobro se spominjam tudi komentatorja košarkarskih tekem jadranske lige Roberta Kukovice, ki je na Kanalu A vedno znova našteval, koliko osebnih napak si je nabrala posamezna košarkarska ekipa. Dobro, naj mu bo, sem si ga vsaj po nečem zapomnil. Tako kot Petra Vilfana po njegovem najpogostejše izrečenem stavku! »To je tisto, o čemer sem govoril.«

Saj res, zakaj sploh pišem o košarki? Morda zato, ker je žreb določil neposredne tekme Uniona Olimpije v novi sezoni evrolige. Tau Ceramica, Joventut, Fenerbahçe, Virtus Roma in Alba Berlin bodo kar zanimivi nasprotniki pa še izenačeni povrh. In še to: tokrat bodo štiri skupine namesto treh, kar bo zame nekoliko preglednejše. Nasvidenje torej v novi sezoni evrolige! ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Delo, ki ga opravljate, vam bo vedno bolj všeč tudi zato, ker imate več časa zase, kot bi ga imeli kjer koli drugje. Glede denarja ne boste imeli težav, čeprav boste imeli tudi veliko stroškov. Zelo lepo vas bodo presenetili.

Bik
21.4.-21.5.

V tem tednu se boste z nekom prav po nepotrebnem sporekli. Ko boste nekoliko premislili, boste opazili, da ste vznemirjeni popolnoma brez potrebe. Ko se boste pomirili, se boste raje posvetili branju knjige.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ta teden bo prinesel olajšanje, saj se bo del vaše težave rešil ob posredovanju določene osebe, ki je na sceni niti niste pričakovali. V soboto si boste lahko privoščili oddih, ki vam bo prinesel tudi dobro voljo.

Rak
22.6.-21.7.

Spoznanje, da imate pravzaprav veliko prijateljev in znancev, vam bo vilo toliko zaupanja vase, da se boste končno spravili na delo in naredili nekaj, kar ste že dolgo odlašali. Konec tedna bo razburljiv.

Lev
22.7.-21.8.

Delo, ki ste si ga naložili in ga že nekaj časa opravljate, je nekoliko preveč obremenjujoče za vas in boste morali pomisliti, kako bi si olajšali življenje. Bodite optimistični – če boste manj delali, boste imeli več.

Devica
22.8.-21.9.

Veliko gorja stori prav človeški jezik, zato pazite, kaj govorite, tudi če ste še tako razjarjeni. Pomislite, da bo nerodna situacija kaj hitro minila in da je vse relativno. Konec tedna se pripravite, da boste srečali stare znance.

Tehnica
22.9.-22.10.

Veseli boste, ker so se vas končno le spomnili. Sprejeli boste tudi vznemirljivo povabilo na kavo oziroma sladoled. Med delom se boste večkrat spomnili na nekatere ljudi, ki vas želijo v čim krajšem času videti.

Škorpion
23.10.-21.11.

Nekoliko se boste dolgočasil, ker se boste na nalogo najverjetneje predobro pripravili in jo tako končali veliko pred časom. Sicer pa boste imeli nekaj finančnih težav zaradi povečanih stroškov.

Strelec
22.11.-20.12.

Veselite vas bo gledati, tako vam bodo vsaj rekli vaši najbližji, ki se veselijo skupaj z vami. Kmalu boste sprejeli pomembno odločitev, ki vam bo zelo olajšala življenje.

Kozorog
21.12.-19.1.

Čeprav ste zelo radovedni, se z določeno osebo na boste utegnili srečati zaradi neugodnih okoliščin. Tako boste morali počakati na naslednjo priložnost, ki bo nemara šele naslednje leto. A na to se ne zanašajte.

Vodnar
20.1.-18.2.

Tudi ta teden bo minil bolj umirjeno. Kot običajno se boste ob popoldnevih lahko posvetili svojemu najljubšemu opravilu. Če boste pripravljeni, se boste lahko udeležili seminarja, ki vas zanima že dlje časa.

Ribi
19.2.-20.3.

Na ljubezenskem področju bo nekoliko zaškrpalo, na obzorju je majhen spor. Če se boste potrudili, ga boste kaj hitro tudi zgladili. Ne čudite se reakciji ljudi, ki vas v nobenem primeru niso sposobni razumeti.

Radio program
za slovensko
manjšino
v Sloveniji

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adrije Airways:
2 x povratna vozovnica!*

Vse Adriine ugodne
ponudbe si lahko
ogledate na www.adria.si
ali
pokličete na 080 13 00.

www.adria.si

*pristojbine niso vključene

DEMOKRACIJA		SESTAVIL: MIRAN ERCEG		GESLO		MUSLI- MANSKO ŽENSKO IME		MESTO V ČRNI GORI		IZBRANA DRUŽBA		HRVAŠKI KOŠARKAR		DEMOKRACIJA		
		PREDMET Z OVOJEM												OKRASNI PREDMETI NA TELESU		
		REKA V SIBIRIJI														
		ULITI IZDELEK, ULITEK														
		PISEC LJUBEZENSKIH PESMI														
		AFG. POL. (MOHAMED)														
		NIČREDEN ČLOVEK														
DEMOKRACIJA		PETE SAMPRAS	SLOVENSKA KNJIŽEVNICA	NAREDITEV KOGA LENEGA	NEKDANJI SLOVENSKI POLITIK	DEMOKRACIJA		KEMIJSKI ZNAK ZA KOSITER	ZNAK ZA MANGAN			GESLO		ZNAK ZA NOBELIJ	UGO TOGNAZZI MESTO V NIGERIJI	
OBLIKA IMENA JOŽE						VODORAVEN TRAM										ROBERT ALTMAN
PREBIVALEC SLOVENIJE						GLAVNI ŠTEVNIK				JAJČNIK SIMON GREGORČIČ						
DEMOKRACIJA		IGRALEC ARKIN					DEL KNJIGE						TV REALIZ. VODNIK			
POVPREČJE KRIŽANKE: 4,80 ČRKE		MEHURČASTA ZMES					ULITA KOVINA							IME ŽENE MIHAJLA GORBAČOVA	SPOKORNIK, PUŠČAVNIK	OLGA REMS
POŠUŠENA TRAVA PRVE KOŠNJE		MOŠKI SUKNJIČ				JANEŽ (LATINSKO)	ČAČAK ČISTA STEZA			ŠPANSKA DOLŽINSKA MERA NATRIJ						DESNI PRITOK REKE PAD
ZLI DUH PRI STARIH PERZIJCIH							ZA POLTON ZNIŽANI TON C	POVEČANJE, PORAST (REDKO)								
KOLOBAR, SPIRALA (STARINSKO)								GR.-RIMSKI VEK VLADIMIR SKRBINSEK								
DOLOČITEV DENARNE VREDNOSTI										POLITIK ARAFAT						
DEMOKRACIJA		IZTOK VALIČ			SLOVENSKI GLASBENIK (KARL-ATI)					GRŠKA MODRICA LJUBEZ, PESNIŠTVA						

Rešitev prejšnje križanke

GAMETA, ORATOR, RITINA,
NATKA, JN, ALK, BEA,
IR, ALABASTER, OTTA,
KORAKANJE, GREN,
AMATER, ATLE, TJ, DOGA,
BRJANKA, ENO, BRATENJE,
MONIKA, RIN, ISIS, MIA,
ALANI, KOJA, POTOVALKA,
VAR, ANALIZA

Nagrajenki 26. številke

1. nagrada:

IRENA KRIŽMAN

Slomškova 16, 3250 Rogaška Slatina

2. nagrada:

FRANČIŠKA LEBEN

Selca 96, 4227 Selca

Dobitnicama čestitamo in ju hkrati prosimo, da nam pošljeta
fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagradi

1. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji **Ljubljana-Tirana**

2. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji **Ljubljana-Sarajevo**

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 17. 7. 2008
pošljite na naš naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".**

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

> **7.7.1901** je bil občni zbor društva z nazivom Narodni dom v Trstu. Društvo so ustanovili z namenom graditve Narodnega doma.

> **7.7.1907** se je v Divači rodila prva slovenska filmska igralka Ita Rina s pravim imenom Ida Kravanja.

> **7.7.1922** se je rodil francoski oblikovalec elegantnih ženskih oblek in pionir oblikovanja oblačil visoke mode za moške Pierre Cardin.

> **8.7.1837** se je rodil nemški graditelj zrakoplovov Ferdinand von Zeppelin.

> **8.7.1990** je pred množičnim grobiščem v Kočevskem rogu potekala pravna slovesnost. Maševal je metropolit in nadškof Alojzij Šuštar.

> **9.7.1858** se je v Ljubljani rodil Henrik Tuma, ki sodi med najpomembnejše slovenske politike na prelomu stoletja. Bil je politik, publicist, alpinist in domoznanski pisec.

> **9.7.1901** se je rodila angleška pisateljica Barbara Cartland, najbolje prodajana pisateljica.

> **9.7.1982** so znanstveniki, kulturni in javni delavci v reviji Naši razgledi objavili odprto pismo o stranpoteh usmerjenega izobraževanja.

> **10.7.1856** se je v Smiljanu v Liki rodil srbski znanstvenik in izumitelj Nikola Tesla.

> **10.7.1871** se je rodil francoski književnik Marcel Proust. Rekel je: »Muhe in komarji niso nič manj značilnosti poletja kot vrtnice in zvezdno nebo.«

> **10.7.1943** je prišlo do izkrcanja zveznikov na Siciliji.

> **10.7.1991** je slovenska skupščina sprejela brionsko deklaracijo, ki so jo sprejele vse strani, vpletene v jugoslovansko krizo.

> **11.7.1859** se je v Žalcu rodil slovenski skladatelj Risto Savin s pravim imenom Friderik Širca.

> **12.7.1863** se je rodil francoski bakteriolog Albert Calmette, ki je iznašel cepivo proti kačjemu piku in kugi, v sodelovanju s Camillom Guerinom pa tudi cepivo proti tuberkulozi.

> **12.7.1865** je bila v Novem mestu zadnja javna usmrtitev na Slovenskem.

> **12.7.1991** je minister za informiranje Jelko Kacin na zadnji tiskovni konferenci v Cankarjevem domu dejal, da je Slovenija izpustila še zadnje vojne ujetnike.

> **13.7.1868** je prišlo v Trstu do velikih nasprotij med Slovenci in Italijani. V nemirih sta bili dve smrtni žrtvi.

> **13.7.1878** se je končal berlinski kongres, ki je priznal samostojnost Črni gori, Srbiji in Romuniji, Avstro-Ogrski dovolil zavzeti Bosno in Hercegovino, Britancem pa Ciper.

> **13.7.1883** se je v Ljubljani rodil grafik in slikar Hinko Smrekar. Leta 1942 so ga kot talca ustrelili Italijani.

POGLED NAZAJ (OD 7. 7. DO 14. 7.)

Denar in politika

Ameriški veleindustrialec John Davidson Rockefeller je bil prvi ameriški milijarder, ki je z velikansko vsoto denarja podprl predsedniški predvolilni boj svojega prijatelja Williama McKenleyja in ga ustoličil v Beli hiši. Za nas je zanimiv v času, ko se slovenski lastniki »nacionalnega interesa« vse bolj vmešavajo v politiko. Seveda se način bogatenja slovenskih tajkunov zelo razlikuje od Rockefellerjevega. Rodil se je **8. julija 1839** in je svojih prvih 50 dolarjev posodil okoliškemu kmetom

po 7,5-odstotni obrestni meri. Ko je v ZDA izbruhnila naftna mrzlica, je bil takoj zraven. 24 let star se je zaposlil v rafineriji, trdo delal in varčeval. Načrtno je začel odkupovati deleže podjetja in kmalu izplačal prvotne lastnike. Njegovemu početju danes pravimo sovražni prevzem. Pokupil je še vrsto konkurenčnih podjetij. Če v prodajo niso privolila, je tako dolgo zniževal cene svojim izdelkom, da je tekmece uničil in njihova podjetja poceni kupil. Ob koncu 19. stoletja je bil najbogatejši in najbolj osovražen moški v ZDA.

Slovenec

V nasprotju z današnjim časom so imeli Slovenci že od **11. julija 1883** možnost branja dveh svetovnonazorsko različnih dnevnih časopisov. Ta dan je namreč začel kot dnevnik izhajati Slovenec, vodilni časniki političnega katolicizma na Slovenskem, kot protiutež liberalnemu Slovenskemu narodu.

Slovenci so urejali pomembni predstavniki slovenskega političnega katolicizma (Franci Pevec, J. Alešovec, L. Haderlap). Do precejšnje žurnalistične kakovosti ga je konec osemdesetih let dvignil I. Žitnik, v devetdesetih ga je urejal A. Kalan, nato znani sodelavci J. E. Krek, M. Moškerc, J. Gostinčar in tik pred 1. svetovno vojno F. Terseglav. V prevratnih letih 1918–19 je bil urednik

Izidor Cankar, za njim pa E. Besednjak, R. Smodej, Terseglav, Franc Kremžar, M. Krek, A. Kuhar, I. Ahčin in Viktor Cenčič.

Pod sposobnimi uredniki v dvajsetih letih je dosegel zavidljivo časnikarsko raven in tako prekašal liberalna Slovenski narod in Jutro. Zlasti pomembni so bili uvodniki. List je veliko pripomogel tudi k razvoju časnikarske slovenščine.

Predsedstvo SFRJ o Kosovu

Položaj na Kosovu se je začel hitro slabšati in razmere so se zelo zaostrovale. Srbija je začela z vedno bolj trdo roko »umirjati« položaj. Tako nekega dne – očitno po nalogu srbske politike – kosovskih delegatov niso spustili v kosovsko skupščino. Kosovski delegati so potem kar na ulici razglasili deklaracijo o republiki Kosovu. To je bil povod, da sta Jović in Milošević zahtevala sejo zveznega predsedstva. Predsedstvo se je sešlo **11. julija 1990**. Milošević je zahteval, da predsedstvo

obsodi takšno delovanje »kosovskih separatistov« in da sprejme sklep, s katerim bi »preventivno« razglasili uporabo vojske na Kosovu. Praktično bi to pomenilo, da bi predsedstvo SFRJ dalo vojski in srbskemu vodstvu bianco menico za interveniranje na Kosovu in se s tem samo izločilo iz igre. Ker se pet članov predsedstva s tem ni strinjalo, Miloševićevih predlogov za vojaško posredovanje niso sprejeli, Janez Drnovšek pa je zahteval, da predsedstvo predlaga ustavnemu sodišču, naj presodi ustavnost srbske odločitve, da srbska skupščina razpusti kosovsko skupščino.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 13/71

Z dialogom do sprave (2)

V reviji Demokracija št. 13 pod naslovom »Z dialogom do sprave (1)« sem prebral članek gospoda Franca Blatnika o spravi. Zagovorniki NOB smo se s privrženci okupatorja spravili takoj po vojni, oni se pa z nami niso, čeprav smo verjeli, da so se, nekateri so se, večina pa se jih je potuhnila. Poslušali smo maršala Tita, da moramo oprostiti, ne pa pozabiti na grozodejstva, ki so jih izvajali skupaj z okupatorjem nad zavednimi Slovenci. Ne zato, da bi se v podobnih primerih maščevali, ampak zato, da se grozodejstva ne bi ponovila. Grozodejstva, ki jih je izvajal okupator s pomočjo domačih sodelavcev ali izdajalcev, so vzrok, da je NOV izvajala grozodejstva nad njimi.

Zelo spoštovani predsednik, vojskovodja v drugi svetovni vojni in velik antikomunist gospod Churchill je izkrcanje v Istri uporabil kot prevaro, da so Nemci kopicili svoje sile v Istri, da so razbremenili resnični kraj izkrcanja. Ljubljanski škof dr. Rožman je verjel in nasedel tem besedam. Menil je, da se bo v Sloveniji zgodilo tako kot v Grčiji. Britanci so zasedli Grčijo, z njimi se je vrnila pred Nemci pobegla grška kraljeva vojska. Uporniki proti Nemcem so morali položiti orožje, začeli so preganjati in zapirati grške partizane. Škof dr. Rožman je menil, da bo tako tudi pri nas, ni sprejel milostitev, ki jih je razpi-

sala NOVJ, niti ni upošteval svabil svojih prijateljev duhovnikov, ki so bili tudi politiki v pobegli jugoslovanski vladi v Londonu, dr. Izidorja Cankarja, Snoja, da bodo domobranci po vojni pobiti, če bodo še sodelovali z okupatorjem. Zaradi velikih zaslug Titovih partizanov za končanje druge svetovne vojne so zavezniki NOVJ sprejeli v protihitlerjevsko zvezo, torej sebi enako. 56 mladih ljudi, ki se po vojni niso vrnili, ki jih imenuje gospod Franc Blatnik, vsi padli in pobiti med vojno ter vrnjeni so žrtve zmotne politike dr. Rožmana. Škof dr. Rožman je izrabljaj verska čustva nekaterih vernih Slovencev in jih podpihoval (tako kot sedaj podpihujejo muslimane z islamom, da izvajajo terorizem), da je oblast dana od Boga in da je smrtni greh, kdor ve za odporniško organizacijo in aktiviste NOB, da bo po smrti šel v pekel, če jih ne prijavi okupatorjevi oblasti. Vedeli smo vsi, tudi škof dr. Rožman, da so jih zavezniki obsodili na smrt, in ko je postalo nevarno tudi zanj, jih je zapustil in se skril.

Da ne bodo bralci živeli v zmoti glede NOB in kolaboracije z genocidnim okupatorjem, čutim dolžnost, da jim razjasnim obzorje. Napad na Jugoslavijo leta 1941 je bila kršitev prepovedi napadalne vojne, ki je bilo takrat že veljavno načelo mednarodnega prava. Nadaljnja dejanja okupatorjev: aneksija, streljanje talcev, izselitve, mobilizacija ... so pa dvakrat protipravna, ker so posledica protipravnega napada in ker so takšna dejanja po mednarodnem pravu izrecno prepovedana. Po mednarodnem pravu prebivalstvo na protipravno okupiranem ozemlju nima nobene dolžnosti do okupatorja, ima pa pravico do upora. Kdor se je pridružil okupatorju, je postal izdajalec. Izdajstva pa nikjer ne nagrajujejo, samo pri nas, v samostojni Sloveniji. Druga svetovna vojna ni bila med kapitalizmom in komunizmom, ampak med fašizmom in nacizmom na eni strani in na drugi strani so se združili v zavezništvo kapitalisti in komunisti proti fašizmu in nacizmu. Izgovor kolaboracije, da so bili protikomunistični borci, je brezpredmeten. Sprava bo, ko

desnica ne bo ponarejala NOB, ga uporabljala za predvolilno tekmo, ko bo priznala in obžalovala, da kolaboracija ni bila na pravi strani. Kolaboracija je podaljševala vojno, umiranje na bojiščih in taboriščih. Kdor napako prizna, je manjša možnost, da jo bo v prihodnosti v podobnih primerih ponovil.

Vesel bom odzivov na svoje pismo (Janez Krošel, Ob dolenski železnici 186, 1000 Ljubljana; telefon: 01-427-14-72)!

Janez Krošel, Ljubljana

št. 26/72

Premetavanje kosti z bagerji (1)

Spoštovani gospod Wakounig, v pretekli številki tednika Družina ste pisali o mojem govoru na spominski slovesnosti ob 63. obletnici osvoboditve koncentracijskega taborišča Matthesen pod Ljubeljem. V njem ste navedli vrsto očitkov, tudi tega, da prekipavam od prezira in sovra-

žnosti do drugače mislečih, zlasti do žrtev povojnega nasilja.

Ob Vaših besedah sem se čutil globoko osebno prizadetega. Kot župan se trudim delovati povezovalno, kot poslanec DZ pa sem vedno odločno zagovarjal stališče, da morajo vsi mrtvi dobiti tako ime kot dostojno urejeno grobišče ter zgodovinski spomin. V svojem govoru sem tudi izrecno poudaril, da smo krivično pobitim na vseh straneh med drugo svetovno vojno in po njej dolžni zagotoviti zgodovinski spomin in pieteto.

Naša država z bagerji premetava kosti, kar sem osebno videl pri graditvi novega avtocestnega odseka mimo Radovljice. To nikakor ni v skladu z izkazovanjem pietete mrtvim in osebno menim, da bi na takšnih grobiščih morali postaviti spominska obeležja, ne pa nanje poslati bagerjev. Prav paradoksalno pa je na drugi strani dejstvo, da za vzdrževanje ostankov edinega koncentracijskega taborišča v Sloveniji, ki je bil podružnica zloglasnega Matthesena, namenimo premalo sredstev. Verjetno mi boste pritrdili, da ni prav, da breme vzdrževanja državnih spomenikov prelagamo na rame občine. Moja naloga kot župana ►

Zaupanje**Karitas** ✱**Spoštovani!**

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

Pomoč potrebuje štiričlanska družina iz Gorenjske. Mama je pred leti zaradi nevrološke bolezni postala nepokretna. Bolezen je družino zelo obremenila. Družina živi v hiši z moževimi starši, v nadstropju s tremi stopnišči, in nujno potrebuje dvigalo. Sami te investicije kljub veliki podpori lokalne skupnosti ne zmorejo pokriti. Oče in mati z zelo nizkimi dohodki skrbita tudi za dve hčerki. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo tej družini. Hvala!

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, Sklic: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje

► je, da državi jasno povem, da to ni in ne more biti naša dolžnost in da 2.500 evrov na leto zadostuje le za košnjo trave okrog spomenika – drugo pa k vzdrževanju spomenika državnega pomena prispeva Občina Tržič iz proračuna.

S sosedi čez mejo odlično sodelujemo in sedaj načrtujemo ureditev spominske sobe ter muzeja Matthausen v prostorih nekdanjih mejnih objektov na Ljubelju. Kot župan se vedno potrudim, da nekaj besed spregovorim tudi po nemško. Priznam, da ne popolno, vseeno pa že vrsto let zaman čakam, da bo kdo izmed odgovornih avstrijskih politikov na tej strani Karavank ljudi nagovoril po slovensko.

Vesel sem, da se strinjate z mojo mislijo, da so mrtvi med sabo spravljani in da je problem v nas, živih. Zato vas vabim na sestanek na Občino Tržič. Naša prizadevanja gredo v isto smer in prepričan sem, da lahko najdemo skupne točke in možnosti za sodelovanje.

*Mag. Borut Sajovic,
župan Tržiča in poslanec DZ RS*

Resnica je SAMO ENA!

Praznovali smo DAN DRŽAVNOSTI. Mnogi z grenkim priokusom. Slovenija je dosegla več, kot so pričakovali največji optimisti. Vendar smo nekateri pričakovali tudi menjavo miselnosti, predvsem pa spremembo vrednot. Vrednote komunistične Jugoslavije so navzoče na vsakem koraku.

Demokratsko misleči Slovenci in Slovenke ne moremo razumeti, da v parlamentu še

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

vedno sedijo ljudje iz režima, proti kateremu smo se z orožjem uprli. Tako imenovani večni poslanci Potrč, Anderlič, Školč so dobesedno udarec v obraz novi demokratični Sloveniji. Tudi nekdanji partijski vodja Milan Kučan še vedno rovati proti državi in zbira »RDEČE BARONE« oziroma tajkune v svojem Forumu 21. Rdeči kapitalisti so največja sramota Slovenije. Država poskuša z draginskimi dodatki pomagati najrevnejšim, po drugi strani pa novonastali kapitalisti siromašijo državljane in državo. Naropani kapital se mora vrniti tja, kjer je bil ukraden. Edina rešitev je nacionalizacija vseh tistih tajkunov, ki so obogateli s siromašenjem siromašnih. Država se ne sme ozirati na razne Forume 21. Državlani moramo končno povedati nekdanjemu predsedniku zveze komunistov, da se je njegova era iztekla. Največji oškodovanci postkomunistov so upokojeanci. Nihče me ne more prepričati, da je z našimi pokojninami vse v redu, ker je padec takšen, da se mora zdzniti tudi sedanja aktualna oblast. Prav ta oblast je že leta 2005 s spremembo zakona popravila pokojnine. Vendar pokojnine znova padajo. Tako dosega povprečna starostna pokojnina komaj 67,8 odstotka povprečne plače, čeprav je bil dogovor, da ne bi smela pasti pod 72 odstotkov. Pri invalidskih in drugih pokojninah je stanje še bolj porazno. Država mora odpraviti astronomske odpravnine direktorjev, posebej je nemoralno to za podjetja v državni lasti. Aktualna oblast je naredila ogromno, vendar je balast preteklosti prevelik za en mandat. Pranje možganov in rdeči kapital de-

lujejo razdiralno. Slovenija ima vse pogoje, da postane država blaginje. Tu mislim blaginjo za vse državljane. Rešiti se mora samo spon preteklosti, spon nostalgije po komunizmu in Jugoslaviji. Družiti bi nas morale vse tiste vrednote, ki smo jih Slovenci imeli pred vladavino komunizma in v zdajšnjem času grabežljivih rdečih tajkunov. Javna občila dobesedno bruhajo laži ter blatijo državo in oblast. Nič jih ne ustavi. Vsak ukrep vlade pospremiijo z neresnicami. Podoben čas je bil, ko so rušili prvo Demosovo vlado in Lojzeta Peterleta.

Upamo lahko samo, da so državljani v 17 letih zrejši in bodo Kučanovi rdeči baroni razkrinkani. Laž ne sme zmagati. Državna oblast mora sprejeti nekaj nujnih ukrepov. Odvzeti neupravičeno pridobljen kapital, izvesti revalorizacijo pokojnin in prisiliti tiste podjetnike, ki nimajo posluha za svoje delavce, naj dvignejo prag najnižjih plač. Tudi oprostitve davka na plače se ne sme preliti v dobičke kapitalistov, temveč v plače delavcev. Tako lahko ta vlada pretrga popkovino spon preteklosti. Levica pričakuje zmago. Tako bi bila odprta pot za grabež tistega, kar je še ostalo. Podobno kot so se potegovali za svoje privilegije v preteklosti. Verjamem, da bo zmagala pamet in ne manipulacije javnih občil, ki so v rokah tranzicijskih tajkunov.

Alojz Dragoš, Ljubljana

Kar je nemogoče, je mogoče

»Sodniška stavka bo!« so rekli sodniki. Minister Gregor Vrant naj bi sodnikom popustil in privolil v sodniško siljenje. V

tej točki se mi zdi, da je nekaj, kar je neverjetno: saj je očitno, da hočejo sodniki postaviti ministra v položaj brez primere v zgodovini. Le kako si upajo postavljati take zahteve? Plače imajo sijajne, da o drugem sploh ne govorimo.

Ko je Janeza Janšo vojaško sodišče obsodilo na leto in pol zapora, smo vsi vedeli, da je to krivično, neupravičeno in farsa. Tudi civilna družba je zahtevala, da se kazen ne izvede. Toda vsi sodniki v Sloveniji so takrat pritrdili vojaškemu sodišču, da gre Janša v zapor!

O tem so govorili tudi v Novi Gorici. Sodnik g. Kovšca je v Bevkovi knjižnici na Gradnikovi ulici dejal, da nimamo o tej zadevi kaj razpravljati, saj je vendar sklep sodišča treba izvršiti!

To je prav tako kot primer Dreyfuss, ko so ga zaradi napake generalov ustrelili. Skratka, slovenski sodniki vsa ta leta po vojni niso naredili niti ene pametne poteze. Sedaj si ne zaslužijo drugega, kot da jih postavi jo na cesto.

Viktor Miklavčič, Nova Gorica

Zakaj opozicija zavrača pokrajine

Rezultati referenduma o pokrajinah veljajo takšni, kakršne smo izglasovali tisti, ki smo se referendumu udeležili. Izkoristili smo pravico o pomembnem odločanju. Smo pač odločili v imenu vseh, ki se jim referendum ni zdel pomemben in niso razumeli, da se odloča o višjem življenjskem standardu ljudi tudi na podeželnju in ne le v prestolni Ljubljani.

Opozicija, ki je v času svoje vladavine podpirala pokrajine, jih je nenadoma popljuvala.

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M. Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Kakor popljuje vse in popolnoma vse izniči, kar dobrega in koristnega za Slovenijo in vse njene prebivalce naredi Janševa vlada. Ker računajo na zmagano na volitvah, jim je nenadoma žal, da bi se moral denar razdeliti tudi novoustanoavljenim pokrajinam in ne bi več popolno razpolagali z njim.

Mihaela Afner, Celje

Sprave ni brez priznanja

Oglašam se na pismo Bojana Čebulja, ki je bilo objavljeno v Večeru dne 14. 6. 2008 pod naslovom »Sprave ni brez priznanja«. Pravi, da sprave ne bomo dočakali; če bi do nje prišlo, bi »klerikalni antikomunisti« še naprej spreobračali zgodovinska dejstva in pačili zgodovino. Po njegovo tripijo zaradi primanjkljaja sposobnosti presoje, sami so si nakopali zaslužen usodo za svoje zločine in narodno izdajstvo. Za svoja »zavržena dejanja« bi bila prva na vrsti ljubljanska nadškofija in škof Rožman itd.

V nekaterih stvareh se s Čebuljem popolnoma strinjam, ne gredo pa mi v račun njegova »zgodovinska dejstva«, ki jih jaz vidim nekoliko drugače; naj jih navedem samo nekaj.

1. Cerkvi se očita kolaboracija z okupatorjem; vi, ki imate tako izostren zgodovinski spomin, morda veste, kdo je poskušal ustanoviti pakt s Hitlerjem (pa ga je ta s prezirom zavrnil), da bi

partizani napadli zaveznike, če bi se izkrcali na jadranski obali in osvobodili Slovenijo, pri čemer ne bi potrebovali nobenega partizana?

2. Kako je z NOB v skladu Kardeljeva izjava, da komunistov narodnoosvobodilni boj in protiokupatorski odpor ne zanima (Demokracija št. 23, str. 71)? So to korenine slovenske državne samostojnosti?

3. Ehrlicha so ubili komunisti, ker naj bi bil nasprotoval narodnoosvobodilnemu gibanju, tako piše v Enciklopediji Slovenije (Družina št. 23, str. 17). Kaj takega lahko napiše samo lažnivi rdeči zgodovinar. V resnici se je on bojeval za samostojno in svobodno Slovenijo; ko je bilo to vprašanje znova aktualno ob osamosvajanju, so mu komunisti nasprotovali, ko pa je do osamosvojitve prišlo, so zasluge zanj pripisali sebi.

4. 27. aprila 1941 naj bi bila ustanovljena OF, danes pa se ta dan imenuje dan upora proti okupatorju. Mi lahko, prosim, poveste, kdo se je takrat komu uprl? Ustanovljena je bila PIF, naperjena proti tistim, ki so bili proti nacizmu in fašizmu.

5. Domobranstvo je bilo samo zaščita pred komunističnimi zločinci, ki so pobijali civiliste. Brez komunistične partije državljanske vojne ne bi bilo.

6. Vzemimo še primer »dražgoške bitke«, ki je ni bilo, bila pa je narodna tragedija, ki so jo povzročili najprej predrzni, potem pa strahopetni komunisti. Pa se kljub temu hodijo vsako leto tisoči norčevat iz Dražgošarov. Strašne so posledice opranih možganov!

Kdo naj torej prizna zločin in narodno izdajstvo? Tisti, ki so ga zagrešili, ga ne bodo; tisti, ki ga niso zagrešili, ga ne morejo. Še naprej bodo nekateri prepevali partizanske pesmi, drugi pa preštevali grobišča. Sprave torej ne bo. Pač! Napovem lahko celo datum: spričo mentalitete ljudi bo prišlo do sprave, ko bo voda tekla po hribu navzgor, ko bo pekel zamrznil in ko bodo komunisti vpili: »Hvaljen bodi Bog, ki je Kristus Gospod!«

*Srečko Soršak,
Slovenska Bistrica*

Utrjen v zločinu!

Marija Vodišek

Že v Titovi Jugoslaviji sem dobila v roke literarno delo trikratnega predsednika Francije, generala Charlesa de Gaulle, *Memoires de guerre* (Vojni spomini), ki jih je napisal v letih 1954–1959. Knjigo sem prebrala od začetka do konca. Pri nas je bila prepovedana. De Gaulle je pisal tako o prvi kot o drugi svetovni vojni, pa seveda tudi o vsem, kar se je dogajalo posebno v Evropi med prvo in drugo vojno. Bil je nasprotnik komunizma in nacizma, in to ne le zaradi svojega krščanskega prepričanja, temveč kot poznavalec vsega, kar se je dogajalo v javnosti, še več pa v zakulisju. Med drugim je opisoval tudi dogodke v Sovjetski zvezi in številne agente, ki so se tam šolali z edinim ciljem, da postavijo partijske celice v svojih državah. Med zelo prizadevnimi so bili znani francoski agenti, ki so imeli nalogo razširiti francosko komunistično partijo in zaplesti Francijo v špansko državljansko vojno. To zadnje se jim sicer ni posrečilo, zato je marsikdo med njimi to plačal s svojo glavo. Opisal je tudi Josipa Broza - Valterja (Tita), ki je bil eden najhujših sodelavcev GPU/NKVD vse od leta 1935. General Charles de Gaulle ga opisuje kot človeka »endurcit dans le crime« (zakrknjenega v zločinu). Skoraj trideset let po Brozovi smrti je Mohorjeva družba v Celovcu izdala knjigo avtorja Silvina Eiletza z naslovom *Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940*. Ko prebereš ali pa samo prelištaš dokumente tistih časov in takratnih dogodkov, ti postane povsem jasno, kaj vse, kako in zakaj se je dogajalo po končani vojni v Jugoslaviji, predvsem pa v Sloveniji. Dolga, predolga leta je vodil našo državo zakrknjen zločinec, ki mu človeško življenje ni pomenilo nič. Kdo so bili njegovi slovenski sodelavci, je dokumentirano, zato se ne čudimo, da se tako težko izvijamo iz »komunistične kamene dobe« in da so tisti, ki to poskušajo, vztrajno in skrajno sovražno obravnavani. Pri tem sodelujejo znani mediji, televizije in novinarji, ki niso le pokvarjeni, temveč zelo neumni. Samo nekaj primerov: Žurnal, 28. junija: »Predsednik države Danilo Türk ni popustil pritiskom vlade in se je odločil, da do jesenskih volitev ne bo podpisal odloka o imenovanju veleposlanikov, ker je politični položaj preveč razgret.« Sic! Ni popustil vladi, je pa popustil večnemu (prej Drnovškovega, zdaj svojemu) »svetovalcu« Ivu Vajglu, ki zagotovo ni »karierni«, temveč »partijski« diplomat. To pa je slabo za Slovenijo. Pa še malo o Jolki Milič, ki v Sobotni prilogi Dela 28. junija med drugim navdušeno pohvali govor predsednika. Danila Türka na proslavi slovenske osamosvojitve, ker se mu nikoli – v nasprotju z ministrom D. Ruplom in premierjem J. Janšo ne zatrese glas. Mar Jolkica ne ve, da brati govor ali pa odgovarjati na pogosto provokativna vprašanja novinarjev ni eno in isto? Že tretješolčki morajo brati gladko.

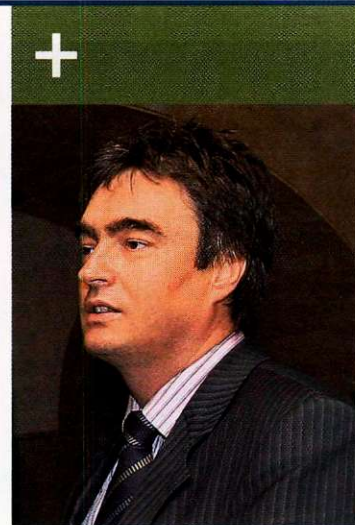
Politični semafor

Odvetnik tajkunov Predsednik SLS Bojan Šrot meni, da je čas za razmislek, da vodja kriminalistične službe Aleksander Jevšek in generalna državna tožilka Barbara Brezigar odstopita s svojih funkcij, »če drži to, kar je bilo o aretacijah Boštjana Penka in Ivana Zidarja mogoče doslej izvedeti iz medijev«. Pri tem je pozabil povedati, da gre za medije v lasti tajkunov, še posebej njegovega brata Boška. Se boji, da bi podobna usoda doletela njegovega brata?

Dviguje prah Koprski župan Boris Popovič jo je izolskemu županu Tomislavu Klokočovniku "zagodel" na odprtju Eurofesta v Izoli. Člani stranke Slovenija je naša (SJN), ki jo vodi, so otrokom na Eurofestu, ki se je odvijal na plaži Svetilnik, delili balone in majice z napisom SJN. Varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik je zaradi tega protestirala, ker je Popovič »izrabil otroke«. Zdi se, da slednji precej pretirava s svojimi predvolilnimi šovi.

Za razvoj športa Minister za šolstvo in šport Milan Zver je na srečanju s predstavniki Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenja športnih zvez obljubil povečanje javnih sredstev za razvoj športa. Pri tem je izpostavil podatke, ki kažejo, da so se v mandatu te vlade povečala finančna sredstva, namenjena slovenskemu športu, in dejal, da se bo v prihodnjem mandatu trudil za še večji dvig javnih finančnih sredstev za razvoj športa v Sloveniji.

Smrkolj se vrača

Člani sveta Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) so na ustanovni seji za novega predsednika zbornice izvolili nekdanjega kmetijskega ministra (med letoma 1997 do 2000) Cirila Smrkolja. Nasledil je dolgoletnega predsednika KGZS Petra Vriska, ki so mu nekateri očitali, da pod njegovim vodstvom zbornica ne naredi dovolj za kmeta in da v svoji osebnosti združuje preveč funkcij. Za Smrkolja je glasovalo 30 svetnikov, za njegovega protikandidata Ivan Kureta pa 25. Smrkolj po izvolitvi o konkretnih ukrepih še ni želel govoriti, zavzel pa se je za sodelovanje. Za predsednika ga je predlagalo na volitvah drugo uvrščeno Društvo SKZ – Slovenska kmečka zveza, ki je blizu SLS. Zagotavlja, da bo pripravil program, ki bo odražal skrb za vse skupine članstva zbornice – od lastnikov kmetij do lastnikov gozdov: »Da bo članstvo čutilo, da zbornica

res dela nekaj zanje in razrešuje njihove probleme.« Ker meni, da je za nekatere člane zbornice članarina velika obremenitev, bo izpolnil predvolilno obljubo o njenem znižanju za 30 odstotkov. Uvedel bo tudi kolegij predsednika za usklajevanje zadev. Smrkolj, ki bo funkcijo opravljal nepoklicno in podpira zmanjšanje pooblastil predsednika zbornice, meni, da je treba oblikovati močne odbore za kmetijsko, evropsko, zemljiško in okoljsko politiko. Po njegovo se je treba posvetiti področjem, kot so težji pogoji pridelave. Hkrati naj bi zbornica sodelovala z vlado pri oblikovanju zakonodaje in politik. Smrkolju bosta v pomoč tudi nova podpredsednika KGZS. Člani sveta so podprli Marjana Golavška in Branka Tomažiča, ki si ju je v predsedstvu želel Smrkolj. Kako uspešen bo na novi funkciji nekdanji kmetijski minister, bo seveda pokazal čas. M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite x z):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR
☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR
☐ Silvin Eiletz: Skrivnost kominterne	23,96 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR
☐ Vasja Klavara: Predel 1809	28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske	22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR
☐ Vasja Klavara: Koraki skozi meglo	26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR
☐ Jože Dežman: Rojstvo Slovenije	20,00 EUR
☐ Jože Dežman, Hanzi Filipič: Hitlerjeva dolga senca	26,99 EUR
☐ Jelka Žmuc Kušar: Evropski večeri Lojzeta Peterleta	14,99 EUR
☐ Vasja Klavara: Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916	29,90 EUR
☐ Rajko Topolovec: Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo	10,00 EUR
☐ Ive A. Stanič: Kočevski proces 1943	28,00 EUR
☐ Jože Dežman: Slovenija 1945 – 1960	32,99 EUR
☒ NOVO Silvin Eiletz: Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940	28,90 EUR

Izpolnjeno naročilnico
pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum rojstva (samo fizične osebe):

Ulica:

Kraj, poštna št.:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Datum naročila:

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe):

Davčni zavezanec:

☐ NE

☐ DA

ID za DDV:

Internet, ki dela. In to hitro!

**NAJVEČJA
POKRITOST
SLOVENIJE**
z megabitnim
internetom

**Internet neomejeno
za samo 29€ / mesec in
USB modem za samo 1€***

USB Modem
ZTE MF622

Izberite hiter mobilni internet, ki deluje! Paket **Internet neomejeno** je nov podatkovni paket, ki vam za **samo 29 € na mesec** omogoča **neomejeno uporabo** paketnega prenosa podatkov v Mobitelovem omrežju in **brezžičnem omrežju NeoWLAN**. Nadgrajeno Mobitelovo omrežje z **daleč največjo pokritostjo Slovenije** omogoča megabitne hitrosti prenosa **do 7,2 Mb/s**. Ne verjamete? Oglasite se v najbližjem Mobitelovem centru in se dogovorite za **brezplačen preizkus**.

Za uporabo širokopasovnega interneta je potreben ustrezen signal Mobitela ali tujih pogodbenih operaterjev ter ustrezna podatkovna naprava. Dejanska hitrost prenosa podatkov je nižja od teoretične in je odvisna od stanja omrežja, radijskih razmer in drugih dejavnikov na prenosni poti.

* Velja ob sklenitvi/podajšanju naročniškega razmerja Mobitel GSM/UMTS za 24 mesecev in hkratni 24-mesečni uporabi paketa Internet neomejeno/Poslovni Internet neomejeno. Velja za vse, ki nimate veljavnega aneksa UMTS št. 14/2005. Ponudba velja do odprodaje zalog za vse naročniške pakete, razen za osnovni SOS paket, Enotni paket, paket Telemetrija in izbrani paket na pripadajoči številki v storitvi Avtotelefon. Vse cene so v EUR ter vključujejo DDV.

WWW.MOBITEL.SI

**Najmočnejše vezi so tiste,
ki jih ne vidimo.**